

ความพร้อมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

READINESS FOR ORGANIZING ACADEMIC RECREATIONAL CAMPS

IN EXTRALARGE SCHOOLS:THE SECONDARY EDUCATIONAL

SERVICE AREA OFFICE 1

พิชชานนท์ ศรีพล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2564

ความพร้อมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการกีฬาและนันทนาการ
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

READINESS FOR ORGANIZING ACADEMIC RECREATIONAL CAMPS
IN EXTRALARGE SCHOOLS:THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF ARTS
(Sport and Leisure Management)
Faculty of Physical Education, Srinakharinwirot University

2021

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ความพร้อมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ของ

พิชชานนท์ ศรีพล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการกีฬาและนันทนาการ

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์จิตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ถนอมศักดิ์ เสนาคำ) (ศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย)

..... ที่ปรึกษาร่วม กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรตรี นิมเนติพันธ์) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิพงษ์ชัย ร้องขันแก้ว)

ชื่อเรื่อง	ความพร้อมในการจัดค่านันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
ผู้วิจัย	พิชชานนท์ ศรีพล
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2564
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ถนอมศักดิ์ เสนาคำ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุมนรตรี นิมเนติพันธ์

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมการจัดค่านันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในการเก็บข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัยจำนวน 6 คน จากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยวางประเด็นศึกษาเป็น 8 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพการจัดค่านันทนาการวิชาการในปัจจุบัน ด้านงบประมาณ ด้านสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร ด้านการบริหาร ด้านวิธีดำเนินการ ด้านที่มาและจุดประสงค์ และด้านอุปสรรคในการจัดค่านันทนาการวิชาการผลการวิจัยพบว่า การจะเกิดค่านันทนาการวิชาการค่ายหนึ่งได้ จำเป็นต้องมีความพร้อมในทุกประเด็น เนื่องจากแต่ละประเด็นมีความสอดคล้องและเกี่ยวข้องกันอย่างแนบแน่น การพิจารณาจัดค่านันทนาการวิชาการโดยคำนึงจากเพียงประเด็นใดประเด็นหนึ่งจึงเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง

คำสำคัญ : ความพร้อม, ค่าย, นันทนาการ, วิชาการ, โรงเรียน

Title	READINESS FOR ORGANIZING ACADEMIC RECREATIONAL CAMPS IN EXTRALARGE SCHOOLS:THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1
Author	PICHANON SRIPON
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2021
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Tanormsak Senakham
Co Advisor	Assistant Professor Dr. Sumonratree Nimnatipun

The purpose of this research is to study the readiness for organizing academic recreational camps in extra-large schools under the authority of Secondary Educational Service Area One, and employing the qualitative method. The data collection was conducted with a semi-structural interview, consisting of six participants from six different extra-large schools in the Secondary Educational Service Area One. The research studied eight relevant points: (1) current state of academic recreational camp organization; (2) budgets; (3) facilities; (4) staff; (5) management, (6) processes; (7) objectives, and (8) obstacles. It was found that all relevant points had to be readied in order to organize an academic recreational camp because all of the points were tightly linked with one another. To consider organizing an academic recreational camp from only a single point was an unfit course of action.

Keyword : Readiness, Camp, Recreation, Academic, School

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ถนอมศักดิ์ เสนาคำ ประธานควบคุมปริญญาานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุมนรตรี นิ่มเนติพันธ์ กรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ จนทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ นายพิศณุ ศรีพล (บิดา) นางศิริมา ศรีพล (มารดา) ที่เป็นผู้สนับสนุนเป็นแรงผลักดันในการศึกษาครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พี่น้องชาว มศว พี่น้องโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง ที่มีส่วนช่วยในความสำเร็จของปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้วิจัยหวังว่าการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้มีความสนใจในการวิจัยเชิงคุณภาพ และการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ

พิชชานนท์ ศรีพล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญรูปภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
คำถามการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	6
ประชากร.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
1.แนวคิดที่เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดค่าย.....	11
2.แนวคิดที่เกี่ยวกับความพร้อม.....	17
3.แนวคิดที่เกี่ยวกับนันทนาการวิชาการ.....	19
4.ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.....	42
5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
กรอบทฤษฎี.....	62

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
กำหนดประชากรและผู้เข้าร่วมการวิจัย.....	63
กำหนดและสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล.....	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การวิเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูล.....	70
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	94
ความมุ่งหมายของการทำวิจัย.....	94
ประชากร.....	94
กลุ่มตัวอย่าง.....	94
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	94
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	95
สรุปผลการวิจัย.....	95
อภิปรายผล.....	98
ข้อเสนอแนะ.....	100
บรรณานุกรม.....	101
ภาคผนวก.....	111
ภาคผนวก ก.....	112
ภาคผนวก ข.....	122
ประวัติผู้เขียน.....	124

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1	การแบ่งกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 กลุ่ม 1..	48
ตาราง 2	การแบ่งกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 กลุ่ม 2..	48
ตาราง 3	การแบ่งกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 กลุ่ม 3..	49
ตาราง 4	การแบ่งกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 กลุ่ม 4..	49
ตาราง 5	การแบ่งกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 กลุ่ม 5..	50
ตาราง 6	การแบ่งกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6..	50

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 ตารางการแบ่งกลุ่มโรงเรียนในความรับผิดชอบไว้ 6 กลุ่ม ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1	47
ภาพประกอบ 2 ภาพกรอบทฤษฎี	62

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แนวคิดการลงทุนเพื่อการศึกษาที่ดีในหมู่เยาวชนได้รับการยอมรับระดับโลก และสามารถเห็นผลลัพธ์ของการศึกษาที่ดี จากการเก็บข้อมูลคุณภาพชีวิตในจำนวนผู้ทดลองวัยผู้ใหญ่ งานวิจัยของแซคคาโรพูลอส Psacharopoulos (1993) ค้นพบว่า ทางด้านเศรษฐศาสตร์ การใช้จ่ายไปกับศึกษานับเป็นการลงทุนที่มีผลตอบแทนอย่างสม่ำเสมอ และมีผลตอบแทนสูงกว่าในเขตเมือง นอกจากนี้การลงทุนกับระดับประถมศึกษาเป็นการมีความสำคัญอันดับแรกในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา งานวิจัยปี ค.ศ. 1996 (Bennell, 1996) เก็บข้อมูลจากบริเวณประเทศในแอฟริกาที่ตั้งอยู่ใต้พื้นที่ทะเลทรายซาฮารา และตอกย้ำความเข้าใจก่อนหน้านี้ ประถมศึกษายังคงแสดงกำไรทางสังคมสูงที่สุดในภูมิภาคทั่วโลก ต่อมา ค.ศ. 2000 (Siphambe Happy Kufigwa, 2000) วิเคราะห์ข้อมูลรายได้และรายจ่ายครัวเรือนในสาธารณรัฐบอตสวานา ตอนใต้ของทวีปแอฟริกา พบว่าการศึกษาที่สูงสะท้อนถึงอัตราผลตอบแทนในชีวิตที่สูงขึ้นตาม ภายหลัง แซคคาโรพูลอสได้ร่วมงานกับแพทริโนส (Psacharopoulos & Patrinos, 2018) ซึ่งผลทั้งหมดยังชี้ไปที่ทิศทางเดิม พร้อมค้นพบว่าการลงทุนทางการศึกษาจะได้ผลตอบแทนสูงกว่าในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ไม่สูงมากนัก ยิ่งไปกว่านั้น การวิจัยของปีญา (Vila Luis E, 2005) สรุปผลออกมาว่า การศึกษาที่ดีจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งด้านที่สามารถวัดเป็นตัวเลขได้ อาทิ รายได้ และด้านที่ไม่สามารถวัดเป็นตัวเลขได้ อาทิ สวัสดิการ และสภาพสังคม การลงทุนทางการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนอย่างยิ่ง

โดยสถานการณ์ปัจจุบัน ระบบการศึกษาไทยยังไม่ถูกตั้งศักยภาพออกมาเต็มที่ อ้างอิงรายงานค่าสถิติพื้นฐานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2561 จากผู้สอบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสิ้นกว่า 370,000 คน คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทยอยู่ที่ร้อยละ 47.31 คะแนนเฉลี่ยวิชาสังคมศึกษาอยู่ที่ร้อยละ 35.16 คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาอังกฤษอยู่ที่ร้อยละ 31.41 คะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์อยู่ที่ร้อยละ 30.72 คะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์อยู่ที่ร้อยละ 30.51 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2562a) จะเห็นได้ว่ายังเหลือพื้นที่ให้พัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่มาก ประกอบกับภาวะเครียดของผู้เรียนที่ก่อให้เกิดเหตุสลดใจหลายครั้งนับแต่ 3 ปีก่อน (ไทยรัฐออนไลน์, 2559) กระทั่งต้นปี (ข่าวช่อง3, 2562) และกลางปีนี้ (สปริงนิวส์ออนไลน์, 2562) การศึกษาไทยในรูปแบบดั้งเดิมเพียงอย่างเดียว อาจไม่พอต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตทั้งด้านวิชาการและด้านภาวะอารมณ์ จึงมี

ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปรับใช้วิธีการที่สามารถส่งเสริมคุณภาพการศึกษาภายใต้งบประมาณจำกัด ควบคู่การดูแลสุขภาพจิตใจของผู้เรียนให้เพลิดเพลินและมีความสุขกับการศึกษาอย่างยั่งยืน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กล่าวถึงสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม, คณิตศาสตร์, สุขศึกษาและพลศึกษา, วิทยาศาสตร์, ภาษาไทย, ภาษาต่างประเทศ, ศิลปะ, การงานอาชีพและเทคโนโลยี ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ถูกนำไปใช้สอนตลอดระยะเวลาการศึกษาของนักเรียน ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (กลุ่มพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้, 2561) และสามารถนำไปต่อยอดระดับอุดมศึกษา หากผ่านการคัดเลือกที่สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติเป็นผู้จัด ในจำนวนนี้ มีการสอบที่แพร่หลาย เช่น การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ประกอบด้วย 5 วิชา ได้แก่ วิชาภาษาไทย, วิชาสังคมศึกษา, วิชาภาษาอังกฤษ, วิชาคณิตศาสตร์, วิชาวิทยาศาสตร์ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2562b)

องค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบการศึกษาของเด็กไทยโดยตรง คือ กระทรวงศึกษาธิการ และได้ตั้งหน่วยงานลูกเพื่อจำแนกความรับผิดชอบเฉพาะด้าน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ถูกตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมงานเลขานุการของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วางเกณฑ์ แนวทาง การทำงานด้านสนับสนุนทรัพยากร จัดสรรทรัพยากร การบริหารงบประมาณ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลของการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา เสนอแผนพัฒนาการศึกษา นโยบาย หลักสูตรแกน และมาตรฐานการศึกษา พัฒนาการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา การศึกษาเพื่อคนพิการ และสถาบันสังคมอื่นของเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) เขตพื้นที่การศึกษาสำหรับระดับมัธยมศึกษา รับผิดชอบโดยหน่วยงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) ภายใต้วิสัยทัศน์ “เป็นผู้นำการจัดการมัธยมศึกษา ส่งคุณภาพระดับสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1, 2562) นันทนาการ ซึ่งเป็นศาสตร์ซึ่งมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้หลักการอันคำนึงถึงสภาพจิตใจและร่างกายที่ดีเป็นพื้นฐานหลักประกันของชีวิตมนุษย์ เป้าหมายสำคัญจึงเป็นการพัฒนาความสุขทางอารมณ์และทักษะต่าง ๆ ของปัจเจก เหมาะสมแก่การนำมาเป็นแกนหลักสำหรับการศึกษาดนวกเข้าร่วมด้วย เพื่อเป็นกุญแจในการแก้ปัญหาหนึ่ง อึ้ง ผู้วิจัยได้คัดเลือกกิจกรรมค่าย

นันทนาการวิชาการ ในฐานะผลผลิตของกระบวนการความคิด เพราะมีหลักการสนับสนุนทั้งความเป็นนันทนาการ สร้างความเพลิดเพลิน เหมาะแก่การพัฒนากรอบด้านอย่างมีประสิทธิภาพ และ ทั้ง ความเป็นการศึกษา สร้างความรู้ ความเข้าใจเชิงวิชาการ พร้อมทัศนคติที่ดีให้ผู้ร่วมกิจกรรม (สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา, 2550)

ความสำคัญของนันทนาการไม่ได้มีเฉพาะต่อตัวบุคคล ในด้านของเป็นสิทธิอันชอบธรรมของแต่ละคนที่จะใช้เวลาว่างไปกับภารกิจกรรมซึ่งส่งผลดีแก่ร่างกายและจิตใจเพียงเท่านั้น ยังมี ความสำคัญต่อครอบครัวเพราะเป็นปัจจัยหลักในการสร้างครอบครัวที่สมบูรณ์ให้สมาชิกเป็น บุคคลที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม ความสำคัญต่อสังคม ด้วยว่านันทนาการต้องรักษาไว้ซึ่งธรรมเนียมและประเพณีของท้องถิ่น ต่อประเทศชาติ เหตุว่าประเทศชาติจะพัฒนาได้ จำต้องอาศัยว พลเมืองที่มีคุณภาพและความพร้อม นันทนาการจึงเป็นส่วนช่วยยกระดับความคิด จิตใจ และ กายภาพให้พร้อมพาประเทศก้าวไปข้างหน้า และความสำคัญต่อนานาชาติ ที่นันทนาการสามารถ เป็นสิ่งเชื่อมโยงนานาประเทศให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันและอยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานความ หลากหลาย นันทนาการยังมีการวางขอบเขตของกิจกรรมให้เห็นเป็นรูปธรรม จึงเกิดเป็น คุณลักษณะ ได้แก่ ต้องมีการปฏิบัติเคลื่อนไหวร่างกาย ต้องส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ ต้องทำใน เวลาว่าง ต้องก่อประโยชน์ทางการศึกษา ผู้เข้าร่วมต้องได้รับความพอใจจากกิจกรรมซึ่งไม่เป็น อาชีพ ต้องมีเป้าหมาย มีทิศทางปฏิบัติ ต้องสามารถปรับเปลี่ยนได้ เหล่านี้เมื่อมีครบพร้อม จึงเกิด เป็นนันทนาการ หากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไป ก็ไม่ใช่ นันทนาการโดยสมบูรณ์ ซึ่งคุณสมบัติที่กล่าวมา จะประกอบกันเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย คือ สิ่งที่เกิดห้วงให้เกิดต่อผู้ทำกิจกรรมนันทนาการ การ คาดการณ์นี้ มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเกื้อกูลสุขภาพ เพราะความไม่นิ่งเฉยของกิจกรรม ทำให้มี การใช้กล้ามเนื้อ ทั้งยังก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน นำมาซึ่งด้านการลดความตึงเครียด จากการใช้ ชีวิต ย่อมต้องเกิดความเครียดจากสิ่งที่เข้ามา นันทนาการจะช่วยบรรเทาความทุกข์เหล่านี้ และนำ ความสบายใจคืนสู่จิตของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ด้านครอบครัว เมื่อมีความยินดีส่วนตนแล้ว ความ ยินดีนั้น ก็ควรแผ่แผ่ให้คนใกล้ชิด เพื่อครอบครัวจะเป็นที่แห่งความสุขสำหรับสมาชิกทุกคน ด้าน การเป็นพลเมืองดี ครอบครัวที่ดีและมีความสุขมักผลิตบุตรและธิดาที่มีคุณภาพ ซึ่งอนาคตเหล่านี้ จะโตไปกำลังหลักของสังคม และเป็นผู้ผลักดันด้านมนุษยชาติ ให้ความเข้าใจ ความสามัคคีเกิด ต่อมนุษย์ทุกหมู่เหล่า โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่าง(กรมพลศึกษา, 2544)

นันทนาการเป็นศาสตร์ที่มีประโยชน์และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้สร้างกิจกรรม สำหรับผู้เข้าร่วมจำนวนมากเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน จากผลการรายงานของสำนักงานสถิติ แห่งชาติหลังสำรวจสถิติรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน เป็นรายภาค และจังหวัด นับแต่

พ.ศ. 2545-2560 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562) สามารถเห็นถึงช่องว่างรายได้ที่สูงมาก ระหว่างของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและประชากรในเขตจังหวัดอื่น ทั้งยังพบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครปี พ.ศ. 2560 สูงกว่าค่าเฉลี่ยทั่วราชอาณาจักรถึงเกือบ 2 เท่าตัว เป็นเหตุให้ประสงค์จะจำกัดขอบเขตพื้นที่การวิจัยอยู่เพียงในจังหวัดกรุงเทพมหานครเท่านั้น เนื่องจากการจัดค่านันทนาการวิชาการมีค่าใช้จ่ายสูง อิสรภาพในการจับจ่ายเป็นปัจจัยสำคัญต่อการผลิตค่ายออกมาให้มีประสิทธิภาพ โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 2 เขต ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (สพม. เขต 1) และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 (สพม. เขต 2) ผู้วิจัยเลือกใช้โรงเรียน สพม. เขต 1 ได้แก่ โรงเรียนในเขตพญาไท เขตสัมพันธวงศ์ เขตดุสิต เขตราชเทวี เขตบางซื่อ เขตปทุมวัน เขตพระนคร เขตบางขุนเทียน เขตบางแค เขตทุ่งครุ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตบางบอน เขตราชบุรีบูรณะ เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตตลิ่งชัน เขตจอมทอง เขตภาษีเจริญ เขตทวีวัฒนา เขตบางกอกใหญ่ เขตบางกอกน้อย เขตหนองแขม และเขตบางพลัด จังหวัดกรุงเทพฯ เป็นกลุ่มประชากร ด้วยความสนใจศึกษาความพร้อมในการจัดค่านันทนาการวิชาการ

ในปัจจุบัน กิจกรรมค่ายถูกนำมาเป็นเครื่องมือช่วยให้นักเรียนในโรงเรียนสามารถเรียนรู้รายวิชาเรียนต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น ไม่ว่าจะโรงเรียนขนาดเล็กหรือใหญ่ มักมีการจัดค่านันทนาการวิชาการขึ้นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ซึ่งการเข้าค่ายนันทนาการวิชานั้นทำให้เห็นว่า การทำค่ายหรือค่ายพักแรมเป็นกิจกรรมหนึ่งของนันทนาการกลางแจ้ง เหมาะแก่การแนะนำให้เด็กได้เข้าร่วมกิจกรรมในเวลาว่าง (จรินทร์ ธาณรัตน์, 2513) เห็นความสัมพันธ์ระหว่างค่ายพักแรมกับเวลาว่างของเยาวชนว่า กิจกรรมที่ค่ายพักแรมนี้ จะช่วยให้เวลาว่างของเยาวชนมีค่า มีความหมายต่อชีวิตของเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าทำแบบนั้น สามารถทำให้อุปนิสัยใจคอ ความรับผิดชอบการปรับตัวตลอดจนความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ให้แก่เยาวชนได้เป็นอย่างดีซึ่งจะนั่นค่ายพักแรมจึงมีบทบาทสำคัญในการอุดช่องว่างระหว่างเยาวชนกับเวลาว่างๆ เป็นอย่างดี (พรพนธิดา ใจเที่ยง, 2554)

กิจกรรมค่ายสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพเด็กได้ในหลายแง่มุม ดังในงานวิจัยของ อาริน สะอิดี (2551) ว่าด้วยการประเมินกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ในจังหวัดปัตตานี หลังสำเร็จกิจกรรมค่าย ผลสำรวจชี้ให้เห็นการเพิ่มขึ้นของเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ทั้งยังพบความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุดต่อเกมภาษาและกิจกรรมที่ใช้ในค่าย ทำให้เกมและกิจกรรมในค่าย เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูง เมื่อพิจารณาร่วมกับงานวิจัยของ

ฟารีดา กิตติวิโรจน์ (2017) ซึ่งศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการบริการวิชาการค่ายภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ผลลัพธ์ทางด้านความพึงพอใจก็ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ขณะที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเห็น ได้ชัด ยิ่งไปกว่านั้นการค้นพบจากการจัดกิจกรรมค่ายนันทนาการวิชาการสถานฝันจากพี่สู่น้องด้วย ภูมิสารสนเทศของ ชนะชัย อวนวัง (2561) ยังทำให้เห็นว่านอกจากกิจกรรมค่ายจะสร้างความพึง พพอใจต่อนักเรียนในระดับมากแล้ว ยังสามารถกระตุ้นให้เกิดความสนใจใฝ่รู้ อยากรู้ศึกษาใน เนื้อหาวิชาหลักของค่ายเพิ่มเติมในระดับมากอีกด้วย ปัจจุบัน นักเรียนสามารถเข้าถึงค่ายวิชาการ ได้หลายทาง ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนรายจ่ายจากผู้ปกครอง หรือโรงเรียนต้นสังกัดเป็นผู้ออก ค่าใช้จ่าย ก็ล้วนส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ผู้วิจัยพึงความสนใจในส่วนของค่ายนันทนาการ วิชาการที่โรงเรียนต้นสังกัดเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย เนื่องจากเป็นองค์กรที่ขึ้นตรงต่อคุณภาพชีวิต การศึกษาของนักเรียน และย่อมมีศักยภาพการจัดสรรค่ายนันทนาการวิชาการให้ออกมามี คุณภาพได้ด้วยเหตุนี้เอง ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่า ผู้มีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบคุณภาพการศึกษา และสุขภาพจิตของนักเรียน ควรเป็นหน้าที่ของโรงเรียนแต่ละแห่ง ที่จะพัฒนาทั้งสองสิ่งควบคู่กัน ไปอย่างไร สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการปรับใช้วิธีการแปลกใหม่ก็คือ “ความพร้อม” ในที่นี้ หมายถึงทั้งรูปธรรมและนามธรรม ด้านรูปธรรม เช่น งบประมาณ บุคลากร สถานที่ ด้านนามธรรม เช่น ความรู้ ความเข้าใจ ความใส่ใจกับการดำเนินการ ล้วนมีความสำคัญ การจะผลักดันให้เกิด การแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนต้องมีทั้งสองด้านอย่างพร้อมสรรพ เพราะถ้ามีความ พร้อมเพียงด้านเดียว อาจทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ ความพร้อมจึงเป็นรากฐานสำคัญของการริเริ่มกระบวนการใด ๆ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา เพื่อทำความเข้าใจต่อความพร้อมในการ แก้ปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาความพร้อมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

คำถามการวิจัย

การจัดค่ายนันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีความพร้อมอย่างไร

ความสำคัญของการวิจัย

การทำวิจัยเชิงคุณภาพในประเด็นความพร้อมสำหรับการจัดค่ายนันทนาการวิชาการไม่ได้มีให้เห็นมากนัก รวมถึงยังไม่เคยมีการศึกษาเรื่องนี้ในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มาก่อน ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งหวังที่จะอภิปรายผลการเก็บข้อมูลให้มีความสมบูรณ์และกระจ่างมากที่สุด ด้วยว่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อยู่ในแวดวงบริหารสถานศึกษา นำความรู้ไปพัฒนากระบวนการลดความเครียดและเพิ่มประสิทธิภาพทางวิชาการให้นักเรียน หรือนิสิต นักศึกษาและบัณฑิตผู้ใด จะนำบทสรุปของงานไปเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษานำไปต่อยอด ก็ล้วนเป็นความยินดีต่อผู้วิจัยอย่างยิ่ง

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาความพร้อมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยใช้โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 6 โรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกจากการแบ่งกลุ่มภายใน และเก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมการวิจัยจากโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 1 คน เลือกมาด้วยวิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้เกณฑ์อ้างอิงในการสรรหา การเก็บข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้เข้าร่วมการวิจัย

ประชากร

ประชากร คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 18 โรงเรียน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างมีขนาด 6 โรงเรียน เลือกโดยอ้างอิงจากการจัดกลุ่มโรงเรียนภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการตัดสินใจโรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ค่ายนันทนาการวิชาการ หมายถึง ค่ายวิชาการที่จัดขึ้นโดยใช้ศาสตร์ด้านนันทนาการ สัมทบกับ ศาสตร์ทางด้านการศึกษาก่อให้เกิดกิจกรรมซึ่งสามารถเกื้อหนุนทั้งความเพลิดเพลินและความสามารถเชิงวิชาการตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มของกระทรวงศึกษาธิการ

2. ความพร้อม หมายถึง สิ่งที่สนับสนุนให้เกิดการจัดค่ายนันทนาการวิชาการของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในปัจจุบัน ด้านงบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านบุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านการบริหารค่ายนันทนาการวิชาการ

ด้านวิธีดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านที่มาและจุดประสงค์การจัดค่ายนันทนาการ วิชาการ ด้านอุปสรรคในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

3.การจัดค่ายนันทนาการวิชาการ หมายถึง รายละเอียดกระบวนการทั้งหมดตั้งแต่ งบประมาณ จนถึง การดำเนินการภายในค่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดค่ายวิชาการที่จัดขึ้นโดยใช้ ศาสตร์ด้านนันทนาการ สมทบกับศาสตร์ทางด้านการศึกษาก่อให้เกิดกิจกรรมซึ่งสามารถเกื้อหนุน ทั้งความเพลิดเพลิน และความสามารถเชิงวิชาการตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มของ กระทรวงศึกษาธิการ

4.สภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ หมายถึง ประเด็นสำคัญที่ช่วยให้เข้าใจภาพรวม สถานการณ์การจัดค่ายนันทนาการวิชาการของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ภายในประเด็นนี้อาจรวมถึงการวางแผนจัดค่ายนันทนาการ วิชาการ ปริมาณการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ระยะเวลาการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ช่วงเวลาที่จัด ค่ายนันทนาการวิชาการ จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมค่ายนันทนาการวิชาการ ผู้มีส่วนรับผิดชอบต่อ งาน เป็นต้น

5.งบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ หมายถึง การจัดสรรรายได้และรายจ่าย ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในการจัดค่าย นันทนาการวิชาการ เนื่องด้วยการจัดค่ายนันทนาการวิชาการมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น งบประมาณจึง เป็นประเด็นสำคัญที่ส่งเสริมความเข้าใจในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ว่าเกิดการบริหาร รายได้และรายจ่ายอย่างไร และงบประมาณสัมพันธ์กับการจัดค่ายนันทนาการวิชาการอย่างไร ภายในประเด็นนี้อาจรวมถึงงบประมาณประจำปีงบประมาณของโรงเรียน การหารายได้ของ โรงเรียน การจัดสรรงบประมาณให้ค่ายนันทนาการวิชาการ การควบคุมค่าใช้จ่ายในการจัดค่าย นันทนาการวิชาการ เป็นต้น

6.สถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ หมายถึง ทรัพยากรทางรูปธรรมที่ไม่ใช่มนุษย์และมีผลกับการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ซึ่งรวมผู้คน จำนวนมากเข้าด้วยกันเพื่อทำกิจกรรม จำต้องอาศัยพื้นที่ที่มีขนาดเหมาะสม มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ พร้อมสรรพ มิเช่นนั้นอาจเกิดความไม่สะดวกสบายหรืออุปสรรคในการบรรลุ เป้าหมายของการจัดค่ายนันทนาการวิชาการได้ การเตรียมพร้อมด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่ง อำนาจความสะดวกจึงสำคัญไม่น้อยไปกว่าด้านใด ๆ ภายในประเด็นนี้อาจรวมถึงสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 1 ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา การเลือกสถานที่ภายนอกโรงเรียน ในกรณีสถานที่ของโรงเรียนไม่สามารถรองรับการจัดค่ายนั้นพบว่าการวิชาการอย่างเหมาะสมได้ เป็นต้น

7.บุคลากรในการจัดค่ายนั้นพบว่าการวิชาการ หมายถึง ทรัพยากรมนุษย์ทั้งทางรูปธรรมและนามธรรม ค่ายนั้นพบว่าการวิชาการจะเกิดขึ้นได้ จำต้องอาศัยบุคลากรในการจัดกิจกรรม การศึกษาความพร้อมด้านบุคลากรจึงต้องมีอยู่ควบคู่กันไป ทั้งนี้จำนวนบุคลากรที่มีทักษะประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อาจส่งผลต่อการจัดค่ายนั้นพบว่าการวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นความพอเพียงในการดูแลผู้เข้าร่วม หรือการจัดหาบุคลากรเพิ่มจากภายนอก ภายในประเด็นนี้อาจรวมถึงจำนวนบุคลากรที่เหมาะสมในการจัดค่ายนั้นพบว่าการวิชาการ ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญที่บุคลากรภายในโรงเรียนมี การคัดเลือกบุคลากรภายนอกเพื่อเข้ามาจัดค่ายนั้นพบว่าการวิชาการให้โรงเรียน เป็นต้น

8.การบริหารค่ายนั้นพบว่าการวิชาการ หมายถึง กระบวนการตัดสินใจจัดค่ายนั้นพบว่าการอย่างมีระบบ บนพื้นฐานของทรัพยากรที่โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มี การทำความเข้าใจว่าข้อมูลเหล่านี้ถูกกลั่นกรองผ่านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการตัดสินใจอย่างไร และถูกส่งต่อมาเป็น การตัดสินใจในลักษณะไหน ภายในประเด็นนี้อาจรวมถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยข้างต้นที่มีต่อกัน ความสัมพันธ์ของปัจจัยข้างต้นที่นำไปสู่การตัดสินใจจัดค่ายนั้นพบว่าการวิชาการ วิธีการเลือกบริหารค่ายนั้นพบว่าการภายใต้ความดูแลของโรงเรียน วิธีการเลือกบริหารค่ายนั้นพบว่าการภายใต้ความดูแลขององค์กรภายนอกใต้การจ้างของโรงเรียน เป็นต้น

9.วิธีดำเนินการจัดค่ายนั้นพบว่าการวิชาการ หมายถึง รายละเอียดการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในค่ายนั้นพบว่าการวิชาการ ที่สะท้อนแนวคิด เจตคติ กระบวนการคิด กระบวนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการจัดค่ายนั้นพบว่าการวิชาการ ทั้งประเด็นย่อยและภาพรวม ภายในประเด็นนี้อาจรวมถึงปรัชญาในการจัดกิจกรรม ลักษณะของกิจกรรมภายในค่ายนั้นพบว่าการวิชาการ การมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น

10.ที่มาและจุดประสงค์การจัดค่ายนั้นพบว่าการวิชาการ หมายถึง สาเหตุของการจัดค่ายนั้นพบว่าการวิชาการและเป้าหมายในการจัด ซึ่งแต่ละค่ายสามารถต่างกันไปได้ เหตุผลประการหนึ่งในแต่ละโรงเรียน อาจมองการแก้ปัญหาต่างกัน ทำให้กำหนดจุดเป้าหมายของค่ายนั้นพบว่าการวิชาการออกมาไม่เหมือนกัน ภายในประเด็นนี้อาจรวมถึงการเชื่อมโยงระหว่างปัญหาท่กับวิธีการ

แก้ปัญหาโดยใช้ค่านันทนาการวิชาการ การประเมินค่านันทนาการวิชาการ การนำผลตอบรับจากค่านันทนาการวิชาการมาเข้าสู่กระบวนการวางแผนเพื่อแก้ปัญหา เป็นต้น

11. อุปสรรคในการจัดค่านันทนาการวิชาการ หมายถึง สิ่งรบกวนความพร้อมในการจัดค่านันทนาการวิชาการ การตัดสินใจหรือดำเนินงานใด ๆ ย่อมเป็นเรื่องปกติที่จะพบปัญหา ซึ่งเกิดได้จริงในทุกขั้นตอนของการจัดค่านันทนาการวิชาการเช่นกัน การศึกษาอุปสรรคหรือความไม่พร้อม จึงช่วยให้เกิดความเข้าใจความพร้อมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ได้ครอบคลุมมากขึ้น

12. โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ที่เขตพญาไท บางซื่อ ดุสิต สัมพันธวงศ์ ปทุมวัน ราชเทวี พระนคร บ่อมปราบ ศีรษะพ่าย บางแค บางขุนเทียน บางบอน ทุ่งครุ ราษฎร์บูรณะ จอมทอง คลองสาน ธนบุรี ภาษีเจริญ ตลิ่งชัน ทวีวัฒนา บางพลัด บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ และหนองแขม ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีนักเรียนมากกว่า 2,500 คน ขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการและความพร้อมในการจัด
ค่ายนันทนาการวิชาการของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนก
ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี ออกมาได้เป็นหมวดหมู่ดังนี้

- 1.แนวคิดที่เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดค่าย
- 2.แนวคิดที่เกี่ยวกับความพร้อม
- 3.แนวคิดที่เกี่ยวกับนันทนาการ
 - 3.1ความหมายของนันทนาการ
 - 3.2ความสำคัญของนันทนาการ
 - 3.3คุณลักษณะของนันทนาการ
 - 3.4ความมุ่งหมายของนันทนาการ
 - 3.5นันทนาการกับศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง
 - 3.6ประโยชน์และคุณค่าของนันทนาการ
 - 3.7แนวคิดเกี่ยวกับวิชาการ
 - 3.8ค่ายนันทนาการวิชาการ
- 4.ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
- 5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับความพร้อมในการจัดค่าย

ภาวิณี เลิศนวลจันทร์ (2559) ให้ความหมายของการจัดการไว้ว่า เป็นการดำเนินการอย่างมีแบบระบบ ด้วยการใช้ความคิด วิเคราะห์ เก็บข้อมูล และพัฒนาอย่างรอบด้าน โดยวางแผน ตัดสินใจ และบริหารทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเมื่อบรรลุจุดประสงค์

สมควร โพธิ์ทอง (2554) ทำการวิจัยเรื่องการประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาการ อยู่ค่ายพักแรม วางปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้การอยู่ค่ายพักแรมเป็นตัวแปรต้น ประกอบด้วย ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (Context) สภาพห้องเรียน สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) คือ อาจารย์ผู้สอน ผู้เรียน วิทยากรค่ายพักแรม วิธีการสอน สื่อการสอน เอกสารประกอบการเรียน ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ พฤติกรรมการสอน วิธีการฝึกปฏิบัติ นอกสถานที่ตามโปรแกรมกิจกรรมค่ายพักแรม และวางผลจากกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาการ อยู่ค่ายพักแรมเป็นตัวแปรตาม คือ ปัจจัยด้านผลผลิต (Product) ได้แก่ คุณภาพนิสิต ด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ทักษะคิดต่อการเรียนวิชาการค่ายพักแรมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเอง โดยผู้เขียนได้อภิปรายในส่วนของตัวแปรต้นเพิ่มเติมหลังการวิจัยไว้ว่า

ปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อม (Context) มีความสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ห้องเรียนที่ปรับอากาศ มีแสงไฟสว่างอย่างเหมาะสม มีไฮดรอกซ์ที่พร้อมใช้งาน ล้วนเป็นปัจจัยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความตั้งใจ มีแรงจูงใจ มีสมาธิในการเรียนและอำนวยความสะดวกแก่ผู้สอนที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) วิทยากรค่ายพักแรมต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ดี เป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นผู้นำนันทนาการ มีคุณวุฒิตรงกับสิ่งที่สอน มีการเตรียมตัวและอุปกรณ์ประกอบการสอนที่เหมาะสม มีความรู้และประสบการณ์ตรงต่อเนื้อหา และมีสิ่งประกอบการสอนที่พอเพียง

ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ พฤติกรรมการสอน วิธีการฝึกปฏิบัตินอกสถานที่ตามโปรแกรมกิจกรรมค่ายพัก เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การสอนเนื้อหาวิชาการบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ และมีความจำเป็นที่ผู้สอนต้องปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพเข้าไป โคนผู้จัดกิจกรรมต้องเข้าใจการใช้พลังงานของมนุษย์ ควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย มีการใช้ฝีมือและสติปัญญา เพื่อความสนุกสนาน กระนั้นต้องมีการสลับกิจกรรมหนัก-เบาเพื่อค้ำึงถึงความเหนื่อยล้าสะสมซึ่งอาจส่งผลต่อกิจกรรมถัดมาในแต่ละวัน การค้ำึงถึงสถานที่ อุปกรณ์ กิจกรรมหลัก กิจกรรมรอง และเวลาพักผ่อนจึงจำเป็นอย่างมาก ทั้งนี้หากมียานพาหนะที่เหมาะสม

แก่การเคลื่อนย้ายคนจำนวนมาก การเปลี่ยนสถานที่ทำกิจกรรมก็เป็นการช่วยสร้างบรรยากาศให้ชาวค่ายสดชื่นและตื่นตัวได้

ปริญญา ลักษมี ตระกูลตั้งจิตร์ (2558) ทำการวิจัยสภาพและความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดชัยนาท โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรมของเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท 20 คน ศึกษาเรื่องสภาพการจัดการกิจกรรมนันทนาการของผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท 317 คน ศึกษาเรื่องความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรมของเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีการสำรวจสภาพการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุทั้งหมด 4 ด้าน แต่ละด้านมีสภาพความพร้อมดังนี้

1. ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก มีการจัดพื้นที่ไว้ให้ผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมนันทนาการในบริเวณวัดศรีวิชัยวัฒนาราม และบริเวณลานเทศบาลเมืองชัยนาท ซึ่งสถานที่ควรมีความเหมาะสม พอเพียง สามารถอำนวยความสะดวกให้ผู้สูงอายุได้ อาทิ มีสุขาสำหรับผู้สูงอายุ มีสถานที่จอดรถ ทั้งยังต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและที่นั่งพักผ่อนหลังร่วมกิจกรรม เช่นเดียวกับการมีอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมนันทนาการที่ได้มาตรฐาน

2. ด้านบุคลากรที่จัดกิจกรรม มีการจัดเจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรมของเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ให้ดูแลรับผิดชอบอำนวยความสะดวก และประสานงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ จัดวิทยากรผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพ วิทยากรด้านการการดูแลให้คำแนะนำและความรู้ด้านสุขภาพด้วยการออกกำลังกาย โดยบุคลากรเหล่านี้ เป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญ ความสามารถ มีมนุษยสัมพันธ์อันดี อ่อนน้อม มีมารยาท เข้าใจธรรมชาติของผู้สูงอายุ เหมาะให้คำแนะนำผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ยิ่งไปกว่านั้น ทางเทศบาลยังจัดเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ด้านการรักษาพยาบาลประจำในพื้นที่อีกด้วย

3. ด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมนันทนาการ มีการจัดสรรงบประมาณการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 และ 2557 ปีละประมาณ 11 ล้านบาท ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประมาณ 20 ล้านบาท ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นประมาณ 6 แสนบาท เทศบาลเมืองชัยนาทมีการจัดสรรงบประมาณเหล่านี้เพื่อจัดกิจกรรมนันทนาการให้แก่ผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นกลุ่มกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากผู้สูงอายุเป็นจำนวนมาก จึงเป็นโครงการหลักที่ต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี นอกเหนือจากกิจกรรมนันทนาการ เทศบาลเมืองชัยนาทยังจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อสร้างสถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการให้ผู้สูงอายุ เช่น สวนสาธารณะ สวน

สุขภาพ ศูนย์ผู้สูงอายุ ควบคู่กับจัดหาอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องออกกำลังกาย อุปกรณ์งานฝีมือ

4. ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ มีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อดูแลด้านนี้โดยเฉพาะ ซึ่งโครงการที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ จำนวน 3 แขนงบาท โครงการอบรม อสม. ต่อเนื่อง โครงการอบรมและฟื้นฟูศักยภาพ อสม. โครงการส่งเสริมสุขภาพประชาชนทุกกลุ่ม โครงการประชาคมจัดทำแผนชุมชน โครงการส่งเสริมกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ของจังหวัดชัยนาท การฝึกอาชีพต่าง ๆ โครงการเกษตรชุมชน โครงการด้านศาสนาและวัฒนธรรม วันสำคัญของชาติ การศึกษาดูงานของผู้สูงอายุ เหล่านี้เป็นโครงการที่จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปีและทุกปี โดยเทศบาลเมืองชัยนาทมีการกำหนดนโยบายการจัดกิจกรรมนันทนาการให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่ มีการออกระเบียบการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อความสะดวก มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรม และจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ

อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรมของเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม 3 ประการ ได้แก่

1. จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ให้ความรู้มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้สูงอายุ
2. อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกมีไม่เพียงพอต่อความต้องการเท่าที่ควร
3. ควรมีการจัดสรรงบประมาณมาให้การจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุมากขึ้นกว่าปัจจุบัน

คศัญศิลป์ บุญพิทักษ์สกุล (2558) กล่าวไว้ในวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหา และความต้องการการพัฒนาพื้นที่นันทนาการของชุมชนภูบแดงร่วมใจพัฒนา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ว่าพื้นที่นันทนาการควรประกอบไปด้วยขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรม มีอุปกรณ์แข็งแรงทนทานเพียงพอต่อการทำกิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวกต้องสอดคล้องกับจำนวนผู้ทำกิจกรรม มีแสงสว่างเพียงพอ สถานที่ได้รับการทำความสะอาดอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ และมีการปรับปรุงพื้นที่ให้น่าใช้งานอยู่เสมอ

ลูเธอร์ กุลิค (Gulick, 1937) มีความเห็นว่า กิจกรรมที่ซับซ้อนหรือมีขนาดใหญ่ อาศัยคนจำนวนมากเพื่อขับเคลื่อนไปข้างหน้า หากจะรับประกันผลลัพธ์ที่ดีที่สุดจากการร่วมงานของคนหมู่มาก จำต้องมีการแบ่งงานอย่างเป็นสัดส่วน ทำให้ทฤษฎีการจัดการองค์การเกี่ยวข้องกับโครงสร้างการประสานงานที่บังคับใช้กับแผนกหน่วยงานย่อยในกิจการ การพิจารณาการจัดการปฏิบัติหน้าที่ในองค์การโดยไม่คำนึงถึงการแบ่งส่วนงานจึงเป็นไปได้ การจำแนกงานคือรากฐานของ

องค์การ และเป็นเหตุแห่งการจัดการองค์การ ด้วยเหตุนี้ ลูเธอร์ กุลลิก (Luther Gulick) ได้เสนอทฤษฎี POSDCoRB ไว้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารนำไปใช้สร้างบริษัทที่มีความเป็นสัดส่วน ทำงานสอดคล้องกัน ชื่อทฤษฎีมาจากการนำอักษรย่อของกิจกรรมภายในทั้ง 7 ประการมาเรียบเรียงได้แก่

Planning (P) คือ การวางกรอบแนวทางอย่างกว้าง ๆ ว่าสิ่งใดที่จำเป็นต้องทำ และใช้วิธีการใด จึงจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์การที่ได้ตั้งไว้

Organizing (O) คือ การวางรากฐานโครงสร้างอย่างเป็นทางการของอำนาจและหน้าที่ ผ่านการจัดตั้ง นิยาม และประสานงานระหว่างแผนกย่อยต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

Staffing (S) คือ ภาพรวมของกลไกการสรรหาบุคลากรและการฝึกฝนพนักงานทั้งหมด ซึ่งนำไปสู่สภาวะที่อำนวยความสะดวกต่อการทำงาน

Directing (D) คือ กระบวนการตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง และทำให้การตัดสินใจนั้น ๆ เกิดเป็นรูปเป็นร่าง ด้วยวิธีถ่ายทอดคำสั่งและแนวทางปฏิบัติ ทั้งในรูปแบบกว้าง ๆ และเฉพาะการ จึงจะเหมาะสมกับการดำรงตนเป็นผู้นำองค์การ

Co-ordinating (Co) คือ การประสานของหน้าที่อันสำคัญ และสัมพันธ์กันของหลากหลายส่วนงานในกิจการ

Reporting (R) คือ การให้ผู้บริหารที่รับผิดชอบต่องานนั้น ๆ มีข้อมูลทันสมัยที่สุดอยู่ในมือ รวมถึงการกระจายข้อมูล ผลบันทึก การวิจัย และการตรวจสอบให้ผู้ร่วมงานและตนเองรับรู้ มีความเข้าใจอย่างดีอยู่เสมอ

Budgeting (B) คือ กิจกรรมด้านการเงินทั้งหมด ได้แก่ การวางแผนงบประมาณ การทำบัญชี และการควบคุมรายรับรายจ่าย

อาร์เธอร์ เอ็ดเวิร์ด โจนส์ (Jones, 1981) เขียนคู่มือวิทยานิพนธ์เรื่องการวิเคราะห์หน้าที่บริหารที่จัดแบ่งโดยทฤษฎี POSDCoRB ในการปฏิบัติงานจัดการศึกษาให้ชุมชนภายใต้เขตพื้นที่โรงเรียนประถมศึกษาเมืองคู รัฐอิลลินอยส์ จำนวน 6 เขต มีเป้าหมายหลักในการศึกษากระบวนการและขั้นตอนการตัดสินใจจัดการศึกษาให้ชุมชน โดยอาศัยหลักการจัดการ POSDCoRB เพื่อจำแนกการจัดการเป็นด้านต่าง ๆ ออกมาวิเคราะห์การตัดสินใจ ซึ่งโจนส์ได้สัมภาษณ์ผู้อำนวยการ ผู้ดูแลโรงเรียน หรือพนักงานธุรการที่มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงต่อการจัดการ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจจัดการศึกษาให้ชุมชน

ทัศนีย์ นิมนภาโรจน์ (2562) ได้นำแนวคิดทฤษฎี การบริหาร POSDCoRB มาใช้เป็นแบบ ประเมินการรับรู้การบริหารของหัวหน้างาน ในหัวข้อวิจัย การรับรู้การบริหารของหัวหน้างาน และ การสนับสนุนทางสังคมกับประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรฝ่ายสนับสนุนบริการ โรงพยาบาล ธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ

สุวรรณ สิริอร่ามสกุล (2558) ได้พูดถึงแนวคิดการบริหาร การบริหาร POSDCoRB ไว้ ว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารในภาคธุรกิจมีความคิดเห็นในระดับมากกว่ารูปแบบการบริหาร POSDCoRB มีความครอบคลุมในการบริหารงานในองค์กร

กอchem มะแซ (2556) การบริหารงานมีความจำเป็นอย่างมาก ดังเช่น กระบวนการบริหาร ตามทฤษฎีการบริหาร POSDCoRB ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับองค์กรได้ในทุก ๆ ด้านและ รับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อนุสรฯ ชิติทะ (2559) ได้ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในกรอบความคิด POSDCoRB ส่งผลให้ การจัดโครงสร้างขององค์กรและบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับคุณภาพดี

ดับเบิ้ลยู เอ็ดเวิร์ดส์ เดมิ่ง (E. W. Deming, 1950) ได้นำเสนอแนวคิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเข้าสู่ระบบสายการผลิตในงานสัมมนาด้านการใช้สถิติเพื่อควบคุมคุณภาพสำหรับผู้จัดการและวิศวกรที่ได้รับการสนับสนุนจากสหภาพนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรญี่ปุ่น (JUSE: Japanese Union of Scientists and Engineers) เดมิ่งได้นำเสนอวัฏจักรการพัฒนาสินค้า 4 ขั้นตอน ซึ่งถูกเรียกว่าวงล้อเดมิ่ง (Deming Wheel) ประกอบด้วย

- 1.Design ออกแบบสินค้า
- 2.Produce ผลิตและทดสอบสินค้า
- 3.Sell ส่งสินค้าเข้าสู่ตลาด
- 4.Re-design ทำการวิจัยตลาดว่าผู้ซื้อสินค้าคิดอย่างไร และผู้ไม่ซื้อสินค้าคิดอย่างไร

เมื่อวัฏจักรดำเนินมาถึงขั้นที่ 4 ข้อมูลที่ได้จะถูกนำไปประเมิน เพื่อเข้าสู่วงจรการพัฒนาอีกครั้งหนึ่ง กล่าวคือมีการเก็บข้อมูลผลตอบรับจากสินค้า และนำกลับไปออกแบบใหม่อยู่เป็นประจำ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงอยู่เสมอ ภายหลัง ทางญี่ปุ่นได้นำความคิดของเดมิ่งไปปรับ และนำเสนอใหม่ภายใต้ชื่อ PDCA (Plan-Do-Check-Act) (Imai, 1986) โดยให้คำอธิบายไว้ว่า

- 1.Plan กระบวนการวางแผนการผลิต
- 2.Do การลงมือทำงานให้สินค้าที่วางแผนไว้เกิดขึ้นจริง
- 3.Check ตรวจสอบข้อมูลผลตอบรับที่เกิดจากการวางขายสินค้า

4.Act นำข้อตำหนิ คำเสนอแนะเข้าประกอบในกระบวนการวางแผนสำหรับรอบการพัฒนาต่อไป

ในช่วงยุคคริสต์ศักราช 1980 เดมิ่งมีความพยายามจะพัฒนาวงจรนี้ให้ทันสมัยและมีความถูกต้องมากขึ้น ด้วยการผนวกสถิติเข้ามาให้เกิดความประหยัด รวดเร็ว และเป็นการป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการทดสอบโดยไม่มี การวัดผลอย่างจริงจัง ซึ่งเดมิ่งได้เตือนผู้อ่านชาวตะวันตกให้ระวังความผิดพลาดของการใช้คำ ด้วยว่า “check” ในภาษาอังกฤษ สามารถหมายถึง การหยุดหรือการยั้ง ถึงขั้นเขียนจดหมายส่วนตัว (E. W. Deming, 1990) เพื่อแจ้งเตือนให้ใช้ชื่อ PDSA (Plan-Do-Study-Act) แทน PDCA ในการตีพิมพ์ลงแบบเรียน (Moen & T. W.; & Provost, 1991)แต่กว่าวงจรชื่อ PDSA ของจริงจะถูกคิดค้น เวลาที่ล่วงมาถึงปีคริสต์ศักราช 1993 โดยเดมิ่งอธิบายไว้ว่าเป็นแผนผังการเรียนรู้ การพัฒนาสินค้าหรือกระบวนการที่มีความไหลเวียนอย่างต่อเนื่อง(E. W. Deming, 1993)และนิยามกระบวนการไว้ ดังนี้

1.Plan วางแผนการเปลี่ยนแปลงหรือการทดสอบเพื่อมุ่งเป้าไปหาสิ่งที่ดีขึ้น โดยตั้งคำถามกับการวางแผนไว้ว่าสิ่งใดคือความสำเร็จสูงสุดของกลุ่ม ความเปลี่ยนแปลงใดที่เป็นที่พึงประสงค์ มีข้อมูลอะไรอยู่บ้าง จำต้องมีการสังเกตเก็บข้อมูลใหม่หรือไม่ หากมี จึงเริ่มวางแผนการสร้าง ความเปลี่ยนแปลงและการสังเกตเก็บข้อมูล

2.Do นำความเปลี่ยนแปลงหรือการทดสอบนั้นไปปฏิบัติจริง โดยอาจเริ่มจากการทดลอง ในกลุ่มขนาดเล็กก่อน

3.Study สังเกตผลกระทบของความเปลี่ยนแปลงหรือการทดสอบ ดูผลลัพธ์ที่ได้และตั้งคำถามว่าได้เรียนรู้สิ่งใดบ้าง มีความผิดพลาดใดเกิดขึ้นบ้าง

4.Act ศึกษาผลลัพธ์ว่าจากสิ่งที่เราได้เรียนรู้ เราสามารถคาดการณ์สิ่งใดต่อไปได้บ้าง จากนั้นประเมินความเป็นไปได้ของโครงการ ว่าแนวทางปัจจุบันพร้อมสำหรับการนำมาใช้จริงแล้ว ไม่สามารถนำมาใช้งานได้จริงและควรล้มเลิกความคิด หรือควรนำข้อมูลที่ได้มาเข้าสู่กระบวนการวางแผนใหม่อีกครั้งหนึ่ง

สรุปได้ว่าความพร้อมในการทำค่ายและกิจกรรมได้ว่า การจะทำความเข้าใจความพร้อม ในการทำค่ายและกิจกรรมนั้นทนาการ ต้องรับรู้ถึงสภาพปัจจุบันเป็นอย่างแรก ในรายละเอียด บลึกล่อยการคำนึงด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งต้องวิเคราะห์ประกอบกับด้านบริหาร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจเลือกจะบริหารสิ่งที่มีอยู่ ณ ขณะนั้นอย่างไร ใช้งบประมาณจ้างผู้อื่นหรือดำเนินการด้วยทรัพยากรภายในองค์กรของตนเอง การดำเนินการภายในค่ายเป็นอีกด้านที่ไม่สามารถละเลยได้ ทั้งนี้การจะเข้าใจวิธีการดำเนินการ

จำต้องเข้าใจด้านที่มาและจุดประสงค์จึงจะเข้าใจสิ่งที่อยู่ระหว่างสองจุดนี้ และสุดท้ายต้องทบทวนด้านอุปสรรค อันเป็นจุดสำคัญที่ทำให้ได้ทบทวนการจัดค่ายทั้งหมดที่ผ่านมา

2. แนวคิดที่เกี่ยวกับความพร้อม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2542, 2542; ราชบัณฑิตยสถาน, 2562) ได้ให้ความหมายของคำว่า “พร้อม” ไว้ว่า

(1) [พร้อม] ว. คำแสดงกิริยาร่วมกัน เช่น ร้องเพลงพร้อมกัน ปรบมือพร้อมกัน หรือในเวลาเดียวกัน เช่น ไปพร้อมกัน ถึงพร้อมกัน, โดยปริยายหมายความว่า ครบครัน เช่น งามพร้อม ดีพร้อม เตรียมพร้อม, เสร็จ เช่น พร้อมแล้ว.

(2) [พร้อม] ก. เตรียมครบถ้วน เช่น พร้อมแล้ว.

ลูกคำของ “พร้อม” คือ พร้อมญาติ พร้อมพรัก พร้อมพรัง พร้อมมูล พร้อมสรรพ พร้อมหน้า พร้อมหน้าพร้อมตา พร้อมเพรียง พร้อมใจ

โดยให้ความหมายของ “พร้อมสรรพ” ไว้ว่า ว. พร้อมทุกอย่าง, มีครบทุกอย่าง, เช่น เตรียมให้พร้อมสรรพ

ธอร์นไคค์ (Thorndike, 1913) ผู้ตั้งกฎของความพร้อม (Law of Readiness) กล่าวว่า ก่อนจะเริ่มต้นทำสิ่งต่าง ๆ ผู้ที่จะเรียนรู้หรือผู้ทำสิ่งนั้น ๆ จะต้องแสดงออกถึงพฤติกรรมที่จะบ่งบอกถึงความพร้อม การเรียนรู้นั้น ๆ จะบังเกิดผลในทางที่ดีต่างกันออกไป ถ้าผู้ที่จะเรียนรู้หรือผู้ทำสิ่งนั้น ๆ แสดงออกถึงพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความไม่พร้อม จะทำให้เกิดผลตรงกันข้ามหรือผลในทางลบ หรือความไม่พึงพอใจต่าง ๆ

พรณีย์ ชูทัย (2522) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลมีความพร้อมในการจะเรียนรู้เป็นสภาวะของบุคคลที่ต้องการจะเรียนรู้ให้เกิดผลแต่อย่างไรก็ตามต้องขึ้นอยู่กับภูมิหลังเดิมของผู้ที่จะเรียนรู้ ว่ามีแรงจูงใจกับความสนใจมากแค่ไหน

กฤษดา ทองสังวรณ์ (2540) ความพร้อมเป็นภาวะหนึ่งในการแสดงออกว่าจะต้องทำกิจกรรมโครงการที่ตนเองจะทำ อย่างมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ แต่ในความพร้อมนั้น จะต้องมีการเตรียมตัวในการจะทำกิจกรรมโครงการนั้น ๆ รวมถึงด้านร่างกายและจิตใจ

จิตรา วสุวานิช (2540) กล่าวถึงแนวคิดของความพร้อมว่าคนจะทำอะไรสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้น จะต้องมีความพร้อมอยู่ก่อนแล้ว ไม่ว่าจะทางด้านร่างกาย จิตใจ ความตื่นตัว อารมณ์ สังคม วุฒิภาวะ

สุจิน วงศ์ดามา (2536) ให้แนวคิดว่า ความพร้อมเป็นคุณสมบัติหนึ่งของผู้ที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีความเป็นไปได้ที่จะออกมาอย่างดีตามตั้งใจไว้ เนื่องจากมีการเตรียมเนื้อเตรียมตัวไว้แล้วในเนื้อหาของกิจกรรมนั้น ๆ

อัญชลี มุละดา (2541) สรุปว่าความพร้อม หมายถึง ลักษณะในตัวเอง ที่ต้องการจะทำกิจกรรมให้สำเร็จไปได้ด้วยดี เป็นผลมาจากการเตรียมตัวเตรียมพร้อมที่ดี

บรรจบ จันทรเจริญ (2542) ให้ความหมายของคำว่า ความพร้อม หมายถึง สภาวะที่ต้องการจะทำกิจกรรมตามเป้าหมาย โดยมีการเตรียมการ ตามความถนัด ความพอใจ เพื่อตอบสนองต่อความตั้งใจ ให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งเกิดจากวุฒิภาวะ ประสบการณ์ และ อารมณ์

เบญจมาศ วัชโรภาส (2545) ความพร้อม หมายถึง การที่บุคคลจะทำกิจกรรมด้วยความสมัครใจ มีความกระตือรือร้น โดยมีองค์ประกอบทางด้านร่างกาย อารมณ์ และ สังคม เพื่อให้กิจกรรมออกมาดี สำเร็จตามความมุ่งหวัง

ประทวน กลิ่นพินิจ (2551) ความพร้อม หมายถึง ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมของบุคคล ซึ่งเกิดจากวุฒิภาวะ เป็นการเจริญเติบโตตามธรรมชาติหรือเกิดจากการเรียนรู้ฝึกฝน

Good Carter. V. (1973) นิยามไว้ว่า ความพร้อม หมายถึง ความหิวกระหายในการที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดให้ ความพร้อมจะมีมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับอดีตของผู้เข้าร่วม ว่ามีวุฒิภาวะ ประสบการณ์ ก่อนจะเริ่มกิจกรรมสอดคล้องกับความยากนั้น ๆ หรือไม่

วิกรม อารีราษฎร์ (2549) ให้ความหมายไว้ว่า ความพร้อม คือ สภาวะที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเกิดจากการเตรียมตัวสำหรับภารกิจ เพื่อให้ดำเนินการได้ราบรื่น ประสบความสำเร็จมากที่สุดหรือเกิดปัญหาน้อยที่สุด

ภทพณ เชื้อมทอง (2556) กล่าวว่า “ความพร้อม หมายถึง การเตรียมความพร้อมทางร่างกายและจิตใจก่อนที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ”

ดุจดาว ธนากรพงศ์ (2556) มีความเห็นว่า ความพร้อม คือ การเตรียมทั้งทางกายและใจ ในการดำเนินการ อาทิ ความเต็มใจ ทักษะ

อารีรัตน์ แก้วศรี (2556) กล่าวถึง ความพร้อม ไว้ว่า เป็นภาวะที่บุคคลมีความสมบูรณ์ทั้งกายและใจ สามารถจะเรียนรู้ และทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดผล ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยทางวุฒิภาวะ การฝึกฝน การเตรียมพร้อม ความสนใจ และแรงจูงใจ

สรุปได้ว่า ความพร้อม คือ สภาวะที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านรูปธรรมและนามธรรมในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ลุล่วง หากลงไปในเรื่องละเอียด สามารถยกตัวอย่างความสมบูรณ์ด้านรูปธรรม เช่น สุขภาพที่แข็งแรง เงิน ทรัพยากรทั้งสิ่งของและบุคคล สังคม การฝึกฝน การเตรียมการล่วงหน้า

ขณะที่ตัวอย่างของความสมบูรณ์ด้านนามธรรม ได้แก่ ประสบการณ์ ภูมิหลัง ความเชี่ยวชาญ ความเต็มใจ ความกระตือรือร้น ความชอบ อารมณ์ วุฒิภาวะ ทศนคติ ทั้งนี้ แรงผลักดันและแรงจูงใจอันเป็นปัจจัยภายนอกก็มีผลต่อสภาวะความสมบูรณ์ได้เช่นกัน

3.แนวคิดที่เกี่ยวกับนันทนาการวิชาการ

3.1ความหมายของนันทนาการ

เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย (2551) กล่าวถึงความหมายของนันทนาการว่า นันทนาการมาจากคำในภาษาอังกฤษ คือ Recreation ซึ่งมาจากคำว่า Re เป็น Prefix เมื่อนำไปเติมหน้าคำ จะแปลว่า อีก ใหม่ ในบริบทนี้ สื่อถึงการคิดอีกครั้ง หรือทำขึ้นใหม่ ส่วน Create แปลว่า สร้าง เมื่อนำคำสองคำมาทำเป็นคำ ใหม่จึงหมายถึง การสร้างขึ้นใหม่

การเล่นหรือการละเล่น (Play) หมายถึง สิ่งที่มนุษย์ทำเพื่อให้เกิดความสุข สนุกสนาน

การพักผ่อน (Rest) คือ การกระทำที่ทำลงไปจนเกิดความบันเทิงในจิตใจ สบายทั้งกายและจิต

งานอดิเรก (Hobby) หมายถึง สิ่งที่ทำเมื่อว่าง หรือเสร็จสิ้นการทำงานประจำ ตามความสมัครใจของบุคคล

เวลาว่าง (Free Time) หมายถึง ช่วงเวลาที่ไม่ต้องประกอบกิจกรรมใดใดเพื่อการดำรงชีวิตหรือประกอบอาชีพ ส่งผลให้เกิดความสบายใจและความเพลิดเพลิน

เกม (Games) หมายถึง การแข่งขันเพื่อหวังผลแพ้ไม่ก็ชนะ มีกฎเกณฑ์ง่าย ๆ

กีฬา (Sports) คือ กิจกรรมแข่งขันเหมือนเกม แต่มีกติกาตลอดจนกฎระเบียบการเล่นซับซ้อนยิ่งขึ้น และจำเป็นต้องเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

การออกกำลังกาย (Exercise) หมายถึง การขยับร่างกายหรือเคลื่อนไหวด้วยร่างกาย เพื่อกระตุ้นการทำงาน

สมัครเล่น (Amateur) หมายถึง กิจกรรมหรือการปฏิบัติที่ไม่ยึดถือเป็นอาชีพ

สรุปความหมายของนันทนาการได้ว่า คือกิจกรรมสร้างสรรค์และมีประโยชน์ที่ทำในเวลาว่าง สิ่งที่เป็นอาชีพจึงไม่นับเป็นนันทนาการ และนันทนาการผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องทำตามความสมัครใจและทำแล้วเกิดการพัฒนาชีวิต ทำให้ชีวิตมีคุณภาพ ชีวิตที่ดี คือ การมีความสุขสมบูรณ์ ประกอบด้วยสมบูรณ์ทางสุขภาพทางกาย เกิดมาจากการกระทำ การเคลื่อนไหวให้ร่างกายได้บริหาร และสมบูรณ์สุขภาพจิตใจ ซึ่งอาจเกิดมาจากการใช้สติปัญญาในการทำกิจกรรมและการพักผ่อนคลาย

3.2 ความสำคัญของนันทนาการ

นันทนาการมีความสำคัญทั้งในระดับจุลภาคตลอดเรื่อยไปจนมหภาค เป็นพื้นฐานที่ขาดไม่ได้ของมนุษย์ อันจะนำมาซึ่งความสนุกสนานร่าเริง ความพอใจ ความสบายกาย รวมทั้งความสุข และเป็นแรงบันดาลใจในการดำรงชีวิตที่เป็นสุข ฉะนั้นนันทนาการจึงมีความสำคัญยิ่งกับประชากรดังต่อไปนี้ (กรมพลศึกษา, 2544)

1. ความสำคัญสำหรับบุคคล

ในประเทศเสรีประชาธิปไตย บุคคลย่อมพอใจหากได้โอกาสรับผิดชอบ ได้รับสิทธิ กล่าวได้ว่าความรับผิดชอบ คือ สิทธิเสรี มีการอภิปรายเกี่ยวกับความจำเป็นของนันทนาการรายบุคคล สรุปได้ 4 ประเภทหลัก คือ

1.1 บุคคลแต่ละคนมีสิทธิที่จะใช้เวลาว่างของเขาเพื่อเข้าทำนันทนาการเพื่อตนเอง ในฐานะที่เป็นคนๆหนึ่งในท้องที่ของชุมชนจนถึงชาติ ข้อดีของการเป็นส่วนหนึ่งของนันทนาการ คือ ผลดีตั้งแต่ร่างกายตรบจนจิตใจ คงไว้ในประเพณีตามถิ่นนั้นๆ

1.2 บุคคลแต่ละคนมีความรับผิดชอบตามกฎหมาย ที่จะสนับสนุนนันทนาการด้วยภาษีรัฐบาล ผ่านหน่วยงานมากมายของภาครัฐ ซึ่งเป็นจัดการดูแลแก้ไขสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกประโยชน์อันนำมาซึ่งความสะดวกสบาย และการบริการนันทนาการสู่ประชาชน

1.3 บุคคลแต่ละคนย่อมมีความรับผิดชอบในการสนับสนุนและช่วยเหลือต่าง ๆ ทางนันทนาการ โดยผ่านทางอาสาสมัครมูลฐานของกิจกรรมดังกล่าวภายในประเทศ ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าความรับผิดชอบของรัฐที่จะจัดสรรนันทนาการให้ประชาชน การจัดสรรนันทนาการเพื่อจรรโลงจิตใจ จึงไม่เป็นเพียงหน้าที่ของรัฐ แต่เป็นหน้าที่ของคนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

1.4 บุคคลแต่ละคนย่อมมีความรับผิดชอบที่จะอุทิศเวลาว่างของตนเองเพื่อให้บริการต่อชุมชน และการเข้าร่วมลักษณะนี้ นำไปสู่ความรู้สึกพึงใจ สุขใจ อันเป็นจุดก่อกำเนิดของกิจกรรมนันทนาการอยู่ในตัวตอบแทน เพราะบุคคลที่รักและชอบอุทิศเวลาว่างของตนเพื่อช่วยเหลือบริการแก่พื้นที่ จุดประกายความสุข ความพึงใจ ถือเอาเป็นกิจกรรมนันทนาการของผู้นั้น อันเป็นไปตามเหตุรับผิดชอบของประชาชนในโลกประชาธิปไตย ทั้งนี้ รวมถึงผู้บริการอาสาสมัครทุกชนิดที่จะบริการต่อนันทนาการ

2. ความสำคัญสำหรับครอบครัว

กระสวน (หรือก็คือ นันทนาการอันพึงประกอบ) เริ่มต้นได้ในเด็กน้อย ในการเล่นเกม ฉะนั้นบ้านก็เท่ากับจุดแรกของเด็ก บริเวณอาศัยควรให้มีการเพาะผักพืช เลี้ยงปศุสัตว์ เลี้ยงพันธุ์ไม้ สวนงามตา เกมการเล่นกีฬา ห้องหนังสือ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ เล่นนิทาน ฯลฯ อะไรก็ตามที่พ่อแม่ ปู่ย่าตายายทำให้เด็กดู ล้วนก่อให้เกิดมีสันดานที่ดี/ไม่ดีในการใช้เวลาว่าง หากกล่าวตามจริงเมื่อขาดการใส่ใจไปในนันทนาการตั้งแต่ระดับครอบครัว จึงเกิด “ปัญหาเยาวชน” ซึ่งเป็นจุดบอดในปัจจุบันกาล แปลว่า ถ้าหากผู้กลมเกลี้ยงเลี้ยงดูหันมาสอดส่ายสายตาสู่บุตรหลาน หาอะไรทำกับเขาพร้อมเพรียงกัน ก็จะเป็นการสร้างความรักความอบอุ่น และความมั่นคงให้แก่ครอบครัว ครอบครัวนั้นเกิดแต่ความสุขยังผลได้จนถึงสังคมและประเทศชาติด้วย

3. ความสำคัญสำหรับกลุ่มหรือคณะ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ย่อมมีการอยู่รวมกันเป็นหมู่ พวก สมาคม หรือสโมสร ความรักและความปรองดองคล่องใจหาได้เกิดขึ้นเมื่อไร้นันทนาการ ด้วยกิจกรรมนี้จะเป็นกลไกและเครื่องมือในการที่จะให้ปวงประชามีความสุข พรั่งพร้อมความรัก ความเข้าใจสายใยแห่งกลุ่มคณะ นอกจากนั้นก็ยังทำให้ทุกคนได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้สึกอันก่อผลดีแก่สังคมและประเทศ ฉะนั้นชุมนุม สโมสร สมาคม องค์การ บริษัท โรงงาน ฯลฯ ต้องมีศูนย์กลางให้สมาชิกได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และคลายทุกข์ด้วยสิ่งนี้ พื้นที่ในการประชุมมหกรรมกีฬา ท่องเที่ยวดูงาน และเฉลิมฉลองอย่างอลังการหลากหลายโอกาส เหตุด้วยมีประโยชน์ต่อหมู่คณะและสังคมทั้งสิ้น

4. ความสำคัญสำหรับชุมชน

แต่ละชุมชนทั้งเล็กใหญ่ นันทนาการล้วนสำคัญหมด ประชาชนทุกคนจำเป็นที่จะต้องสลายความเครียดซึ่งจากกิจวัตร แปรเปลี่ยนเป็นความเพลินกายใจกว่าเดิม

5. ความสำคัญสำหรับประเทศชาติ

ความมั่นคงและพัฒนาการของชาติ ดำรงอยู่ได้บนรากฐานของพลเมืองที่มีคุณภาพ หลักประกันคุณภาพพื้นฐานของชีวิตที่ดี ประกอบด้วยสุขภาพพลานามัย สมรรถภาพทางกายและจิตใจ ความแจ่มใสเปลितเปลิบในชีวิต การตระหนักรู้คุณค่าของเวลาว่าง จะทำให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ดังนั้น ประชาชนต้องรู้จักบริหารเวลาพักผ่อนในทางกิจกรรมนันทนาการ รู้จักใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ตามความพอใจของตน มีนำเสนอและร่วมมือพัฒนาชุมชน รู้จักใช้เวลาในการออกบริการในที่สาธารณะตามสังคมตามความถนัดของตน ใช้นันทนาการเพื่อบริการประโยชน์แก่ชุมชน ในส่วน

ของรัฐบาล จำเป็นต้องมีนโยบายให้ประชาชนในชาติมีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ดี ต้องสร้างสถานที่ที่มีเครื่องอำนวยความสะดวก สนามกีฬา ศูนย์เยาวชน ศูนย์นันทนาการ และสวนสาธารณะต่าง ๆ ขึ้นประจำ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และประเทศ ส่งเสริมนันทนาการให้เข้าถึงประชาชน และประชาชนสามารถเข้าถึงนันทนาการ การใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่า การพัฒนาสุขภาพพลานามัย สมรรถนะทางกายและใจจึงเกิดแก่ประชาชน เป็นพื้นฐานการสร้างพลเมืองคุณภาพซึ่งคืบประโยชน์สู่การพัฒนาประเทศชาติอีกทอดหนึ่ง

6. ความสำคัญสำหรับนานาชาติ

นันทนาการได้มีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้านบนรากเหง้าแห่งเจตคติอันดี ไม่ละเลยความพึงใจในการเป็นส่วนหนึ่งของนันทนาการ อารยธรรม วรรณกรรมพื้นถิ่น ฯลฯ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความเห็น อันเป็นกลวิธีที่ทรงอานุภาพต่อกระบวนการพัฒนาองค์รวมในชาติ รวมทั้งสร้างความคิดดี ๆ เพื่อปลาสนาข้อขัดข้องหมองใจระหว่างรัฐ อีกทั้งเป็นองค์สำคัญอันเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างปวงประชาในโลกเป็นอย่างดี

นันทนาการ นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์อย่างยิ่ง ในยุคที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การดำเนินชีวิตของมนุษย์เรามีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม จนบางครั้งทำให้เกิดปัญหาหายน่า การปรับแปรแก้ไขให้ทันที่วงที่จึงดีกว่า จากการเปลี่ยนแปลงนี้เองทำให้นันทนาการจำเป็นยิ่งยวดต่อมนุษย์ มิใช่เพียงแต่ละบุคคลเท่านั้น แม้แต่องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ยังเล็งเห็นเหตุผลที่ควรสนับสนุนนันทนาการ ตามประกาศ “ปริญญาสาภลด้วยสิทธิมนุษย” ที่เกี่ยวกับนันทนาการไว้ 3 ประการ คือ

1. ทุกคนมีสิทธิที่จะพักผ่อนและใช้เวลาว่าง
2. การศึกษาเป็นเครื่องช่วยให้มนุษย์พัฒนาทางด้านบุคลิกภาพ
3. ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนด้านวัฒนธรรม ศิลปะความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ตลอดจนผลประโยชน์ที่ได้รับนำไปสู่ข้อเท็จจริงว่า นันทนาการมีความสำคัญและ

จำเป็นต่อการมีชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพของทุกคน แม้แต่องค์การห้างร้านระดับโลก ก็ให้การเชิดชูนันทนาการอย่างคล่องจองกับพลวัตอันเกี่ยวเนื่องด้วยกระแสสังคม โดยจุดประสงค์ให้ทุกคนมีความสุขในการร่วมกิจกรรมใดใดก็ตาม การยกระดับเทคโนโลยีและการสื่อสารทำให้มีการแข่งขันทางเทคโนโลยี การแข่งขันในโลกทุนนิยม เป็นไปเพื่อความอยู่จะมีผลต่อร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดความเครียด จึงต้องให้ความสนใจทางด้านสุขภาพตนเองและการพักผ่อนมากขึ้น

สรุปได้ว่าความสำคัญของนันทนาการได้ว่า ตามสิทธิการใช้เวลาว่าง และการเข้าร่วมกิจกรรมที่มนุษย์พึงมีตามประกาศขององค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ การปฏิบัติจะนำมาซึ่งพัฒนาการต่อบุคคล เกิดความสุข พอใจ ภูมิใจ เกิดผลดีต่อครอบครัว มีเวลาร่วมกัน ป้องกันปัญหาสังคมที่อาจเกิดจากสมาชิกขาดความอบอุ่น ส่งเสริมความรักความสามัคคีแก่กลุ่มและคณะ รักษาคงไว้ ถ้ายทอดวัฒนธรรมเฉพาะของชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น ผลิตผลเมืองคุณภาพอันเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาประเทศ เมื่อประเทศก้าวหน้า มีความสงบ นันทนาการจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะเป็นสะพานเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างนานาชาติอารยประเทศได้

3.3 คุณลักษณะของนันทนาการ

การทำความเข้าใจในสิ่งที่กำลังศึกษาหรือสิ่งที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับด้นนั้น นับว่ามีความจำเป็นเพราะจะช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องนั้น ๆ สามารถทำการวิเคราะห์หว่านเป็นสิ่งที่เรากำลังเกี่ยวข้องอยู่หรือไม่ เพื่อสังเคราะห์ให้เป็นภูมิรู้ครั้งใหม่ที่น่าจะเป็นการผลิแขนงแห่งปัญญายิ่งขึ้นไป การรู้แจ้งในลักษณะจำเพาะแห่งนันทนาการก็หาได้ขาดจากกัน ยิ่งยังผลแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการให้บริการโดยตรง สามารถจัดโครงการนันทนาการได้ตั้งใจหมาย เป็นเลิศด้วยประสิทธิภาพ และประสิทธิผล กิจกรรมอันสอดคล้องกับนันทนาการมีเอกลักษณ์อันพอสรุปออกได้ ดังต่อไปนี้ (เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย, 2551)

1. ต้องมีการกระทำ (Activity) คือ มีกิริยาแสดงออกถึงการกระทำ เช่น ต้องมีการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นรูปแบบการปฏิบัติ
2. ต้องเข้าร่วมกิจกรรมด้วยมูลเหตุแห่งความสมัครใจ (Voluntary)
3. กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องเกิดในเวลาว่าง (Free Time) คือ เวลาใดได้นอกจากกิจวัตรประจำวัน
4. อยู่ในขอบข่ายการให้การศึกษาหรือเพิ่มพูนองค์ความรู้ (Education Activities) คือ ไม่ข้องแวะกับสิ่งอันเป็นอบายมุข ทวีประโยชน์ทางการศึกษา
5. กิจกรรมทั้งหมดทั้งมวลต้องเต็มต่อความพึงใจ แก่ผู้เข้าร่วมทางตรงและรวดเร็วทันที (Immediate and Direct Satisfaction)
6. กิจกรรมที่พึงกระทำทั้งสิ้นนั้นต้องไม่อาจนับเป็นอาชีพได้โดยปกติ (Amateurism)
7. จำเป็นต้องมีเป้าหมาย (Objectives) มีทิศทาง วิธีปฏิบัติที่ซึ่งเป็นไปโดยความต้องการ
8. ยืดหยุ่น สามารถ แปลง แปร เปลี่ยน ปรับให้เข้ากับสภาวะการณ์ตามสมควรได้อย่างดี (Flexibility)

9. มีผลพลอยได้ (By-product) เมื่อใดที่บรรลุจุดประสงค์ตั้งต้นแล้ว ย่อมต้องมีประโยชน์แอบแฝงอื่นๆ

นอกจากนี้ (กรมพลศึกษา, 2544) ได้อธิบายลักษณะหลักในการพิจารณากิจกรรมนันทนาการเอาไว้อย่างง่าย ใจความมีอยู่ว่า

1. ต้องเป็นกิจกรรม (Activity) หรือเรียกได้ว่า ต้องมีการเคลื่อนไหวขยับเขยื้อนร่างกายกล้ามเนื้อ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดในสรรพวงค์กาย หากอยู่เฉย ๆ เช่น หลับนอน เรียกว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการนั้นไม่ได้ ด้วยการนอนไม่นับว่าเป็นกิจกรรม

2. ต้องเกิดด้วยความสมัครใจทั้งหมดทั้งสิ้น (Voluntary) เกิดด้วยแรงปรารถนาและในการพร้อมใจทำ ไม่มีผู้ใดหรืออำนาจใด ทั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมมาบีบบังคับให้ประกอบกิจกรรม

3. ต้องกระทำในเวลาที่เป็นว่าง (Free Time) ได้แก่ เวลาที่นอกเหนือจากการนอนหลับ เวลาทำงาน หรือเรียนหนังสือ เวลาในการเดินทางไปประกอบภารกิจประจำวัน รับประทานอาหารและภารกิจส่วนตัวต่าง ๆ เวลานอกจากนั้นถ้าประกอบกิจกรรมก็ถือได้ว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการ

4. ต้องพึงประสงค์ ปราศจากเหตุอุบายมุข ก่อก็แต่เพียงประโยชน์ทางการศึกษา (Educational Activities)

5. ต้องนำไปให้เกิดความพึงใจในทันใดประเดี๋ยวนั้น ไม่ใช่โดยอ้อมต่อผู้คนในกิจกรรม

6. ต้องไม่เรียกว่าอาชีพโดยตรงได้

จากลักษณะใดใดทั้งสิ้นที่กล่าวไปแล้ว สามารถบัญญัติเพื่อวินิจฉัยพิจารณาว่าสิ่งดังกล่าวเรียกนันทนาการได้ไหม นันทนาการทั้งหมดทุกศาสตร์ทุกแขนงต้องแสดงถึงกิจกรรมรายบุคคลตามความประสงค์ ความสนอกสนใจส่วนตัว จึงบังเกิดเป็นเหตุพึงใจ ความสุขตลอดสรรพวงค์กายสบายไปทั้งอณูใจ เพลิดเพลินจากกิจกรรมนั้น สืบสู่ผลดีแก่ตัวเอง หมู่คณะ สังคม และประเทศชาติในที่สุด

Weiskopf D. C. (1982) กล่าวถึงลักษณะของนันทนาการไว้ตามนี้

1. นันทนาการเป็นกิจกรรมตามสมัครใจ (Volunteer) กล่าวได้ว่า การเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมนันทนาการจะต้องเต็มใจ ไม่คับข้องใจ บ่อเกิดทั้งหมดล้วนมาจากความสนอกสนใจเฉพาะตัว

2. นันทนาการเกิดในช่วงเวลาว่าง (Leisure Time) คือ การใช้เวลาว่างหลังจากประกอบกิจวัตรประจำวัน เช่น การเรียน

3. นันทนาการให้กำเนิดความสุข สนุกสนาน (Enjoyment) ทุกคนล้วนได้ความสุข และยังทำให้ไม่ให้เครียด

4. นันทนาการเป็นกิจกรรมที่เกิดการกระทำ (Activities) คือ มีการกระทำ โดยใช้ร่างกาย กล้ามเนื้อ หรืออวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งประกอบกิจกรรม กิจกรรมต่าง ๆ มีรูปแบบลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น งานศิลปะต่างๆ การนอนหลับไม่ถือว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการ

5. นันทนาการก่อให้เกิดวิสัยทัศน์กว้างไกล (Broad in Concept) นันทนาการมีกิจกรรมหลายอย่าง มีขอบเขตกว้างขวาง รูปแบบของนันทนาการมีให้เลือกตามความต้องการในทุกเพศทุกวัย ทุกคนสามารถก้าวเข้าไปเข้าร่วมกิจกรรมได้

6. นันทนาการช่วยส่งเสริมความสุขสดชื่น มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี และก้าวหน้า (Refreshing Change of Pace) กิจกรรมส่วนใหญ่จะทำให้สดชื่น และ ไม่หมกมุ่นอยู่กับอบายมุข สามารถยืดหยุ่นตามความต้องการ

7. นันทนาการเป็นสิ่งที่มีความดีและสร้างสรรค์ (Should be Wholesome and Constructive) นันทนาการล้วนทรงคุณค่าและสำคัญต่อตัวเองและสังคม นันทนาการไม่เพียงแต่ให้สุขสบายใจแต่ยังสร้างสรรค์จริยธรรมความดีงามคืนสู่สังคมอีกด้วย

8. นันทนาการเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ และต้องการ (Should be Socially Acceptable) กิจกรรมจำนวนมากที่หลายคนชื่นชอบ อยากทำ แต่ถ้าศีลธรรม จรรยาบรรณทัศนคติใดใดไม่ให้การยอมรับแล้วไซ้ ก็ไม่สามารถเอ่ยได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งใดของนันทนาการ

9. นันทนาการเป็นกิจกรรมที่ให้ประโยชน์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม (Contribute to the Physical Mental and Moral Welfare of the Participant)

สรุปได้ว่าคุณลักษณะของนันทนาการได้ว่าเป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจ กระทำในยามว่างจากการดำรงชีวิตหรืออาชีพ สิ่งที่ทำเพื่อความอยู่รอดจึงไม่ใช่ลักษณะของนันทนาการ ทางด้านการปฏิบัติ นันทนาการมีลักษณะของการเคลื่อนไหว ใช้ร่างกาย ใช้สติปัญญา ในการปฏิบัติหรือแสดงออกภายใต้กรอบพฤติกรรมที่ยอมรับได้จากสังคม โดยการมีส่วนร่วม ต้องสร้างทั้งความพึงพอใจโดยตรงให้ผู้เข้าร่วม และประโยชน์ไม่ว่าเป็นด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม หรือสังคม นันทนาการจึงเป็นกิจกรรมที่มีความสร้างสรรค์ เสริมคุณค่า พัฒนาวิสัยทัศน์ไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในระหว่างปฏิบัติ

3.4 ความมุ่งหมายของนันทนาการ

กิจกรรมนันทนาการเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ที่พึงแจ้งอย่างพร้อมพร้อมรักสมัครกายใจ และถือว่รับได้เมื่อก้าวสู่สังคม ด้วยเหตุนี้ เป้าประสงค์ของนันทนาการจึงประกอบไว้ด้วยหลากหลายประการ ดังต่อไปนี้ (สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา, 2550)

1. เพื่อเสริมสร้างสุขภาพของบุคคล (Promoting Personal Health) นันทนาการเป็นลักษณะกิจกรรมที่ไม่อยู่นิ่งเฉย เป็นกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ร่างกายมีความแข็งแรง สมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอีกด้วย

2. เพื่อคลายเครียดในชีวิตประจำวัน (Lessening the Stress and Tensions of Modern Life) เหตุเพราะพลวัตของโลกที่เคลื่อนไหว ประชันขันแข่งกันตลอด เพื่อที่จะได้มาด้วยเหตุแลปัจจัยอันสืบเนื่องเชื่อมโยงไปสู่ในการดำรงชีวิต จำต้องมีฟาดฟันกันและทุกหนทาง อาจกระทบเข้าสู่สุขภาพจิต ก่อความเครียด เกิดความบอบช้ำหัวใจ จำต้องค้นหาช่องทางปลดปล่อยมีไม่น้อยที่ระบายไปในทางร้าย มักพบหนทางได้ในทางดี ความมุ่งมาดปรารถนาของนันทนาการ จำต้องผ่อนคลายเป็นสายซึ่งความเครียด เช่น การประกอบกิจกรรมทางด้านกีฬา การละเล่นดนตรี ขับร้อง งานอดิเรก ทักษะศึกษาและประกอบพหุบุษชาอันควรของพหุบุษชาเป็นต้น

3. เพื่อให้มีความสุขกับชีวิตในครอบครัว (Encouraging Abundant Personal and Family Life) สถาบันครอบครัวสำหรับทุกคนนั้น ย่อมเรียกได้ว่าเป็นสถาบันที่ทรงอานุภาพที่สุด เพราะเป็นสถาบันแรกที่ทุกคนต้องใช้เวลาอยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความปรองดอง แปลว่าจำเป็นจะต้องเกี่ยวเนื่องกันด้วยนันทนาการ เช่น การดูทีวีร่วมกัน การปลูกพืชผัก และท่องเที่ยวชมธรรมชาติวัฒนธรรมตลอดจนทัศนศึกษาด้วยกันทุกคน ฯลฯ

4. เพื่อพัฒนาศักยภาพตลอดจนการส่งเสริมการเป็นพลเมืองดีตามวิถีแห่งสังคมประชาธิปไตย (Developing Good Citizen Ship and Democratic Society) นันทนาการนั้นหมายรวมไปตลอดจนวิถีปฏิบัติเชิงบวก เป็นที่ยอมรับนับหน้าถือตาอย่างมั่นใจภายในสังคม กิจกรรมนันทนาการประเภทกีฬา จะสอนสั่งอภิบาลให้ผู้เกี่ยวข้องล่วงรู้จักการแพ้ชนะ เสียสละซึ่งประโยชน์ส่วนตน สร้างน้ำใจไมตรีจิตต่อตัวผู้เล่นและตัวผู้อื่น เรียนรู้ธรรมเนียมกติกา อันประกอบไว้ซึ่งระเบียบและข้อบังคับทั้งปวง

5. เพื่อส่งเสริมความเป็นมนุษยชาติ นันทนาการส่งเสริมความเจริญงอกงามของแต่ละบุคคล ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมสติปัญญา และจิตใจของทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ตามความสนใจและความต้องการ

สรุปได้ว่า ความมุ่งหมายของนันทนาการเป็นไปเพื่อเสริมสร้างสุขภาพของมนุษย์ ด้วยการขยับเคลื่อนไหว ลดความเครียดเพื่อให้ดำรงอยู่ได้ในโลกที่เต็มไปด้วยแรงกระทบต่อจิตใจ และสร้างความสุขร่วมกับครอบครัว เป็นสถานบันเทิงที่เข้มแข็ง เสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีตามสังคมประชาธิปไตย บ่มเพาะนิสัยอันดีงามในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และผลักดันให้มนุษยชาติเจริญงอกงามด้วยความเข้าใจ ความหลากหลาย

3.5 นันทนาการกับศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

ปริญญาลักษมี ตระกูลตั้งจิตร์ (2558) ได้กล่าวถึงศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ ดังนี้

นันทนาการกับสังคมวิทยา (Sociology) วิชาทางด้านนันทนาการ ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม ความเป็นอยู่ วิถีชีวิตปฏิบัติตามครรลองครองธรรมของสังคมตลอดไปจนชุมชนที่พักอาศัย ในวิถีเล่น การบริหารช่วงเวลาที่ว่าง และการเข้าร่วม กิจกรรมนันทนาการ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ จึงเกิดเป็นทฤษฎีการเล่น เวลาว่าง และทฤษฎีแนวคิดแนวการสร้างสรรค์นันทนาการ

นันทนาการกับเศรษฐศาสตร์ (Economics) นันทนาการกิจการห้างร้านอันส่งผลสัมฤทธิ์อันสำคัญต่อ ภาคเศรษฐกิจของประชากรทั้งชาติ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่สืบเนื่องซึ่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยว สวนน้ำ สวนสัตว์ สวนสนุก อันนับได้ว่าเป็นพื้นที่แห่งนันทนาการที่ยังผลตลอดจนสร้างรายได้ การพัฒนาธุรกิจการค้าเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง

นันทนาการกับเกษตรศาสตร์ (Agriculture) แหล่งนันทนาการระดับใหญ่ เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษศาสตร์ สวนรุกขชาติ นอกจากจะเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ที่สำคัญของชุมชนแล้ว ยังเป็นส่วนสำคัญอันพึงรักษาทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมด ส่งเสริมสภาพแวดล้อมให้เกิดระบบนิเวศวิทยาของสิ่งมีชีวิตใ้หน้าอยู่อาศัย

นันทนาการกับการศึกษา (Education) นันทนาการยกระดับประดับประดาคุณภาพแห่งวิถีชีวิต ประกอบสร้างร่างจากการเคลื่อนไหว การศึกษาเรียนรู้ไม่เคยหยุดนิ่ง การสร้างสรรค์วงจรหลักสูตรนันทนาการในทุกระดับการเรียนการสอน ตระเตรียมสัมผัสมาอาชีพแก่ผู้นำด้านดังกล่าว เริ่มตั้งแต่ในระดับแรกเริ่ม จวบจนระดับอุดมศึกษา เช่น ปริญญาตรี โท และปริญญาเอก นันทนาการมีล้วนสลักสำคัญต่อประชากรในทุกช่วงอายุ จึงจำเป็นอย่างถึงที่สุดในการบรรจุลงระบบการศึกษา

นันทนาการกับบริหารธุรกิจ (Business Administration) ปัจจุบันการจัดการและบริหารองค์กรที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ภาคเอกชนให้ความนิยมนร่วมทุนลงทุนเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของวงจรกิจการเพื่อการบริหาร และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการ เช่น เครื่องเล่นไฟฟ้า เกมนันทนาการ การบริการจัดการศูนย์สุขภาพ ศูนย์กีฬา แหล่งนันทนาการสำหรับครอบครัว ซึ่งจำเป็นต้องมีการวางแผนบริหารธุรกิจ เพื่อเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดเป็นอุตสาหกรรมธุรกิจ เช่น การจัดคอนเสิร์ต มหรหรรมกีฬา ดนตรีละคร หรือการแสดง ตลอดจนการท่องเที่ยว

นันทนาการกับวิทยาการจัดการ (Management Science) การบริหารงานเป็นระบบในกลุ่มงานนันทนาการทุกระดับ ตลอดจนการจัดตารางนันทนาการสำหรับผู้คน ไม่อาจเป็นไปได้โดยปราศจากวิทยาการจัดการ เพื่อประสิทธิภาพและคุณภาพอันพึงเกิดแล้วนั้น ผู้ที่เป็นผู้นำตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของการจัดการนับเป็นแกนหลัก ที่สุดแล้วจึงกล่าวได้อีกนัยว่านันทนาการมีความใกล้ชิดเกี่ยวข้องอย่างไม้อาจแยกขาดกับศาสตร์ทางด้านวิทยาการจัดการเป็นอย่างดี

นันทนาการกับวิทยาศาสตร์การกีฬา (Sport Science) พลศึกษา สุขศึกษา และวิทยาศาสตร์การกีฬาล้วนเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับนันทนาการโดยตรงและทางอ้อม ด้วยเจตคติที่ปรารถนายกระดับบุคคลและประชากรทั้งหลายภายใต้สังคมเดียวกันทั้งกายหยาบ อารมณ์ ทัศนคติ จิตได้สำนึก เรื่อยเลยไปในระดับปัญญา อภิเระดคุณภาพชีวิต การพัฒนากิจกรรมด้านกีฬาสำหรับมหาชนคนทุกหมู่เหล่า เพื่อความแข็งแรงของสุขภาพซึ่งถือเป็นแรงจูงใจให้บรรลุเป้าประสงค์แสนสำคัญที่กำหนดไว้

นันทนาการกับรัฐศาสตร์การปกครอง (Political Science) สวัสดิการสังคม (Social Welfare) สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องหมายรวมไปยังนันทนาการ ซึ่งนับได้ว่าเป็นกระบวนการสำคัญสำหรับจัดการบริหารระดับภูมิภาคแลท้องถิ่น เช่น เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล จะต้องจัดแหล่งนันทนาการ เช่น บริเวณที่คล้ายเครียด พื้นที่ส่วนกลาง สวนสาธารณะ ลานสำหรับส่งเสริมสุขภาพ ลานจัดแสดงดนตรี หรือกลุ่มพื้นที่อเนกประสงค์เพื่อเป็นกิจกรรมนันทนาการทางสังคม เพื่อชุมชนอยู่อย่างมีความอบอุ่น ความสุข มีผู้ทำหน้าที่ดูแล และให้การบริการทั้งหมดที่ข้องเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ

นันทนาการกับนิเวศวิทยา (Ecology Science) นันทนาการใดใดในอาณาเขตกลางแจ้ง/ไม่ได้รวมในพื้นที่เมือง (Outdoor Recreation) ช่วยส่งเสริมให้มนุษย์ที่ได้สัมผัสกลิ่นอายแห่งธรรมชาติบังเกิดเป็นความรู้สึกซาบซึ้งตรึงจิต บรรเทาการทำลายโลก ซึ่งเร่งด่วนในการเสาะแสวงตามหากลวิธีเจือจางในบริเวณเมืองตลอดจนชนบททางไกล นันทนาการจะประกอบกันสรรค์

สร้างความซึ่งซาบ ซึ่มซั้บหลักใหญ่ใจกลางแห่งธรรมชาติอภิบาลมวลมนุษย์ให้ประกอบด้วยเห็นอกเห็นใจในระบบนิเวศ อันเป็นดุลยภาพสำคัญยิ่งของสิ่งมีชีวิตทุกชนิดและธรรมชาติอันยิ่งใหญ่

นันทนาการกับศิลปศาสตร์ (Fine and Liberal Arts) กิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปกรรม ศิลปหัตถกรรม การละคร การแสดงสังคีตศิลป์ ดนตรี ระบาย รำ ขับร้อง เป็นต้น ล้วนเป็นเหตุให้สามัญชนเข้าถึงศิลปศาสตร์ทุกแขนง วัฒนธรรม อารยธรรม ประเพณีอันดีงามและกระบวนการพัฒนาทางจิตใจในระดับสูงสุด

สรุปนันทนาการกับศาสตร์ที่เกี่ยวข้องได้ว่า หากนำนันทนาการและศาสตร์ต่างแขนงผนวกเข้าด้วยกัน จะเกิดความรู้แขนงใหม่ที่เกื้อกูลรากวิชาเดิม นันทนาการจึงเป็นทั้งศาสตร์ มีหลักการ มีการทดลอง และสร้างองค์ความรู้ใหม่อย่างเป็นระบบ และความเป็นศิลป์ ยืดหยุ่น สบายงาม เข้าใจความเป็นมนุษย์

3.6 ประโยชน์และคุณค่าของนันทนาการ

สมควร โพธิ์ทอง (2554)กล่าวถึงประโยชน์ของการเล่นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนันทนาการไว้ว่า ช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพและการมีบทบาทในสังคม ช่วยระบายออกพลังงานส่วนเกินที่เหลือใช้จากการกินและเผาผลาญไปกับกิจกรรมที่จำเป็น ทำให้เกิดการเติบโตทางร่างกายของวัยรุ่น ป้องกันปัญหาสุขภาพเสียดใจ โรคอ้วน อาการหมกมุ่นทางเพศ ช่วยปลดปล่อยอารมณ์ไม่ให้เกิดการเก็บกด ต่อต้านสังคมด้วยการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ช่วยด้านการแสดงความเป็นตัวตนและพฤติกรรมที่ยอมรับได้ในสังคม ช่วยเสริมสร้างร่างกาย สังคม ควบคุมอารมณ์ และจริยธรรมที่ดี ช่วยพัฒนาทักษะการคิด เข้าใจ และการเรียนรู้จากประสบการณ์ใหม่ ช่วยลดความเครียดที่เกิดจากกิจวัตรประจำวัน ช่วยให้ความรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และช่วยพัฒนาปัญญาและการควบคุมอารมณ์ให้เกิดความสบายใจอย่างแท้จริง

สมาคมนันทนาการและพื้นที่สำหรับนันทนาการแห่งชาติ (National Park and Recreation Association, 1991) ยกให้พื้นที่นันทนาการและกิจกรรมนันทนาการเป็นบริการอันสำคัญยิ่งต่อชุมชนด้วยคุณค่าและประโยชน์ 3 ประการ

1.คุณค่าทางเศรษฐกิจ พื้นที่นันทนาการมีส่วนเพิ่มมูลค่าให้อสังหาริมทรัพย์ในละแวกใกล้เคียง ส่งผลให้มีการเก็บภาษีอสังหาริมทรัพย์ได้มากขึ้น มีเงินหมุนเวียนเข้าระบบเศรษฐกิจ พื้นที่นันทนาการที่มีการปลูกต้นไม้จำนวนมากสามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายภาครัฐจากการแก้ปัญหาหน้าท่วมยามมีพายุ การมีพื้นที่นันทนาการ กิจกรรมนันทนาการที่มีคุณภาพเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดการย้ายมาตั้งรกรากใหม่ของธุรกิจ ซึ่งก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของการใช้บริการค่าบริการที่สามารถเก็บได้ไม่เพียงแต่จะเป็นรายได้ทางตรง ยังเป็นการกระตุ้นกิจกรรมนันทนาการ

ขนาดใหญ่ในพื้นที่ อาทิ การแข่งกีฬา การแสดงดนตรี งานเทศกาล การท่องเที่ยว สินค้าที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนันทนาการ มีผลให้เกิดการขยายตัวของชุมชน เกิดกิจการ ที่อยู่อาศัย นำไปสู่การเก็บภาษีที่เพิ่มขึ้น ซึ่งกลับมาพัฒนาชุมชนอีกทอดหนึ่ง

2. ประโยชน์ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมนันทนาการพัฒนาสุขภาพคนทุกช่วงวัย การทำกิจกรรมทางกายภาพที่มีประโยชน์ต่อเนื่องส่งผลถึงความเครียดที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัด พื้นที่สำหรับนันทนาการเป็นแหล่งส่งเสริมความกระฉับกระเฉงของผู้คน มีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพอากาศ น้ำ น้ำใต้ดิน ทุเลาการเกิดน้ำท่วม เพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง และเป็นสถานที่ที่ครอบครัวจะสร้างสัมพันธ์ท่ามกลางสภาพแวดล้อมธรรมชาติร่วมกัน

3. ความสำคัญด้านสังคม พื้นที่นันทนาการเอื้อให้เกิดพื้นที่สำหรับการรวมตัวพบปะผู้คนทุกกลุ่มอายุ ทุกกลุ่มรายได้ ทุกกลุ่มค่านิยม ไม่มียกเว้น แม้กระทั่งสำหรับผู้พิการ ประชาชนเห็นความสำคัญของพื้นที่นันทนาการในฐานะการลงทุนที่รัฐควรจัดสรรงบประมาณให้ ละแวกพื้นที่ที่มีการทำกิจกรรมนันทนาการหรือใช้พื้นที่นันทนาการมาก มีแนวโน้มอัตราการก่ออาชญากรรมและการทำลายทรัพย์สินสาธารณะลดลง ดังนั้นการทำให้กิจกรรมนันทนาการและพื้นที่นันทนาการเข้าถึงง่ายขึ้น จึงเป็นหนทางการลดการก่อเหตุในเขตชุมชน สถานที่สำหรับนันทนาการและกิจกรรมนันทนาการได้กลายมาเป็นปัจจัยชี้วัดความเป็นอยู่ที่ดีในพื้นที่ที่สำคัญตัวหนึ่งจากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น

เทศบาลเมืองริชมอนด์ รัฐบริติชโคลัมเบีย ประเทศแคนาดา (Richmond, 2019) กล่าวถึงกุญแจสำคัญทางการตลาดที่ได้จากประโยชน์ของนันทนาการ 8 ข้อไว้ ดังนี้

1. นันทนาการสำคัญกับสุขภาพส่วนบุคคล ช่วยต้านโรคร้ายทางกายและทางจิต ส่งเสริมสุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุเพื่อการมีชีวิตยืนยาวอย่างไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น พื้นฟูความสามารถและทักษะด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม

2. นันทนาการคือกุญแจสำคัญสู่การพัฒนามนุษย์อย่างสมดุล นันทนาการในวัยเด็กและวัยรุ่นช่วยพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวของร่างกาย ทักษะทางสังคมผ่านกีฬาและการละเล่น ความสร้างสรรค์ผ่านดนตรีและศิลปะ ทักษะด้านสติปัญญาผ่านกิจกรรมนันทนาการทุกประเภท และช่วยขยายศักยภาพ สร้างโอกาสใหม่ๆ ให้แก่ผู้ใหญ่

3. นันทนาการสำคัญต่อคุณภาพชีวิต นันทนาการด้านกีฬา ศิลปะ และวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง การมองโลกในทางบวก ความพึงพอใจในชีวิต คุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และเป็นการบ่มเพาะทักษะการใช้ชีวิตสำหรับกลุ่มผู้พิการ

4. นันทนาการลดพฤติกรรมทำลายตนเองและต่อต้านสังคม กิจกรรมกีฬา ศิลปะ และวัฒนธรรม ลดอาชญากรรม ลดการพฤติกรรมเหยียดผู้อื่น ด้วยการสร้างความเข้าใจในสังคมที่เปี่ยมด้วยความแตกต่าง ลดพฤติกรรมทำลายตนเองในหมู่เยาวชน อาทิ การสูบบุหรี่ การใช้สารเสพติด การฆ่าตัวตาย และโรคซึมเศร้า ลดความโดดเดี่ยว ความเหงา และการแยกตัวออกจากสังคม

5. นันทนาการสร้างครอบครัวและชุมชนที่ดี นันทนาการก่อเกิดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการพัฒนา การใช้เวลาร่วมกันของครอบครัว ทำให้เด็กโตมามีภาวะผู้นำ มีความเข้าใจผู้อื่น ฟังพาดตนเองได้ เป็นอนาคตของสังคมที่อยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานของความแตกต่าง ไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกสังคม และมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

6. นันทนาการลดค่ารักษาพยาบาล ค่าบริการสังคมสงเคราะห์ ค่าใช้จ่ายด้านการรักษาความปลอดภัยและกระบวนการยุติธรรม กิจกรรมนันทนาการทำให้ร่างกายแข็งแรง ลดโอกาสเจ็บป่วย ทำให้ครอบครัวมั่นคง ลดภาระสังคม ลดอาชญากรรมและปัญหาสังคม แบ่งเบาการทำงานของผู้รักษากฎหมาย

7. นันทนาการและพื้นที่สำหรับนันทนาการเป็นเครื่องสร้างเศรษฐกิจชุมชนอย่างดี นันทนาการเพิ่มความสามารถในการทำงาน เพิ่มผลิตผล ลดการลางาน ลดอุบัติเหตุในที่ทำงาน นันทนาการจำพวกกีฬา ศิลปะ และวัฒนธรรมช่วยสร้างงาน ดึงดูดธุรกิจให้ย้ายเข้ามาในพื้นที่ ดึงดูดนักท่องเที่ยว การลงทุนเพียงเล็กน้อยในกิจกรรมหรือสถานที่สำหรับนันทนาการก็สามารถสร้างรายรับกลับมาอย่างมหาศาล และสามารถใช้กระตุ้นเศรษฐกิจได้

8. พื้นที่สำหรับนันทนาการ พื้นที่เปิดโล่ง และพื้นที่ธรรมชาติจำเป็นต่อการอยู่รอดของระบบนิเวศ ลดการก่อสร้างและการพัฒนาสิ่งปลูกสร้าง ช่วยเพิ่มพื้นที่เปิดโล่ง เป็นการบรรเทาความเสียหายจากภัยธรรมชาติที่อาจเกิดได้ พื้นที่เหล่านี้ยังช่วยลดการสร้างความมลภาวะทางอากาศ ด้วยการเปิดโอกาสให้คมนาคมในรูปแบบที่ไม่ของเสียทางอากาศ พื้นที่สีเขียวเหมาะแก่การอยู่อาศัยของสัตว์ ทำให้เกิดความหลากหลายทางชีววิทยา เกิดการรวมเป็นระบบนิเวศขนาดใหญ่ และช่วยลดภาวะเรือนกระจก มลพิษทางอากาศได้

พื้นที่สำหรับนันทนาการแห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย (Parks & Recreation, 2005) ทำหนังสือเรื่องผลประโยชน์ด้านสุขภาพและสังคมของนันทนาการ อันเป็นปัจจัยในการทำแผนโปรแกรมนันทนาการกลางแจ้งแห่งแคลิฟอร์เนียกล่าวถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการว่าหน่วยงานพื้นที่สำหรับนันทนาการและกิจกรรมนันทนาการจำเป็นต้องพึ่งพาอาสาสมัครในการส่งมอบบริการและโปรแกรมต่างๆ เพื่อให้ดำเนินการอยู่ได้ โดยอาสาสมัครมักทำหน้าที่เป็นครู โค้ช

สมาชิกคณะกรรมการ และทำงานที่ใช้กิจกรรมทางกายภายในค่ายทุกประเภท ความทุ่มเทและภาคภูมิใจที่ผู้คนมีในงานนั้นหนาแน่น ทำให้เกิดความสนใจและอยากมีส่วนร่วมขยายสู่กิจกรรมด้านอื่นๆ ในสังคมที่พวกเขาอยู่ด้วย จากสถิติของรัฐแคลิฟอร์เนีย (Cowan., 2004) ในปี ค.ศ. 2003 เกิดการทำงานด้านนั้นหนาแน่นในรัฐแคลิฟอร์เนียกว่า 924,555 ชั่วโมงจากอาสาสมัคร 10,752 คน และ ค.ศ. 2002 ทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา มีจำนวนอาสาสมัคร 125,000 คน ส่งมอบการบริการนั้นหนาแน่นรวม 4.5 ล้านชั่วโมง เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจกว่า 72 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งผู้ที่ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางนั้นหนาแน่น ทั้งพื้นที่สำหรับนั้นหนาแน่น พื้นที่เรียนรู้ทางวัฒนธรรม และมีส่วนร่วมในโปรแกรมนั้นหนาแน่น มีแนวโน้มของความเป็นจิตอาสา มากกว่าคนที่ไม่เคยมีส่วนร่วมกิจกรรมหรือใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกจำพวกนี้เลย

คุณลักษณะอีกประการที่เกิดจากการใช้พื้นที่เปิดโล่ง พื้นที่สำหรับนั้นหนาแน่น และสวนธรรมชาติ คือ ความตระหนักห่วงแหนและดูแลสิ่งแวดล้อม กลุ่มคนที่ชื่นชอบการทำกิจกรรมนั้นหนาแน่นกลางแจ้งจะพัฒนาความคุ้นเคยกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งรอบตัว จึงสังเกตพฤติกรรมอันเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม งานวิจัยของบอร์รี่และร็อกเก็นบัค (Borrie, 2001) ค้นพบในงานวิจัยว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้สึกผูกพันและเอาใจใส่กับธรรมชาติเพิ่มขึ้น ทั้งในขณะที่กำลังใช้เวลาในป่าและหลังออกจากป่า มากกว่าเมื่อแรกเข้าป่า ผลสำรวจจากความร่วมมือนั้นหนาแน่นอเมริกัน (American Recreation Coalition, 2000) ชี้ว่าประชาชนอเมริกัน 95% เห็นพ้องว่าการทำกิจกรรมนั้นหนาแน่นกลางแจ้งเป็นหนทางที่ดีในการส่งเสริมการมองเห็นคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับการวิจัยจากแม็คโดนัลด์และชไรเออร์ (McDonald B. L. & Schreyer R, 2002) ก็สอดคล้องกันว่าการใช้เวลาทำกิจกรรมนั้นหนาแน่นกลางแจ้งในปริมาณที่เหมาะสม จะก่อความรู้สึกผูกพันกับโลก และส่งผลให้เกิดการมองเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและการอยู่ร่วมกับสิ่งมีชีวิตอื่นมากขึ้น

สรุปได้ว่าประโยชน์และคุณค่าของนั้นหนาแน่นได้ว่า มีโดยตรงกับผู้เข้าร่วมทั้งทางกาย ใจ ปัญญา อารมณ์ และบุคลิกภาพเกิดพัฒนาการ ต่อยอดสู่ประโยชน์ของสังคมให้กลมเกลียว ปลอดภัย รักใคร่ปรองดอง เป็นผลให้เชื้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ เกิดตำแหน่งงานใหม่ ธุรกิจใหม่ กิจกรรมและแหล่งที่อยู่ใหม่ รายได้ในพื้นที่เพิ่มขึ้น รัฐเก็บภาษีเพื่อพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยคุณลักษณะของกิจกรรมนั้นหนาแน่นและพื้นที่สำหรับนั้นหนาแน่น จึงก่อให้เกิดพื้นที่โล่งกว้าง เปิดโอกาสการเดินทางโดยไม่ก่อดมลพิษ มีพื้นที่สีเขียวให้สัตว์นานาพันธุ์ได้เจริญเติบโต พรรณไม้นานาช่วยทุเลาปัญหาคุณภาพอากาศได้

3.7 แนวคิดเกี่ยวกับวิชาการ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2562) ให้ความหมายของคำว่า “วิชา” ไว้ว่า น. ความรู้, ความรู้ที่ได้ด้วยการเล่าเรียนหรือฝึกฝน, เช่น วิชาภาษาไทย วิชาช่าง วิชาการฝีมือ. (ป. วิชา; ส. วิทยา).

ลูกคำของ “วิชา” คือ วิชาการ วิชาชีพ วิชาธร วิชาบังคับ วิชาบังคับพื้นฐาน วิชาบังคับเลือก วิชาพื้นฐาน วิชาอาคม วิชาเลือก วิชาเลือกบังคับ วิชาเลือกเสรี วิชาเอก วิชาแกน วิชาโท

ให้ความหมาย “วิชาการ” ไว้ว่า น. วิชาความรู้สาขาใดสาขาหนึ่งหรือหลายสาขา เช่น บทควมวิชาการ สัมมนาวิชาการ การประชุมวิชาการ

สำหรับวิชาการความรู้ที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยต้องได้รับนั้น ถูกกำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้วางโครงสร้างไว้ดังนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560b) ได้กำหนดสาระพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไว้ 3 สาระ

2. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ทั้งด้านความรู้ในเนื้อหาและกระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ตลอดจนเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการต่าง ๆ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้และแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการลงมือปฏิบัติอย่างหลากหลายเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560a)

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและประกอบสร้างจนเกิดเป็นบุคลิกภาพของชนสมบูรณ์ เป็นต้นทุนในการเชื่อมประสานปรับเจตคติและสัมพันธภาพระหว่างมนุษย์ ทำให้สามารถประกอบภารกิจ และวิถีทางแห่งชีวิตภายใต้สังคมประชาธิปไตย เป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าถึงพื้นที่ข้อมูล เพื่ออัปเดตความนึก

รู้ แนวปฏิบัติแห่งวิधिพินิจพิเคราะห์ พิจารณ์ ไม่เพียงเท่านั้น ยังสืบเนื่องเชื่อมโยงเป็นกลไกการแสดง ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ เป็นค่าควรเมืองควรแก่การอนุรักษ์ถ่ายทอดสืบไป

4.กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกัน ในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถ ปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551b)

5.กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

สุขภาพหรือสุขภาวะ หมายถึง ภาวะของคนที่ปกติทั้งกาย จิต สังคม ตลอดจน เรื่อยไปจนปัญญาหรือระดับสติปัญญา สุขภาวะจึงเกี่ยวข้องเชื่อมโยงเข้าได้กับทุกมิติ ประชาชนโดยทั่วไปจำเป็นต้องเข้าใจ เพื่อไม่ให้มีความเชื่อที่ผิดพลาด มีเจตคติ คุณธรรม และ ค่านิยมที่สอดคล้องกับทำนองคลองธรรม ประกอบสร้างเบ้ากิจนิสัยทางบวก อันจะส่งผลให้ ประชากรทุกหมู่เหล่าในประเทศอุดมไปด้วยคุณภาพ

6.กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยจุดประกายให้เกิดความนึกคิด สรรค์สร้างแปลกใหม่ ประกอบไปด้วยจินตนาการทางศิลป์ ชื่นชมยินดีกับความงดงาม มีสุนทรีย์ใน ห้วงสำนึก ความทรงจำ ยังผลต่อคุณภาพสมองและใจ กิจกรรมทางศิลปะช่วยกระตุ้นทุกๆ ศักยภาพของคร่อม แลนำไปสู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ประดับไว้ซึ่งความเชื่อมั่นถ้อยมั่นใน ตน อันเป็นมูลฐานแห่งการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน, 2551)

7.กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่ จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพ และเทคโนโลยี มาประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันใน สังคมไทยและโลก เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการ ทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียง และมีความสุข

8.กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ปัจจุบันกาล ความเข้าใจด้านภาษาต่างประเทศสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งยวด ในทุกองคาพยพ ด้วยเป็นกลวิธีในการสื่อสาร ทั้งที่กระทำไปเพื่อศึกษา ประกอบสัมมาอาชีพ

เข้าใจในอารยธรรมและวิสัยทัศน์ของประชากรระดับโลก ทราบถึงความแตกต่างที่เหมือนกัน ความเท่าเทียมในทุกๆระดับ ยกกระดับให้เกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่นมากกว่าเดิม มีเจตคติอันดีงามในการใช้ทุกภาษาเพื่อถ่ายทอดสาร เข้าถึงองค์ความรู้ทุกประการได้งายดายกว้างขวาง ทรงวิสัยทัศน์อย่างล้ำค่าเพื่อเลี้ยงชีพ ภาษาต่างประเทศทั้งหมดทั้งมวลมีเรียนตลอดหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551a)

3.8 ค่ายนันทนาการวิชาการ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับนันทนาการวิชาการ ทำให้ผู้วิจัยมีความเข้าใจธรรมชาติของความเป็นนันทนาการ และความเป็นวิชาการ เมื่อสองคำนี้ประกอบเข้าด้วยกัน ผู้วิจัยจึงแปลความหมายออกมาว่า เป็นการถ่ายทอดความรู้ในสาขาใดสาขาหนึ่ง โดยใช้กิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินทางกายและทางใจ ซึ่งยังผลให้เกิดประโยชน์และความคิดสร้างสรรค์ ต่อยอดจากความรู้เดิม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2562: ระบบออนไลน์) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ค่าย” ไว้ว่า

- (1) (โบ) น. ที่ตั้งกองทหาร มีรั้วล้อมรอบ (อะหม ว่า ล้อม).
- (2) น. ที่ตั้งกองทหาร, ที่พักกองทัพ (อะหม ว่า ล้อม).
- (3) น. ที่พักแรมชั่วคราวของคนเป็นจำนวนมาก เช่น ค่ายลูกเสือ ค่ายผู้อพยพ (อะหม ว่า ล้อม).
- (4) น. ฝ่ายที่มีความคิดเห็นแนวเดียวกัน เช่น ค่ายโลกเสรี. (อะหม ว่า ล้อม).

ลูกคำของ "ค่าย" คือ ค่ายกักกัน ค่ายอาสาพัฒนา ค่ายเยาวชน โดยได้ให้ความหมายของ “ค่ายเยาวชน” ไว้ว่า

น. สถานที่ซึ่งจัดขึ้นหรือใช้ฝึกอบรมเยาวชนให้รู้จักการดำรงชีวิตเป็นหมู่คณะ โดยให้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ให้รู้จักช่วยเหลือตัวเอง ช่วยหมู่คณะ รู้จักระเบียบวินัย

ค่ายหรือ Camp ในภาษาอังกฤษ มีรากศัพท์จากภาษาละตินคำว่า Campus ซึ่งมีความหมายตรงกับ Field ในภาษาอังกฤษ หมายถึง ที่โล่งแจ้ง ในอดีตกาลจะถูกใช้เฉพาะทางการทหาร ในภายหลังมีการใช้เป็นคำศัพท์ทั่วไป หมายถึง การตั้งที่พักแรมชั่วคราวในที่โล่งแจ้ง เป็นกิจกรรมนันทนาการประเภทหนึ่ง (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. 2547)

สุดาวรรณ เครือพานิช (2553) ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ค่าย” เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ นอกห้องเรียน รูปแบบหนึ่งที่รู้จักกันมานาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน

รวมถึงป้องกันแก้ไขปัญหา ตัวอย่างของค่ายเช่น ค่ายลูกเสือ ค่ายยุวกาชาด ค่ายบำเพ็ญประโยชน์ ค่ายวิทยาศาสตร์ ค่ายคณิตศาสตร์ ค่ายเยาวชน เป็นต้น ค่ายมีลักษณะเฉพาะคือ มีการกำหนด เป้าหมายชัดเจน มีผู้นำหรือพี่เลี้ยงค่ายทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ใช้ระบบกลุ่มในการพัฒนา มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมปลอดภัย มีกิจกรรมหลักเป็นหัวใจของค่าย ต้องมีการคัดเลือกกิจกรรม และนำไปใช้อย่างมีทักษะและเทคนิค มีกระบวนการบริหารค่าย โดยทั่วไปประกอบด้วยกิจกรรมใน 5 ลักษณะ ได้แก่ การชีวิตร่วมกันเป็นคณะหรือเป็นกลุ่ม การนันทนาการ การศึกษา การใช้ชีวิต กลางแจ้งหรือที่เหมาะสมอื่นๆ การปรับตัวทางสังคม และการบริหารงานค่าย

กรรณิกา สุวรรณศิลป์ (2546) กล่าวว่าสมาคมค่ายพักแรมแห่งสหรัฐอเมริกาให้ความหมาย “ค่าย” ไว้ว่า เป็นแหล่งสร้างสรรค์ทางการศึกษาในบรรยากาศใช้ชีวิตร่วมกันกลางแจ้ง โดยอาศัยทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติรอบตัวเป็นเครื่องช่วยพัฒนาสติปัญญา ร่างกาย สังคม และจิตใจ ภายใต้การแนะนำช่วยเหลือจากผู้นำที่ได้รับการฝึกมาแล้ว

สุดาวรรณ เครือพานิช (2553) กล่าวว่าค่ายเอื้อต่อการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ ที่แตกต่างจากการเรียนการสอนในห้องเรียน กล่าวคือ การเปลี่ยนแหล่งของความรู้ เปลี่ยนบริบทการเรียนรู้ จากการเรียนรู้จากตำราเรียนและครู สู่อารมณ์ความรู้สึกจากผู้อื่นๆ และจากสถานการณ์จริง และที่สำคัญคือ ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากสถานที่ในท้องที่ที่สัมผัสโลกกว้างที่ไม่มีที่สิ้นสุด มีกระบวนการคิด วิเคราะห์ และการเชื่อมโยงมากขึ้น ซึ่งนับเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดความกระหายต่อการเรียนรู้และรับรู้ได้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนมีใจจดจ่อและตื่นตัวต่อกระบวนการเรียนรู้นั้นๆ อันส่งผลให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้น การเข้าค่ายเป็นช่วงเวลาของเด็กจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ การสร้างประสบการณ์ใหม่ การใช้ประสบการณ์เชิงบวกในการเรียนรู้ ทำให้เด็กเกิดความประทับใจ และมีแรงบันดาลใจ เช่น การได้ค้นพบความสามารถของตนเอง มีโอกาสแสดงออก เสริมความใฝ่ฝันใน “สิ่งที่ดีกว่า” ที่เป็นจริงได้ ส่งผลให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ความคิด และพฤติกรรม เกิดความนับถือตนเอง เป็นการเปลี่ยนแปลงจาก “ภายใน” ในระดับบุคคล โดยค่ายสร้างประโยชน์หลายด้าน อาทิ

ภาวะผู้นำ/ทีม: ได้เรียนรู้การเป็นผู้นำ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถเป็นทีมที่ดี

ทักษะการคิด: คิดได้ คิดเป็น คิดถูกภายใต้วิถีทางที่ถูกต้อง เช่น คิดทำงาน และมีผลงานการคิดหลาย ๆ แบบ

การทำงานเป็นทีม: การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของทีม ศักยภาพ การรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง และการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

ทักษะชีวิต: ได้ทดลองใช้ชีวิตตามรูปแบบจำลอง เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การพัฒนาการพูด มารยาท การวางตัว ความอดทน และการแก้ไขปัญหา

ด้านคุณธรรม: รู้จักคิด สิ่งที่ดีหรือถูก สิ่งที่ไม่ควรทำไม่ควรทำ มีความรับผิดชอบ ตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ และการควบคุมอารมณ์

เครือข่ายเพื่อน: ได้เพื่อนใหม่ มีเพื่อนสนิท ครูดี ผู้ใหญ่ใจดี รุ่นพี่ดี ที่เป็นแบบอย่างที่ดี ในการใช้ชีวิต

ความเข้าใจตนเอง: มีทิศทางการทำงานที่ชัดเจน ช่วยในการตัดสินใจในอนาคต การเรียนการทำงานของตนเองบนฐานประสบการณ์ข้อมูลที่ต้อง การรู้จักตนเองพัฒนาตนเอง เกิดแรงบันดาลใจใฝ่เรียนรู้ติดตัว เปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิต มีจิตสาธารณะ สนใจชุมชน หรือท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์

มีจิตสาธารณะ: การเปลี่ยนแปลงในระดับจิตสำนึก ความคิด ความเชื่อ ทศนคติ

รับผิดชอบต่อสังคม: เกิดโครงการฯ ที่ทำได้จริง ต้องการงานให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น และลงมือทำงานให้ผู้อื่นด้วยวิถีทางของตนเอง การเป็นผู้ให้ที่ดี รับผิดชอบต่อและไม่สร้างภาระ

ความรู้ ทักษะ: เกิดความรู้ใหม่ ทักษะใหม่ ตามสาระที่จัดให้ และถูกจัดอย่าง น่าสนใจ ต่อยอดความรู้ ความสามารถบูรณาการกับการปฏิบัติจริง การวางแผนการศึกษาและ อาชีพ

สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา (2550) ได้กล่าวถึงประเภทของกิจกรรม นันทนาการไว้ทั้งสิ้น 11 ชนิด ดังนี้

1. เกมกีฬาและการละเล่นเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ต้องใช้ทักษะและการ เคลื่อนไหวร่างกาย ใช้พลังกำลังและไหวพริบในการประกอบกิจกรรม จากกิจกรรมง่าย ๆ ที่เรียกว่า การเล่น พัฒนาเป็นการแข่งขันเรียกว่า เกม และเมื่อต้องใช้ทักษะทางกายมากขึ้น ซับซ้อนขึ้น มีกฎ กติกาชัดเจนขึ้นเรียกว่า กีฬา ก่อให้เกิดพัฒนาทางด้านสมรรถภาพทางกาย ความสนุกสนาน ตื่นเต้น ทำทาย และเสริมสร้างความสามัคคีแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

2. การเต้นรำ เป็นกิจกรรมนันทนาการที่ต้องใช้เสียงเพลงหรือการบรรเลงเครื่อง ดนตรีประกอบจังหวะการเคลื่อนไหวร่างกายในลีลาท่าทางต่างๆซึ่งสามารถใช้แสดงออกถึง เอกลักษณะของท้องถิ่นหรือชนชาติต่างๆสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ให้แก่ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงเป็นการเปิดโอกาส ในการเข้าสังคมอีกด้วย

3. ศิลปะและหัตถกรรม เป็นกิจกรรมนันทนาการด้านงานฝีมืองานประดิษฐ์ และ งานศิลปะต่างๆ ที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องใช้มือในการสร้างสรรค์ผลงานโดยเป็นการส่งเสริมการ

พัฒนาทักษะ ความสามารถด้านงานฝีมือ ส่งเสริมความเข้าใจในเรื่องความสวย ความงามความ
 งามซึ่งในผลงาน สร้างความสุขและความเพลิดเพลินให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

4. การร้องเพลงและดนตรีเป็นกิจกรรมนันทนาการที่เกี่ยวข้องกับการใช้เสียง ทั้ง
 เสียงจากการร้องเพลง เสียงจากการเล่นดนตรี ที่แสดงออกอย่างมีจังหวะและระดับที่แตกต่างกัน
 ไป เป็นการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้สึกต่างๆ ของผู้เล่นและผู้ร้องก่อให้เกิดความสนุกสนาน
 เพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียดทั้งผู้ร้อง ผู้เล่น และผู้ฟัง

5. ภาษาและวรรณกรรม เป็นกิจกรรมนันทนาการที่เกิดจากการคิดและ
 จินตนาการ แล้วเรียบเรียงนำเสนอออกมาให้สามารถอ่าน เขียนหรือพูดได้อย่างมีสาระน่าสนใจ
 ช่วยพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถทางการคิดและจินตนาการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกเพศ ทุก
 วัย และส่งเสริมการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

6. การแสดงและการละครเป็นกิจกรรมนันทนาการด้านการแสดงที่มีการผูก
 เรื่องราว โดยอาจสร้างจากจินตนาการ หรือแต่งเติมจากเค้าโครงเรื่องจริงจากนั้นจึงสื่อสารออกมา
 ด้วยการแสดงในรูปแบบต่างๆ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์การกล้าแสดงออก สร้างความรู้สึกและ
 อารมณ์ร่วม สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่ทั้งผู้แสดงและผู้ชม

7. งานอดิเรก เป็นกิจกรรมนันทนาการที่เกิดจาก ความสนใจในสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็น
 พิเศษ และทำเป็นประจำในยามว่าง ทำให้เกิด สนุกหรือทักษะความชำนาญพิเศษ
 บางอย่างแก่ตนเอง ส่งเสริมการพัฒนา คุณค่าในชีวิต สร้างความเพลิดเพลิน พัฒนา ทักษะ
 ความรู้ และประสบการณ์ในด้านต่างๆ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

8. กิจกรรมกลางแจ้ง/นอกเมือง เป็นกิจกรรมนันทนาการที่ทำกลางแจ้งนอก
 สถานที่ หรือนอกเมือง ส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เกิดการเรียนรู้และมีโอกาสได้ใกล้ชิดกับ
 ธรรมชาติ สร้างสีสัน ความสดชื่น และประสบการณ์ใหม่ๆ ในชีวิต นอกจากนี้ยังมีโอกาสได้ทำ
 กิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

9. กิจกรรมทางสังคม เป็นกิจกรรมนันทนาการที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้พบปะ
 พูดคุย ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อก่อให้เกิดมิตรภาพ
 ใหม่ๆ เสริมสร้างความเข้าใจความสามัคคี และความสัมพันธ์อันดีของคนในสังคม

10. กิจกรรมพิเศษตามเทศกาลต่างๆเป็นกิจกรรมนันทนาการที่จัดขึ้นเนื่องใน
 โอกาสพิเศษ เช่น กิจกรรมในวันสำคัญ กิจกรรมทางศาสนางานเทศกาล งานตามขนบธรรมเนียม
 ประเพณี เพื่อยกย่องบุคคลสำคัญเป็นเกียรติแก่บุคคลหรือหน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยว

เศรษฐกิจโดยเผยแพร่เอกลักษณ์ของคนไทยหรือเพื่อสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณี หรือกิจกรรมทางศาสนา

11. การบริการอาสาสมัครเป็นกิจกรรมนันทนาการที่มุ่งช่วยเหลือเกื้อกูลผู้คน ชุมชน หรือสังคมด้วยจิตอาสา สามารถทำได้ในทุกๆ ระดับของสังคม เริ่มตั้งแต่จิตอาสาในระดับบุคคลระดับครอบครัว ระดับชุมชน ไปจนถึงระดับประเทศ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคม มุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือ และการให้ความช่วยเหลือคนในสังคมด้วยความสมัครใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน

Van Westervelt, Johnson, Westervelt, and Murrill (1998) วิจัยผลกระทบจากการเข้าร่วมค่ายฤดูร้อน 6 สัปดาห์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องด้านการอ่านช่วงอายุ 9-14 ปี จำนวน 42 คน จากโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชนทั่วไป และโรงเรียนเอกชนเฉพาะทางสำหรับผู้มีความบกพร่องด้านการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอัตโนมัติและทักษะการอ่านเขียน ผลพบว่าค่ายมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมทักษะการอ่านสัทอักษรสากลและการสะกดคำอย่างมีนัยสำคัญ นักเรียนยังแสดงความเข้าใจในอัตโนมัติ ทั้งในระดับพื้นฐานและในระดับการอ่านงานเขียนบางชนิด รวมถึงยังมีความสามารถทางวิชาการโดยภาพรวมที่สูงขึ้นเช่นกัน โดยกลุ่มนักเรียนจากโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนทั่วไปมีความเข้าใจเรื่องอัตโนมัติมากกว่ากลุ่มนักเรียนจากโรงเรียนเอกชนเฉพาะทางสำหรับผู้มีความบกพร่องด้านการเรียนรู้ได้อย่างเห็นได้ชัด

อาริน สะอืด (2551) ประเมินผลที่ค่ายภาษาอังกฤษส่งต่อเจตคติในการเรียนภาษาอังกฤษและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ในจังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน 38 คนจากโรงเรียน 19 แห่ง เวลาการทดลอง 5 วัน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินประสิทธิภาพกิจกรรม แบบสอบถามเพื่อวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ แบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ โดยใช้ค่าเฉลี่ยเป็นสถิติหลักสำหรับการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมมีประสิทธิภาพสูงสอดคล้องกับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง เพราะกิจกรรมในลักษณะสร้างความสนุกสนานสามารถสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้เป็นอย่างดี ทั้งกิจกรรมยังเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมและมีกิจกรรมที่เป็นการแข่งขันทำให้กระตุ้นความกระตือรือร้น และทำให้ได้ใช้ทักษะฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษอย่างเต็มที่ ยิ่งไปกว่านั้น การเรียงกิจกรรมเริ่มจากง่ายไปยาก ยังช่วยเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนาการใช้ทักษะอย่างเป็นลำดับ ด้วยการเปลี่ยนอริยาบถการเรียนรู้ให้ต่างไปจากการเรียนการสอนในห้องเรียน มีความเครียดลดลง มีความอบอุ่น เป็นกันเอง ก่อเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลาอย่างไม่รู้ตัว เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างจึงเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าค่าย

สมควร โพธิ์ทอง (2554) ประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ของนิสิตคณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 182 คน ด้วยการคัดเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง จากกลุ่มประชากร 1,306 คน ในปีการศึกษา 2551-2552 อาศัยข้อสอบแบบปรนัยและอัตนัย โปรแกรมกิจกรรมค่ายพักแรม 17 โปรแกรม แบบสอบถามแบบเลือกรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบปลายเปิดเป็นเครื่องมือ ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลวิจัยแสดงให้เห็นว่านิสิตทุกคนผ่านเกณฑ์ประเมินผลการเรียนวิชาค่ายพักแรม นิสิตมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเอง เกิดการพัฒนาและฝึกทักษะขณะนิสิตด้านความอดทน ด้านความเสียสละ การทำงานร่วมกับหมู่คณะ การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น การมีความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ ผู้ตาม ความฉลาดทางอารมณ์ ความซื่อสัตย์ ส่งเสริมการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ดำรงชีวิตท่ามกลางธรรมชาติ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับวิชาชีพ และส่งเสริมวิถีการดำเนินชีวิตตามระบอบประชาธิปไตย

พาริดา กิตติวิโรจน์ (2017) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการบริการวิชาการค่ายภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส ในระยะเวลา 2 วัน ประชากรที่ศึกษามี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการค่ายภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ 105 คน และกลุ่มนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน รหัสวิชา 11-034-102 กับรายวิชาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านวัฒนธรรม รหัสวิชา 11-034-106 จำนวน 91 คน ใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการบริการวิชาการค่ายภาษาอังกฤษก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม แบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มนักเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มนักศึกษาซึ่งเป็นผู้ให้บริการค่าย ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลังทำกิจกรรม แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการบริการวิชาการค่ายภาษาอังกฤษส่งผลให้เห็นถึงพัฒนาการทางวิชาการของนักเรียนที่มากกว่าเมื่อก่อนทำกิจกรรม ทั้งนี้ เป็นเพราะบรรยากาศแบบพี่สอนน้อง ที่ผู้สอนกับนักเรียนมีช่วงวัยไม่แตกต่างกัน ก่อเกิดความเป็นกันเอง ไม่น่าเบื่อหน่าย ประกอบกับการสอนด้วยกิจกรรม ไม่เหมือนการบรรยายในห้องเรียนปกติ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สนุก และซึมซับความรู้ได้ดี ความพึงพอใจระดับมากที่สุดต่อกิจกรรมจึงมีแต่ผู้เรียน ในทางกลับกัน ความพึงพอใจก็สามารถวัดได้ระดับมากจากกลุ่มนักศึกษาผู้ให้บริการค่าย เนื่องด้วยนักศึกษาเป็นผู้คิดกิจกรรม ถ่ายทอดความรู้ วัดผลจากค่าย และได้เห็นพัฒนาการของผู้เรียนอันเกิดจากความพยายามของตน นักศึกษาจึงมีความพอใจและ

ภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนได้ทำ สรุปได้ว่าการบริการวิชาการค่ายภาษาอังกฤษเป็นกิจกรรมที่ไม่เพียงให้ประโยชน์เชิงวิชาการ ยังให้ประโยชน์ทางจิตใจแก่ทั้งผู้รับและผู้ให้บริการ

ศิริ ผิวชัย (2561) ศึกษานิพนธ์ฉบับนี้กล่าวถึงผลการใช้รูปแบบการบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 โรงเรียนบ้านลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปีการศึกษา 2556 ถึง 2558 ทางโรงเรียนประสบปัญหาในการประเมินผล พบว่านักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานศึกษา เนื่องจากขาดคุณธรรมด้านการศึกษา คือขาดความใฝ่รู้ ความขยัน ความตั้งใจ และทักษะการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงคิดเอาหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาบูรณาการกับกิจกรรมลูกเสือเพื่อพัฒนาให้ได้ตามเกณฑ์การเก็บข้อมูลวิจัยมีขึ้นในปีการศึกษา 2559 ใช้กลุ่มตัวอย่างขนาด 48 คน คัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลาก เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือ จำนวน 17 แผน เวลา 28 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดด้านความรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านคุณธรรม และแบบสังเกตการปฏิบัติการเรียนรู้การบูรณาการหลักธรรมอิทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือก่อน-หลัง ใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์กระจาย การทดสอบค่าที และค่าร้อยละเป็นข้อมูลหลักในการวิเคราะห์เชิงสถิติ สรุปผลการวิจัยได้ว่าการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือช่วยให้นักเรียนทำคะแนนได้ดีขึ้น โดยตั้งเกณฑ์คือการพัฒนากระบวนการ 80 คะแนนและการพัฒนาผลลัพธ์ 80 คะแนน คะแนนเฉลี่ยสามารถวัดได้ 88.36 และ 86.79 ตามลำดับ ทั้งยังพบพัฒนาการในด้านอิทธิบาท 4 ในกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมการวิจัย ซึ่งส่งเสริมหลักการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน การเรียนรู้ที่จะรู้ การเรียนรู้ที่จะปฏิบัติ การเรียนรู้ที่จะอยู่ จึงเห็นได้ว่าการเลือกการเลือกความรู้ที่สอดคล้องต่อเป้าหมายมาผนวกกับการใช้กิจกรรมค่าย สามารถช่วยให้นักเรียนบรรลุผลทางการศึกษาและคุณลักษณะได้ดี

ชนะชัย อวนวัง (2561) วิจัยผลของการจัดกิจกรรมค่ายวิชาการสานฝันจากผีเสื้อน้องด้วยภูมิสารสนเทศ ในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 155 คน ผ่านการคัดเลือกด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจ แบบสอบถามความต้องการศึกษาต่อในสาขาภูมิสารสนเทศ ใช้สถิติค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นตัวศึกษา ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมในระดับมาก เนื่องด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับวิทยากร ความสนุกสนานของกิจกรรม และระยะเวลาของการทำกิจกรรมที่กำลังพอดี ในส่วนของความต้องการศึกษาต่อในสาขาภูมิสารสนเทศอยู่ในระดับมาก

เช่นกัน สาเหตุมาจากมองเห็นอนาคตหลังจบการศึกษา คุณภาพของอาจารย์ และชื่อเสียงกับเนื้อหาของสาขาวิชา

ผู้วิจัยมีความประสงค์จะนิยามคำศัพท์ “ค่านันทนาการวิชาการ” ขึ้นใหม่จากรากฐานแนวคิดข้างต้น โดยให้ความหมายว่า กิจกรรมที่อาศัยการเรียนรู้จากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาสติปัญญา ร่างกาย สังคม จิตใจ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อยที่พัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การใช้ชีวิต การแก้ไขและป้องกันปัญหา โดยต้องสร้างความสนุกสนาน ร่าเริง ผ่อนคลาย ลดความเครียด ก่อเกิดสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิตใจสมบูรณ์ อันเป็นรากฐานคุณภาพชีวิต ซึ่งพร้อมต่อการบ่มเพาะความใฝ่รู้ การคิด วิเคราะห์เชื่อมโยง ภายใต้สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน ที่ใช้ความรู้ผนวกกับสถานการณ์จริง สร้างประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ ยังผลให้เกิดความแตกฉานอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า ค่านันทนาการวิชาการประกอบด้วยกิจกรรมหลายรูปแบบ และแตกต่างไปจากกิจกรรมตามหลักสูตรในห้องเรียนปกติ อาศัยการแข่งขันกระตุ้นความท้าทาย การมีส่วนร่วมของสมาชิกค่าย เพื่อดึงดูดให้เกิดพัฒนาการกิจกรรมต่าง ๆ ควรประกอบไปด้วยลักษณะเหล่านี้

1. มีแนวทางปฏิบัติและจุดประสงค์ชัดเจน เป็นรูปธรรม
2. สามารถบูรณาการเข้ากับชีวิตจริง
3. ส่งเสริมความเข้าใจต่อการใช้ชีวิต และส่งเสริมให้ตระหนักถึงปัญหารอบตัวในปัจจุบัน
4. ให้อิสระในการใช้ความคิดและลงมือปฏิบัติ
5. กระตุ้นการใช้ความคิดและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์
6. สร้างการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ให้เกิดความเข้าใจที่นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง
7. สนับสนุนการทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดกับผู้อื่น
8. มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรม

4. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 ก่อให้เกิดการปฏิรูประบบต่างๆ ในประเทศไทยอย่างกว้างขวาง หนึ่งในการปฏิรูปครั้งใหญ่คือการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งประกอบด้วยบทบัญญัติด้านการศึกษา “มาตรา 81 รัฐ

ต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยใน ศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาประเทศ พัฒนาการวิชาชีพ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช, 2540) ถือเป็นข้อกำหนดให้จัดตั้งกฎหมายแม่บททางการศึกษาเพื่อเป็น กฎเกณฑ์ในการบริหารและจัดการแบบกระจายอำนาจ แต่คงไว้ซึ่งเอกภาพของมาตรฐานและ นโยบาย หลักการเหล่านี้เป็นข้อเกิดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

นายปองพล อติเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อาศัยความตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 “มาตรา 31 ให้กระทรวงมีอำนาจหน้าที่ กำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท การศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม” ภายใต้อำนาจพระราชบัญญัติระเบียบราชการแห่งแผ่นดิน พุทธศักราช 2534 “มาตรา 20 ภายใต้ บังคับบัญชาบัญญัติมาตรา 11 กระทรวงหนึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบายกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวง และจะให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้ช่วย สั่งและปฏิบัติราชการก็ได้ ในกรณีที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง การสั่งหรือการปฏิบัติราชการ ของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมอบหมาย ในกรณีที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมแต่ มิได้สังกัดกระทรวง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงจะมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงปฏิบัติ ราชการแทนก็ได้” (พระราชบัญญัติระเบียบราชการบริหารแห่งแผ่นดิน พุทธศักราช, 2534) ให้การ บริหารและจัดการศึกษาอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงเดียว และควบคุมการศึกษาทุก ระดับ ทุกประเภท มาตรฐานและนโยบายทั้งหมดจึงเป็นไปภายใต้ความเป็นหนึ่งเดียว องค์การ บริหารจัดการการศึกษาที่เกิดขึ้นใหม่ ถูกตั้งชื่อว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รับผิดชอบด้าน นโยบายและแผน ด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา ด้านสนับสนุนทรัพยากร และด้านการ ติดตามผลการจัดการศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาในเริ่มแรกถูกแบ่งออกเป็น 175 เขต (สนธิยา บุญ ไทย, 2548)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีชื่อเรียกภาษาอังกฤษว่า Educational Service Area Office ดูแลบริการทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา โดยแบ่งเขตการศึกษาตามจำนวนประชากร จำนวนสถานศึกษา ลักษณะทางภูมิศาสตร์และการคมนาคม การแบ่งพื้นที่ของทางราชการ ประกอบกับข้อมูลความทั่วถึงของการบริการ ลักษณะของสถานศึกษาและจำนวนนักเรียน การจัดสรรงบประมาณ และวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ ขณะนั้น จังหวัดกรุงเทพมหานครถูกแบ่งเป็น 3 เขต (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2544)

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 มีมติจากที่ประชุมสภาการศึกษา ครั้งที่ 1/2552 เห็นชอบหลักการเขตพื้นที่การศึกษา (มัธยมศึกษา) และเริ่มดำเนินการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งเขตพื้นที่การศึกษา (มัธยมศึกษา) ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามาดำเนินการมาตรการระยะสั้น เพื่อให้การบริหารมัธยมศึกษาเป็นไปตามปกติ จากนั้นจึงออกมาตรการยกระดับคุณภาพการบริหารบุคคล และมัธยมศึกษา ด้วยการจัดตั้งศูนย์ประสานงาน เครือข่ายนิเทศ และตัวบ่งชี้คุณภาพ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงจัดทำแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ประสานงานการจัดการมัธยมศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12, 2562)

วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 สภาผู้แทนราษฎรยุครัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้ผ่านพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 แก้ไขเพิ่มเติม

“มาตรา 37 การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา

ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของสภาการศึกษา มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ในกรณีที่สถานศึกษาใดจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา การกำหนดให้สถานศึกษาแห่งนั้นอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาใด ให้ยึดระดับการศึกษาของสถานศึกษานั้น เป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในกรณีที่เขตพื้นที่การศึกษาไม่อาจบริหารและจัดการได้ ตามวรรคหนึ่ง กระทรวงอาจจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานดังต่อไปนี้เพื่อเสริมการบริหารและการจัดการของเขตพื้นที่การศึกษาก็ได้

- (1) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ
- (2) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดในรูปแบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย
- (3) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ
- (4) การจัดการศึกษาทางไกล และการจัดการศึกษาที่ให้บริการในหลายเขตพื้นที่การศึกษา” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช, 2553) และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2553 แก้ไขเพิ่มเติม “มาตรา 33 การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย เว้นแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำของสภาการศึกษามีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา

ในกรณีที่สถานศึกษาใดจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา การกำหนดให้สถานศึกษาแห่งนั้นอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาใด ให้ยึดระดับการศึกษาของสถานศึกษานั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาหรือมีเหตุผลความจำเป็นอย่างอื่น ตามสภาพการจัดการศึกษาบางประเภท คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอาจประกาศกำหนดให้ขยายการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษานิ่งไปในพื้นที่การศึกษานิ่งได้” (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2553, 2553) การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้ มีผลให้เกิดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขึ้น

นายชินวรณ์ บุญยเกียรติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศให้แบ่งเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยอาศัยอำนาจตามความในแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 “มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมี

อำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช, 2545) และมาตรา 37 ร่วมกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2553 “มาตรา 8 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาอันเกี่ยวกับการปฏิบัติการ อำนาจหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งหรือหน่วยงานต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้” (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช, 2546) และมาตรา 33 ในวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจำนวน 42 เขต

ราชกิจจานุเบกษา ประกาศเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2553 กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ประกอบด้วยท้องที่ เขตพญาไท บางซื่อ ดุสิต สัมพันธวงศ์ ปทุมวัน ราชเทวี พระนคร บ่อมปราบศัตรูพ่าย บางแค บางขุนเทียน บางบอน พุ่ครุ ราชบุรีบูรณะ จอมทอง คลองสาน ธนบุรี ภาษีเจริญ ตลิ่งชัน ทวีวัฒนา บางพลัด บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ และหนองแขม จังหวัดกรุงเทพมหานคร (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา, 2553) ปัจจุบัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ตั้งอยู่ที่เขตราชเทวี ในปีการศึกษา 2562 มีโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ทั้งหมด 67 แห่ง

ขอข่ายภารกิจ

สำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ได้ แบ่งกลุ่มโรงเรียนในความรับผิดชอบไว้ 6 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่	โรงเรียน	กลุ่มที่	โรงเรียน	
1	เตรียมอุดมศึกษา	4	ศึกษานารี	
	สวนกุหลาบวิทยาลัย		โพธิ์สารพิทยากร	
	โมรเมธีวิทยาลัย		วัดราชโอรส	
	เทพศิรินทร์		อนุสิริจรรยาพิทยากร	
	เบญจมาศวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์		วัดอินทาราม	
	มักกะสันพิทยาย		มัธยมวัดดาวทอง	
	วัดราชบพิธ		นวมินทรราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล	
	วัดสระเกษ		มหารมณพาราม	
	วัดสังเวช		ที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ	
	สายปัญญา ในพระบรมราชูปถัมภ์		ที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (วัดน้อยใน) ในพระราชูปถัมภ์ฯ	
	2	สตรีวิทยา	5	สุวรรณพลับพลาพิทยาคม
		โยธินบูรณะ		สวนกุหลาบวิทยาลัย อนุสิริ
		สามเสนวิทยาลัย		รัตนโกสินทร์สมโภชบางเขนเทียน
		ศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ		ศึกษานารีวิทยา
ราชวินิต มัธยม		ทวีธาภิเศก บางขุนเทียน		
มัธยมวัดเบญจมบพิตร		พิทยาลงกรณ์พิทยาคม		
ราชันนททจารย์ (สามเสนวิทยาลัย 2)		มัธยมวัดสิงห์		
วัดบวรนิเวศ		บางปะกอกพิทยาคม		
วัดราชธรรมาวาส		บางเขนวิทยา "สีสุกหวาดจวนอุปถัมภ์"		
ศึกษาศาสตร์พัฒนา		วัดพุทธบูชา		
โยธินบูรณะ ๒ (สุวรรณสุทธาราม)		อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย		
สันติราษฎร์วิทยาลัย		แจรงฮอนวิทยา		
มัธยมวัดมกุฏกษัตริย์		6	มัธยมวัดหนองแขม	
วัดน้อยนพคุณ			วัดนวลนรดิศ	
3	สตรีวัดระฆัง		จันทร์ประดิษฐารามพิทยาคม	
	ทวีธาภิเศก		สตรีวัดอัมพวันสวรรค์	
	ฤทธิณรงค์รอน		ไชยฉิมพลีพิทยาคม	
	สวนอนันต์		วัดประดู่ในทรงธรรม	
	อุปถัมภ์ราชภัฏกาญจนาวิทยาลัย	มัธยมวาริชฌน		
	กรุงเทพมหานคร	วัดรางบัว		
	สุวรรณารามพิทยาคม	ราชวินิตบางแคปานขำ		
	วัดบวรนิเวศ	นวลนรดิศพิทยาคม รัชมนังคลาภิเศก		
	ซีโนสวิทยาลัย			
	มัธยมวัดคูสิดาราม			
วิมุตยารามพิทยากร				
มัธยมวัดนายโรง				

ภาพประกอบ 1 ตารางการแบ่งกลุ่มโรงเรียนในความรับผิดชอบไว้ 6 กลุ่ม ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1

การแบ่งกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม

ตาราง 1 การแบ่งกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 กลุ่ม 1

ที่	โรงเรียน	ขนาด	กลุ่ม	ครูและบุคลากร				จำนวนนักเรียน			
				ผอ.	รอง ผอ.	ครู	ครูผู้ช่วย	รวม	ม.ต้น	ม.ปลาย	รวม
1	เตรียมอุดมศึกษา	ใหญ่พิเศษ	1	1	4	164	50	219	-	4,379	4,379
2	สวนกุหลาบวิทยาลัย	ใหญ่พิเศษ	1	1	3	132	24	160	1,504	1,617	3,121
3	เทพศิรินทร์	ใหญ่พิเศษ	1	1	3	111	37	152	1,477	1,638	3,115
	รวม			3	10	407	111	531	2,981	7,634	10,615

ตาราง 2 การแบ่งกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 กลุ่ม 2

ที่	โรงเรียน	ขนาด	กลุ่ม	ครูและบุคลากร				จำนวนนักเรียน			
				ผอ.	รอง ผอ.	ครู	ครูผู้ช่วย	รวม	ม.ต้น	ม.ปลาย	รวม
1	โยธินบูรณะ	ใหญ่พิเศษ	2	-	3	126	33	162	1,567	1,696	3,263
2	สามเสนวิทยาลัย	ใหญ่พิเศษ	2	1	4	129	14	148	1,387	1,614	3,001
3	ศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ	ใหญ่พิเศษ	2	-	2	117	34	153	1,571	1,429	3,000
4	สตรีวิทยา	ใหญ่พิเศษ	2	1	4	115	26	146	1,527	1,386	2,913
	รวม			2	13	487	107	609	6,052	6,125	12,177

ตาราง 3 การแบ่งกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับ 1 กลุ่ม 3

ที่	โรงเรียน	ขนาด	กลุ่ม	ครูและบุคลากร					จำนวนนักเรียน		
				ผอ.	รอง ผอ.	ครู	ครูผู้ช่วย	รวม	ม.ต้น	ม.ปลาย	รวม
1	ทวีธาภิเศก	ใหญ่พิเศษ	3	1	3	99	27	130	1,399	1,163	2,562

ตาราง 4 การแบ่งกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับ 1 กลุ่ม 4

ที่	โรงเรียน	ขนาด	กลุ่ม	ครูและบุคลากร					จำนวนนักเรียน		
				ผอ.	รอง ผอ.	ครู	ครูผู้ช่วย	รวม	ม.ต้น	ม.ปลาย	รวม
1	นวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล	ใหญ่พิเศษ	4	1	1	112	32	146	1,608	1,334	2,942
2	ศึกษานารีวิทยา	ใหญ่พิเศษ	4	1	1	99	41	142	1,532	1,239	2,771
3	วัดราชโอรส	ใหญ่พิเศษ	4	1	3	107	30	141	1,588	1,179	2,767
4	โพธิสารพิทยากร	ใหญ่พิเศษ	4	-	3	99	27	129	1,453	1,152	2,605
	รวม			3	8	417	130	558	6,181	4,904	11,085

ตาราง 5 การแบ่งกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 กลุ่ม 5

ที่	โรงเรียน	ขนาด	กลุ่ม	ครูและบุคลากร					จำนวนนักเรียน		
				ผอ.	รอง ผอ.	ครู	ครูผู้ช่วย	รวม	ม.ต้น	ม.ปลาย	รวม
1	รัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน	ใหญ่พิเศษ	5	1	3	117	48	169	1,714	1,576	3,290
2	มัธยมวัดสิงห์	ใหญ่พิเศษ	5	1	3	119	37	160	1,826	1,444	3,270
3	ศึกษานารี	ใหญ่พิเศษ	5	1	4	131	27	163	1,652	1,579	3,231
4	สวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี	ใหญ่พิเศษ	5	1	3	80	63	147	1,607	1,510	3,117
5	บางปะกอกวิทยาคม	ใหญ่พิเศษ	5	1	4	122	23	150	1,307	1,597	2,904
	รวม			5	17	569	198	789	8,106	7,706	15,812

ตาราง 6 การแบ่งกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6

ที่	โรงเรียน	ขนาด	กลุ่ม	ครูและบุคลากร					จำนวนนักเรียน		
				ผอ.	รอง ผอ.	ครู	ครูผู้ช่วย	รวม	ม.ต้น	ม.ปลาย	รวม
1	มัธยมวัดหนองแขม	ใหญ่พิเศษ	6	1	3	97	51	152	1,633	1,352	2,985

5.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิกรม อารีราษฎร์ (2549) ศึกษาความพร้อมของพนักงาน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ในการย้ายที่ทำงานจากท่าอากาศยานนานาชาติกรุงเทพ (ดอนเมือง) ไปยังท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จากข้อมูลที่รวบรวมพบว่าสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปสามารถส่งผลถึงความไม่พร้อมในการทำงานได้ เนื่องมาจากการต้องปรับตัวเข้ากับที่ใหม่คุ้นเคย นอกจากนี้ยังพบปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อม ประกอบด้วย เพศ ผู้วิจัยพบว่าเพศชายมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงมากกว่าเพศหญิง ลักษณะงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่ส่งผลให้เกิดความไม่พร้อมได้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง จึงต้องมีการเตรียมล่วงหน้าให้เกิดความพร้อม และเรื่องการเดินทาง อันได้แก่ เวลาและความเหนื่อยล้าที่เกิดจากการเดินทาง ความเสี่ยงระหว่างการเดินทาง และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเดินทางที่เพิ่มขึ้น

ดุจดาว ธนากรพงศ์ (2556) ประเมินความพร้อมการรองรับนโยบายยาเสพติดของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำปาง ระหว่างปีงบประมาณ 2554-2555 ด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงาน หัวหน้างาน และผู้บริหาร รวม 7 คน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยภายในและภายนอกด้วย SWOT Analysis แบ่งได้เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนหรือปัจจัยภายในองค์กร กับโอกาสและอุปสรรคหรือปัจจัยภายนอกองค์กร จากนั้นแนวคิด PDCA เข้ามาพัฒนาแนวทางการเพิ่มความพร้อมของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำปาง ซึ่งสรุปออกมาได้ว่า ปัจจัยภายในที่ควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงคือวัฒนธรรม โครงสร้างและทรัพยากรขององค์กร ทั้งยังพบว่าบุคลากรยังขาดความรู้ถึงสภาพความพร้อมขององค์กร ความคาดหวังต่อการทำงาน การทำงานเป็นทีม อิศระในการทำงาน และปัญหาจากทัศนคติของผู้นำ โดยเรื่องที่ผู้วิจัยเสนอ ให้พัฒนาเป็นความเร่งด่วนที่สุด คือ การปรับปรุงการรับรู้ของบุคลากรต่อความพร้อมขององค์กร ควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ต้องพบในการทำงานและมีการร่วมกันแก้ปัญหาระหว่างบุคลากรแต่ละระดับอยู่เป็นระยะ เพื่อช่วยกันวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของทางแก้ปัญหา และนำข้อเสียขององค์กร รวมถึงข้อเสียของทางแก้ปัญหาการบริหารเพื่อลดผลกระทบจากข้อเสียเหล่านั้น

ภขพน เชื่อมทอง (2556) วิจัยเรื่องการเตรียมความพร้อมของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่าภาพรวมของนักศึกษามีการเตรียมพร้อมด้านความเป็นนานาชาติ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการประกอบอาชีพในระดับน้อย ขณะที่นักศึกษารับรู้ผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ด้านการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ ด้านการเปิดเสรีการบริการ ด้านการเปิดเสรีการลงทุนและด้านการ

เปิดเสรีการค้าในระดับมาก อย่างไรก็ตามพบว่า การรับรู้ผลกระทบส่งผลเพียงเล็กน้อยต่อการเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แต่ปัจจัยที่มีส่วนในการเตรียมความพร้อมอย่างชัดเจน จะเป็นเรื่องของอายุ ระดับการศึกษา และคณะที่กำลังศึกษาอยู่

อารีรัตน์ แก้วศรี (2556) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรจากสำนักงานสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จากข้อมูลพบว่า ความรู้ความเข้าใจในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความสัมพันธ์กับความพร้อมของเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีอยู่ในระดับต่ำมาก ขณะที่ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมด้านภาษา ด้านภาษี ได้แก่ อายุ และการศึกษา ส่วนประสบการณ์ทำงานทางด้านการจัดเก็บภาษีมีผลต่อความพร้อมทั้งด้านวิชาชีพบัญชี ด้านภาษา และด้านภาษี

กิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์ (2554) กล่าวถึงการให้ความสำคัญต่อความเป็นมนุษย์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องด้วยเป็นการวิจัยที่เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและผู้ถูกเก็บข้อมูลวิจัยอย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยศึกษาในประเด็นของงานวิจัยและความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกเก็บข้อมูลวิจัยไปพร้อม ๆ กัน ความสัมพันธ์ที่มีอยู่จึงควรเป็นไปอย่างให้เกียรติและมีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ดังนั้นการวิจัยเชิงคุณภาพจึงเรียกผู้ถูกเก็บข้อมูลวิจัยว่าเป็น “ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย” หรือ “ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย” หรือชื่ออื่นที่ให้ความหมายใกล้เคียง ตราบใดที่ไม่ใช้คำศัพท์ซึ่งบ่งชี้ว่าเป็นผู้ถูกวิจัยเป็นเพียงแค่ “วัตถุในการศึกษา” หรือ “ตัวอย่าง”

โกศล จิตวิรัตน์ (2560) กล่าวถึงวิจัยเชิงคุณภาพไว้ว่า เป็นการอธิบายพฤติกรรม ความสัมพันธ์ของคนกับสังคมและอาจดำเนินไปโดยอิสระ ไม่ต้องประกอบไปกับการวิจัยเชิงปริมาณ เพราะเป็นการวิจัยที่เน้นการรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณลักษณะ การวิเคราะห์ข้อมูลจึงเป็นไปแบบอุปมาน เป็นไปเพื่อหาคำตอบ ไม่ใช่ทดสอบคำตอบที่มีอยู่แต่เดิม ซึ่งคำตอบนี้ จะได้มาก็ด้วยการพิจารณาภาพรวมซึ่งเกิดจากการนำข้อมูลต่าง ๆ ในปรากฏการณ์มาพรรณนา จนเกิดเป็นหลักการขึ้น วิจัยเชิงคุณภาพจึงต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการที่เกิดขึ้นในปรากฏการณ์ และการนำมาตีความเพื่อผลิตความรู้ใหม่ ซึ่งมักจะตอบคำถามประเภท ใคร อะไร ที่ไหน ฯลฯ หรืออธิบายความสัมพันธ์และความแตกต่าง แม้ในการเตรียมตัว ผู้วิจัยควรศึกษาแนวคิดที่จะใช้เป็นกรอบการวิจัย กรอบการวิจัยก็ไม่ควรเป็นสิ่งปิดกั้นผู้วิจัย ควรเป็นเพียงแนวทางและมุมมองหนึ่งในการมองภาพปรากฏการณ์ เพื่อให้คาดเดาลักษณะข้อมูลที่จะได้รับ การมีกรอบการวิจัยจึงสร้างข้อจำกัดให้ผู้วิจัยในขณะเดียวกัน ดังนั้น ผู้วิจัยสามารถเลือกที่จะมีหรือไม่มีกรอบแนวคิดก็ได้

ด้วยกระบวนการทัศน์ของการวิจัยเชิงคุณภาพมองว่า ความจริงทางสังคมและพฤติกรรมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ไม่ได้มีเพียงสิ่งเดียว การมีความจริงมากกว่าหนึ่งจึงเป็นไปได้ ตามแต่บริบทเงื่อนไขทางสังคม วัฒนธรรม และไม่จำเป็นต้องถูกทำให้เป็นวัตถุวิสัย หรือการเหมารวม ดังนั้นการเข้าถึงความจริงหรือวิธีการเก็บข้อมูล จึงทำได้หลายวิธี แต่พื้นฐานของการเข้าถึงความจริงที่ดีที่สุดคือผู้แสวงหาความจริง (ผู้วิจัย) และผู้เป็นแหล่งของความจริง (ผู้เข้าร่วมการวิจัยหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ) ควรมีความสัมพันธ์แบบไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งผู้เข้าร่วมการวิจัยคือกุญแจสู่ความรู้และความจริง ถือได้ว่าเป็นตัวแทนการให้ข้อมูลในฐานะผู้รู้ คุณสมบัติที่ดีของผู้วิจัยจึงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ผู้วิจัยสนใจ หรือเป็นผู้มีความรู้จริงในสิ่งที่ผู้วิจัยศึกษา การสัมภาษณ์ อาจใช้การจดบันทึก บันทึกเสียง หรือบันทึกภาพในการเก็บข้อมูล ตามแต่ความสมัครใจของผู้เข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยต้องมีทักษะด้านภาษา เพื่อสื่อสารได้อย่างตรงประเด็น มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ให้เกิดความไว้วางใจ เป็นกันเอง และบริบทในการสัมภาษณ์ควรเอื้อต่อความสบายใจของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ไซมพร กาญจนกิจสกุล (2561) บรรยายไว้ว่า การวิจัยเชิงคุณภาพออกแบบมาเพื่อทำความเข้าใจพิสัยพฤติกรรมและการรับรู้ของกลุ่มประชากรในหัวข้อหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง อาศัยการศึกษากลุ่มคนจำนวนน้อย ทำให้ได้ความลึกของข้อมูลสูงและหลากหลาย บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและพฤติกรรมมนุษย์ เพื่อตอบคำถามว่า อะไร เมื่อใด ที่ไหน ทำไม และอย่างไร ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบริบท สิ่งแวดล้อม อันส่งผลต่อประสบการณ์ มุมมอง การตัดสินใจ และการกระทำของบุคคลนั้น ๆ สิ่งที่ได้ คือ ความเข้าใจปฏิสัมพันธ์ของบุคคลนั้นกับปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เกิดเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับกลไกของเหตุการณ์ และความหมายของปรากฏการณ์ที่เกิดในกลุ่มผู้เข้าร่วมการวิจัย วิจัยเชิงคุณภาพจึงมีคุณลักษณะเป็นการพรรณนา เพราะเป้าหมายคือการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในแต่ละกรณี มากกว่าการผลิตข้อมูลเชิงกว้างเพื่อทำนายกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ เหมือนการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยต้องมุ่งไปที่รายละเอียด บริบทของสิ่งที่ศึกษา องค์รวม และพลวัตของสิ่งที่ศึกษา โดยอาศัยการออกแบบที่ยืดหยุ่นและทักษะด้านการตีความ การได้มาซึ่งข้อมูลจึงมีวิธีการเก็บได้หลายแบบ

สำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้น ควรยึดกับคุณลักษณะด้านความรู้ที่ผู้ให้สัมภาษณ์มี ว่าตรงกับสิ่งที่นักวิจัยต้องการศึกษา ผู้เข้าร่วมการวิจัยต้องมีข้อมูลมาก ลึก และเป็นจริง ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้ง ฉะนั้นขนาดของกลุ่มผู้เข้าร่วมงานวิจัยจึงมีไม่มาก และไม่ได้ให้ความสำคัญที่จำนวนเป็นหลัก แต่ให้ความสำคัญกับความอิมิตัวของข้อมูล หรือการเก็บข้อมูลจนไม่เกิดความรู้ใหม่ขึ้นมาเสียมากกว่า วิธีที่นิยมในการเก็บข้อมูล คือ การสัมภาษณ์ ใช้ได้ดี

ในการทำความเข้าใจประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมการวิจัย เป็นได้ทั้งการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว หรือการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมงานวิจัยตั้งแต่สองคนขึ้นไป การเลือกระหว่างสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว กับแบบกลุ่ม ทั้งนี้ถูกัญแจหลักในการสัมภาษณ์นอกจากความครบครันของผู้ให้ข้อมูลสำคัญกับ ความสามารถของผู้วิจัยแล้ว ความไว้วางใจระหว่างบุคคลในการสัมภาษณ์ก็สำคัญเป็นอย่างยิ่งใน บอกเล่าข้อมูล ควรคำนึงของบริบทของผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ เพราะกระบวนการสัมภาษณ์แบบตัว ต่อตัวและแบบกลุ่ม อาจนำมาซึ่งระดับความครบถ้วนและลักษณะของข้อมูลที่ต่างออกไปได้ ทั้งนี้ การวิจัยเชิงคุณภาพ มีความเป็นอัตวิสัย หรือความเฉพาะเจาะจงที่สูง จึงต้องอาศัยความยืดหยุ่น ในกระบวนการเก็บข้อมูล และไม่เหมาะนำมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานหรือพิสูจน์ทฤษฎี

จันทรา ธนะวัฒน์นางศ์ (2562) ให้ความเห็นไว้ว่า ปรัชญาของการวิจัยเชิงคุณภาพมาจาก สำนักปรากฏการณ์นิยม ที่เชื่อในพลวัตของสังคมมนุษย์ คือ ปรากฏการณ์ทางสังคมมีสภาพ แตกต่างกันไปตามประวัติศาสตร์ สภาพแวดล้อม และกาลเวลา พฤติกรรมของมนุษย์ก็เป็นผลจาก การรับรู้ ให้ความหมาย ให้คุณค่า และแสดงการกระทำออกมาให้เหมาะสมกับบริบทนั้น ๆ ที่ ล้อมรอบตน ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งบริบทนั้น ๆ ก็เกิดขึ้นได้เพราะอิทธิพลทางสังคม การวิจัย ภายใต้ปรัชญานี้ จึงใช้วิธีการอุปนัย หรือการศึกษาลักษณะเฉพาะกรณีจากแต่ละบุคคล มาสังเกต ทำความเข้าใจพฤติกรรม ดีความการกระทำในเหตุการณ์ แล้วจึงหาความเชื่อมโยง ความเหมือน ความต่างของแต่ละกรณี เพื่อวิเคราะห์และนำไปสู่ความเข้าใจในภาพรวมที่ใหญ่ขึ้น เป้าหมายของ การวิจัยจึงเป็นไปในทางการสร้างความเข้าใจความหมาย ประสบการณ์ พฤติกรรม และบริบทของ สังคมกับมนุษย์ โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดสมมติฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยควรมีความ หลากหลาย แต่ไม่มีเครื่องมือใดสำคัญไปกว่าตัวผู้วิจัย เครื่องมือที่เลือกมาควรเก็บข้อมูลเฉพาะได้ ดีจากกลุ่มผู้เข้าร่วมการวิจัยจำนวนไม่มาก ให้ออกมาเป็นกรณีศึกษา ผู้วิจัยสามารถใช้วิธีสังเกต สัมภาษณ์ หรือสนทนากลุ่ม ตามแต่ความเหมาะสม トラบที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยไม่รู้สึกรเป็นภัยจาก การให้ข้อมูล และผู้วิจัยยังสามารถเก็บเกี่ยวข้อมูลที่ตรงกับประเด็นวิจัย ความยืดหยุ่นจึงเป็นสิ่ง สำคัญ

ในการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยไม่จำเป็นต้องอาศัยผู้เข้าร่วมงานวิจัยจำนวนมาก แต่ให้ขึ้นกับความอิมตัวของข้อมูลเป็นหลัก โดยต้องให้ความสำคัญแก่ข้อเท็จจริงและข้อมูลจาก ผู้เข้าร่วมเหล่านั้น เป็นตัวผลักดันงานวิจัย มากกว่าใช้ทฤษฎีในการดำเนินงานวิจัย ผู้เข้าร่วม งานวิจัยจึงเปรียบเสมือน “ครู” ของงานวิจัยเชิงคุณภาพ การเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยจึงเป็นส่วน สำคัญของงานวิจัย บุคคลที่ถูกเลือกเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญจึงควรมีทั้งลักษณะที่คล้ายคลึง และ ลักษณะที่แตกต่างกัน ภายใต้กรอบความรู้และเข้าใจในประเด็นอย่างลึกซึ้ง เพื่อผู้วิจัยสามารถเข้า

ใจความหลากหลายของข้อมูลได้มากขึ้น ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ อาจเป็นได้ ทั้งแบบมีโครงสร้าง แบบไม่มีโครงสร้าง หรือแบบกึ่งโครงสร้าง ที่ประกอบด้วยการสัมภาษณ์ ลักษณะคล้ายการสนทนาในชีวิตประจำวัน ที่มีทั้งความยืดหยุ่นและการใช้คำถามปลายเปิดอย่างไม่ชี้หน้า

ไมลส์และฮิวเบอร์แมน (Miles & Huberman, 1994) ให้ข้อสังเกตในการเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยเชิงคุณภาพไว้ว่าผู้วิจัยควรมีการวางแผนคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยอย่างเหมาะสมโดยใช้เกณฑ์ประกอบการตัดสินใจ ดังนี้

1. ผู้ถูกคัดเลือกควรมีคุณสมบัติสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา
2. ผู้ถูกคัดเลือกควรมีความสามารถในการให้ข้อมูลระดับลึกพอจะอธิบายเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยศึกษาได้
3. ผู้ถูกคัดเลือกควรให้ข้อมูลซึ่งสามารถนำไปใช้การสรุปภาพรวมของปรากฏการณ์ให้ออกมาอย่างชัดเจนได้
4. ผู้ถูกคัดเลือกควรเป็นแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้และมีความเที่ยงตรง ผู้ถูกคัดเลือกต้องได้รับการปฏิบัติจากผู้วิจัยให้เป็นไปตามครรลองของจริยธรรมการวิจัย

ประไพพิมพ์ สุธีวสินนทร์ (2559) กล่าวถึงการพิจารณาจำนวนของผู้เข้าร่วมการวิจัยไว้ว่า ไม่มีเกณฑ์ที่ตายตัว ยืดหยุ่นสูง ปรับได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดการดำเนินงานวิจัย จึงควรพิจารณาด้วยความอึดตัวและความพอเพียงของข้อมูล กล่าวคือการเก็บข้อมูลควรหยุดลงเมื่อ ข้อมูลที่รวบรวมมา สามารถตรวจสอบพบรูปแบบบางประการที่สอดคล้องกับประเด็นศึกษา เกิดการซ้ำซ้อนของข้อมูล ไม่สร้างความรู้ใดใหม่ ๆ และสามารถสรุปรูปแบบนั้น ๆ ออกมาอย่างชัดเจนในการอธิบายความหลากหลายของกลุ่มประชากรได้

Morse (2005) มีความเห็นเรื่องการวางจำนวนผู้เข้าร่วมการวิจัยว่า หากใช้การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ที่ให้เวลาแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัยมาก จะทำให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ แม้จำนวนผู้เข้าร่วมการวิจัยอาจมีไม่มาก ก็สามารถเกิดการอึดตัวของข้อมูลได้ จำนวนระหว่าง 6-10 คน จึงเพียงพอต่อการเก็บข้อมูลลักษณะนี้

โกศล จิตวิรัตน์ (2560) กล่าวว่า ประเด็นเรื่องจำนวนของผู้ให้สัมภาษณ์ ไม่มีการกำหนดกฎตายตัว ให้มุ่งไปที่ความอึดตัวของข้อมูลเป็นสำคัญ แต่ในการคาดคะเนขนาดกลุ่มผู้เข้าร่วมการวิจัย อาจใช้หลักการทิวคูน 3 เป็นรอบ สอดคล้องกับขนาดของกลุ่มประชากร ไม่ให้ใหญ่จนเกินไป

Nastasi and Schensul (2005) เขียนถึงหลักการคร่าว ๆ ในการวิจัยประเภทกรณีศึกษา ควรใช้ผู้เข้าร่วมการวิจัยประมาณ 10 คน หรือน้อยกว่านั้น ในกรณีที่พบความอึดตัว สำหรับการ

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมจำนวนอยู่ระหว่าง 5-30 คน โดยยิ่งจำนวนผู้เข้าร่วมงานวิจัยน้อย ยิ่งต้องใช้เวลาในการสัมภาษณ์มาก กรณีที่มีผู้เข้าร่วมการวิจัยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 คน ควรใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 1-2 ชั่วโมงต่อคน

ดวอร์คิน (Dworkin, 2012) สรุปความจากการศึกษาตำราการวิจัยไว้ว่า ขนาดของผู้เข้าร่วมการวิจัยในการวิจัยเชิงคุณภาพจะเล็กกว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณอย่างเห็นได้ชัด เนื่องด้วยเป้าหมายที่แตกต่างกัน การวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งไปที่การสร้าง ความเข้าใจ ปรากฏการณ์หรือความหมายของสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างลึกซึ้ง คำถามวิจัยจึงมักอยู่ที่ สิ่งใด และ ทำไม ในประเด็น กระบวนการ วัฒนธรรมย่อย เหตุการณ์ หรือปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างเจาะจง การสัมภาษณ์จึงไม่ได้ใช้เพื่อสร้างการทำความเข้าใจแบบเหมารวมของประชากรขนาดใหญ่และไม่ได้ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐาน แต่เป็นไปเพื่อการทำความเข้าใจกระบวนการที่เกิดขึ้น และใช้การอุปมา จากข้อมูลเฉพาะหลายแหล่งไปสู่การเข้าใจความหลากหลายในเชิงลึกที่น่าเสนอออกมาเป็นภาพใหญ่เสียมากกว่า เพราะฉะนั้นเป้าหมายของการสัมภาษณ์เชิงลึกจึงเป็นการสร้างหมวดหมู่ของข้อมูลและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ระหว่างข้อมูล เพื่อให้เข้าใจประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมการวิจัยได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ดวอร์คินระบุว่าจากการอ่านเอกสารการวิจัยเชิงคุณภาพหลายฉบับ ทำให้กะเกณฑ์ขนาดของผู้เข้าร่วมการวิจัยขั้นต่ำได้ที่ 5 คนและสูงสุดไม่เกิน 50 คน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์และความอิมตัวของข้อมูลเสียมากกว่า

สิรินภา กิจเกื้อกูล (2018) นำเสนอในบทความวิชาการเกี่ยวกับกระบวนการขั้นตอนขั้นตอนของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่แตกต่างกัน รวมถึงมโนทัศน์อันคลาดเคลื่อนที่มีต่อการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งในส่วนหลัง สิรินภาจำแนกออกมาเป็น 4 ประเด็น ได้แก่

1. เรื่องการอ้างอิงสู่ประชากรที่กว้างขึ้น

มักมีการเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าต้องนำผลวิจัยคุณภาพไปทดลองในกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อจะนำข้อมูลที่ได้มาอ้างอิงเป็นตัวแทนกลุ่มอื่น ๆ แต่แท้จริงแล้ว การวิจัยเชิงคุณภาพ ให้ความสำคัญกับกระบวนการ การตีความ ความหมายของพฤติกรรม ปรากฏการณ์และสถานการณ์ซึ่งมีความเป็นพลวัต (Bogdan & Biklen, 2007) เปลี่ยนแปลงได้ตามบริบทของสภาพแวดล้อม การออกแบบกระบวนการวิจัยจึงต้องมีความยืดหยุ่น สามารถเปลี่ยนแปลงขั้นตอน เครื่องมือ และวิธีการรวบรวมข้อมูลได้ตามความเหมาะสม จึงไม่ควรถูกจำกัดด้วยการควบคุมตัวแปร การตั้งสมมติฐาน การทดลองหรือทดสอบสมมติฐาน อย่างการวิจัยเชิงปริมาณที่ทุกกระบวนการต้องเป็นไปตามขั้นตอนการวิจัยซึ่งถูกกำหนดไว้อย่างมีสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นจึงควรปล่อย

ให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้แสดงออกอย่างเป็นธรรมชาติ และใช้ข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมได้ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์เฉพาะในกลุ่มที่ศึกษา (Lichtman, 2013)

2. เรื่องคุณภาพเครื่องมือวิจัย

มักมีการเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าต้องแสดงการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัยด้านความตรงและความเที่ยงเหมือนการวิจัยเชิงปริมาณ แต่แท้จริงแล้ว เครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพที่สำคัญที่สุดก็คือผู้วิจัย ซึ่งทำหน้าที่เก็บ วิเคราะห์ และถนอมรวบรวมไป ๆ กัน ขณะรวบรวมข้อมูลลักษณะของการวิจัยจึงไม่มีความตายตัว สามารถประยุกต์กลยุทธ์ให้เข้ากับสถานการณ์เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกได้อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่เกิดความเปลี่ยนแปลงได้ตลอด เนื่องด้วยควมมีพลวัตนี้ จึงเป็นการยากที่เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งจะเกิดซ้ำเหมือน ๆ กันได้อีก การเลือกวิธีการใดวิธีการหนึ่งที่ดีที่สุดจึงเป็นไปได้ เช่นเดียวกับการรักษาความตรงและเที่ยงให้เหมือนเดิมทุกครั้ง (Taylor & Bagdan, 1998)

3. เรื่องนิยามเชิงปฏิบัติการ

มักมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าต้องมีการนิยามเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้รู้ว่าจะวัดตัวแปรที่ศึกษาได้อย่างไร แต่แท้จริงแล้ว การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการแบบอุปนัย คือศึกษาในหน่วยย่อยแต่ละหน่วย และตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ หาความเชื่อมโยงหรือรูปแบบของปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมนั้น ๆ เพื่อนำเสนอออกมาเป็นภาพรวม การใช้ตัวแปรเพื่อวัดผลหรือประเมินค่า อาจเป็นการจำกัดและปิดกั้นการเก็บรายละเอียดของข้อมูล เพราะทำให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยไม่อยู่ในสภาพธรรมชาติ และทำให้ผู้วิจัยมองข้ามส่วนประกอบอื่น ๆ เพียงเพราะมุ่งอยู่กับตัวแปรจนเกินไป ทั้งนี้จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและตัวแปรสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ แต่ให้ใช้การนิยามคำศัพท์ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องในการสื่อสารระหว่างผู้วิจัยและผู้อ่าน (Mertler, 2014)

4. เรื่องวิธีวิจัย

มักมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนว่าการวิจัยเชิงคุณภาพกับเชิงปริมาณแตกต่างกันเพียงจุดเดียวคือ ลักษณะข้อมูล แบบหนึ่งเป็นการพรรณนา ขณะที่อีกแบบเป็นสถิติ แต่แท้จริงแล้ว งานวิจัยเชิงคุณภาพมีความยืดหยุ่น ปรับเข้ากับสถานการณ์จริงของสภาพสังคม สภาพแวดล้อม บริบท ความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมการวิจัย นอกจากนั้น มุมมองต่อความจริง ความรู้ เป้าหมาย วิธีการ บทบาทของผู้วิจัยเอง ขนาดของผู้เข้าร่วมการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอล้วนต่างกันทั้งสิ้น (ชาย โพธิ์สิตา, 2550)

รูปแบบการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
จัดระบบการบริหารออกเป็น 4 ด้าน

1. ด้านการบริหารวิชาการ
2. ด้านการบริหารงบประมาณ
3. ด้านการบริหารงานบุคคล
4. ด้านการบริหารทั่วไป

ภารกิจด้านการบริหารวิชาการ

- ท้องถิ่น
1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
 2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
 3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
 4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
 5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
 7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
 8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
 9. การนิเทศการศึกษา
 10. การแนะแนว
 11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
 12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
 13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
 14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
 15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
 16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
 17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ภารกิจด้านการบริหารงบประมาณ

1. การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน ตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

3. การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

4. การขอโอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

5. การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

6. การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

7. การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ 8. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

9. การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา

10. การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

11. การวางแผนพัสดุ

12. การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

13. การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

14. การจัดหาพัสดุ

15. การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ

16. การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

17. การเบิกเงินจากคลัง

18. การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

19. การนำเงินส่งคลัง

20. การจัดทำบัญชีการเงิน

21. การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

22. การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

ภารกิจด้านบริหารงานบุคคล

1. การวางแผนอัตรากำลัง

2. การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

4. การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

5. การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

6. การลาทุกประเภท
7. การประเมินผลการปฏิบัติงาน
8. การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
9. การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
10. การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
11. การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
12. การออกจากราชการ
13. การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
14. การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทาน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

15. การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
16. การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
17. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
18. การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากร

ทางการศึกษา

19. การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการ

ศึกษา

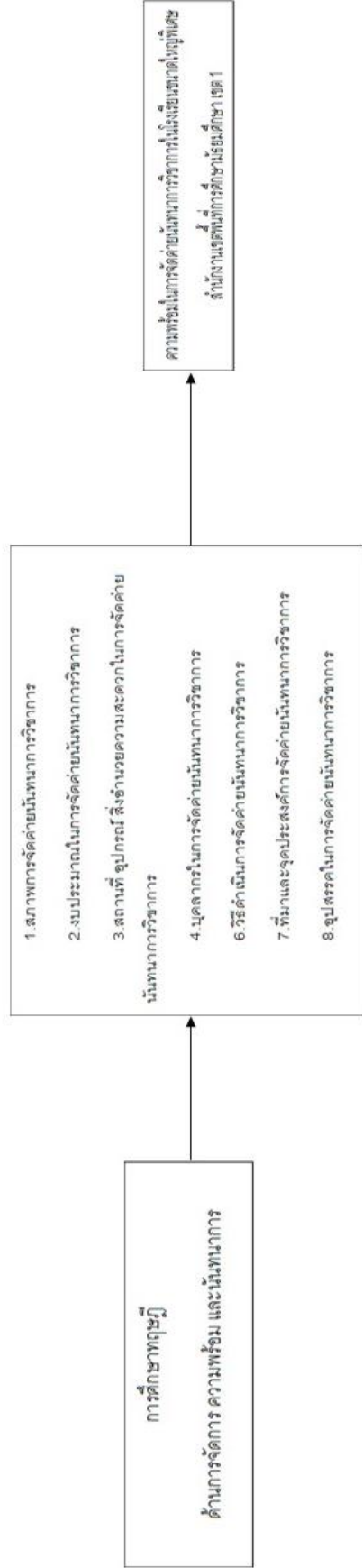
20. การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

ภารกิจด้านการบริหารทั่วไป

1. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
2. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
3. การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
4. งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
7. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
8. การดำเนินงานธุรการ
9. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

10. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
11. การรับนักเรียน
12. การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวม หรือเลิกสถานศึกษา
13. การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย
14. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
15. การทัศนศึกษา
16. งานกิจการนักเรียน
17. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
18. การส่งเสริม สนับสนุน และประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร
หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
19. การประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
20. การรายงานผลการปฏิบัติงาน
21. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
22. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

กรอบทฤษฎี

ภาพประกอบ 2 ภาพกรอบทฤษฎี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องความพร้อมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ มีหลักการขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. กำหนดประชากรและผู้เข้าร่วมการวิจัย
2. กำหนดและสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูล

กำหนดประชากรและผู้เข้าร่วมการวิจัย

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีทั้งสิ้น 18 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนเตรียมอุดม
2. โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน
3. โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์
4. โรงเรียนโยธินบูรณะ
5. โรงเรียนศึกษานารี
6. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
7. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี
8. โรงเรียนเทพศิรินทร์
9. โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
10. โรงเรียนศรีอยุธยา ในพระอุปถัมภ์ฯ
11. โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม
12. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล
13. โรงเรียนสตรีวิทยา
14. โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม
15. โรงเรียนศึกษานารีวิทยา
16. โรงเรียนวัดราชโอรส

17. โรงเรียนโพธิสารพิทยากร

18. โรงเรียนทวีธาภิเศก

การคำนวณหาจำนวนผู้เข้าร่วมการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นไม่มีสูตรเฉพาะเจาะจง แต่มีลักษณะเด่นคือให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยจำนวนน้อยและใช้เวลาร่วมกับผู้เข้าร่วมการวิจัยมากเพื่อให้มีข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งไปที่การทำความเข้าใจประเด็นศึกษาในเชิงลึก (ประไพพิมพ์ สุธีวสินนนท์, 2559; โกศล จิตวิรัตน์, 2560; ชไมพร กาญจนกิจสกุล, 2561; จันทรา ธนะวัฒน์นางศ์, 2562; ชาย โพธิสิตา, 2562; Morse, 2005; Nastasi and Schensul, 2005; Dworkin, 2012) ใช้การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ และเลือกสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ในการตัดสินใจจัดค่ายนันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 6 โรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกจากการแบ่งกลุ่มภายใน และเก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมการวิจัยจากโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 1 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และเป็นจริง ผู้วิจัยให้ความสำคัญที่คุณสมบัติด้านความรู้ในประเด็นการวิจัยโดยไม่ยึดติดกับตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งทางราชการ เพราะกระบวนการจัดวางหน้าที่ของแต่ละโรงเรียนย่อมมีความแตกต่างกันได้ การเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยจากตำแหน่งจึงอาจไม่ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความรู้ตรงกับประเด็นศึกษามากที่สุด ขนาดของผู้เข้าร่วมการวิจัยอยู่ที่ ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการตัดสินใจจัดค่ายนันทนาการวิชาการจากต่างโรงเรียนมาเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ซึ่งเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย มีดังนี้

1. เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการตัดสินใจจัดค่ายนันทนาการวิชาการ
2. มีข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ
3. เป็นผู้ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

สำหรับเกณฑ์การคัดออกนั้น หากผู้วิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยขาดคุณสมบัติข้อหนึ่งข้อใดใน 3 ข้อข้างต้น จะถูกคัดออกจากการเป็นผู้ให้ข้อมูล เพราะคุณสมบัติไม่สอดคล้องเพียงพอกับความต้องการของงานวิจัย

กำหนดและสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยได้แก่

1. ผู้วิจัย เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บ จัดระเบียบ ตรวจสอบ ตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุป และนำเสนอข้อมูลตลอดการวิจัย จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้วิจัยต้องเข้าใจบทบาทและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ควรมีเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปได้ราบรื่นและมีคุณภาพ ชาย โพธิสิตา (2550) ให้ความเห็นไว้ว่า ผู้วิจัยต้องมีความรู้ลึกและกว้างในประเด็นศึกษา สามารถ

ดำเนินการสัมภาษณ์ได้อย่างมีระบบและเลือกโครงสร้างที่เหมาะสม สามารถสื่อสารได้ชัดเจน และเข้าใจง่าย คงไว้ซึ่งความสุภาพ เปิดกว้างสำหรับคำตอบทุกรูปแบบ ขณะเดียวกันต้องจับประเด็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้ฟังที่ดี รู้จักฟังอย่างวิพากษ์ มีทักษะในการคุมสถานการณ์ การสัมภาษณ์ มีความจำดี และดีความเก่ง เหล่านี้เป็นลักษณะของผู้วิจัยที่ดี ซึ่งจะนำมาใช้เป็น หลักการในการเตรียมตัวและปฏิบัติจริงตลอดระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย

2. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีการวางประเด็นที่สนใจในการวิจัยไว้ล่วงหน้า เป็นแนวทางการสนทนา แต่ไม่มีการใช้คำถามที่เฉพาะเจาะจงเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมการวิจัยได้โต้ตอบและสัมภาษณ์กันอย่างเป็นธรรมชาติ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง ความพร้อมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ใช้สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการ ตัดสินใจเกี่ยวกับค่ายนันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 วางประเด็นความพร้อมไว้ 8 ด้าน

2.1 ด้านสภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในปัจจุบัน เป็นประเด็นสำคัญที่ ช่วยให้เข้าใจภาพรวมสถานการณ์การจัดค่ายนันทนาการวิชาการของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา ภายในประเด็นนี้อาจรวมถึง การวางแผนจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ปริมาณการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ระยะเวลาการจัด ค่ายนันทนาการวิชาการ ช่วงเวลาที่จัดค่ายนันทนาการวิชาการ จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วม ค่าย นันทนาการวิชาการ ผู้มีส่วนรับผิดชอบต่องาน เป็นต้น สอดคล้องกับการวิจัยของ ปริญญลักษณ์ ตระกูลตั้งจิตตร (2558) ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลสภาพการจัดการกิจกรรมนันทนาการของ ผู้สูงอายุจากเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองชัยนาทผู้มีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการ ขณะเดียวกัน ลูเธอร์ กุลิค (Gulick, 1937) กล่าวในประเด็นของ Planning หรือการวางแผนในงาน Notes on the Theory of Organization ไว้ว่าเป็นหน้าที่ขององค์กรที่ต้องมีการวางกรอบอย่าง กว้าง ๆ ในการปฏิบัติงานเพื่อให้ดำเนินการได้อย่างเป็นระบบและสามารถบรรลุเป้าหมายได้ตาม ประสงค์

2.2 ด้านงบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ เนื่องด้วยการจัดค่าย นันทนาการวิชาการมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น งบประมาณจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งเสริมความเข้าใจใน การจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ว่าเกิดการบริหารรายได้และรายจ่ายอย่างไร และงบประมาณ สัมพันธ์กับการจัดค่ายนันทนาการวิชาการอย่างไร ภายในประเด็นนี้อาจรวมถึงงบประมาณ ประจำปีงบประมาณของโรงเรียน การหารายได้ของโรงเรียน การจัดสรรงบประมาณให้ค่าย นันทนาการวิชาการ การควบคุมค่าใช้จ่ายในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้อง

กับการวิจัยของ ปริณูญลักษมี ตระกูลตั้งจิตร์ (2558) ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองชัยนาทผู้มีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการ เช่นเดียวกับงานของลูเธอร์ กุลลิค (Gulick, 1937) ว่าด้วยทฤษฎี POSDCoRB กล่าวไว้ถึงเรื่อง Budgeting หรือกิจกรรมด้านการเงินภายในองค์กร อันเป็นหนึ่งใน 7 หัวใจหลักของการบริหาร

2.3 ด้านสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดค่ายนันทนาการ วิชาการ การจัดค่ายนันทนาการวิชาการ เป็นค่ายที่รวมผู้คนจำนวนมากเข้าด้วยกันเพื่อทำกิจกรรม จำต้องอาศัยพื้นที่ที่มีขนาดเหมาะสม มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ พร้อมสรรพ มิเช่นนั้นอาจเกิดความไม่สะดวกสบายหรืออุปสรรคในการบรรลุเป้าหมายของการจัดค่ายนันทนาการวิชาการได้ การเตรียมพร้อมด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกจึงสำคัญไม่น้อยไปกว่าด้านใด ๆ ภายในประเด็นนี้อาจรวมถึงสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียนขนาดใหญ่ พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา การเลือกสถานที่ภายนอกโรงเรียน ในกรณีสถานที่ของโรงเรียนไม่สามารถรองรับการจัดค่ายนันทนาการวิชาการอย่างเหมาะสมได้ เป็นต้น สมควร โพธิ์ทอง (2554) ได้ทำการวิจัยและพบว่าสภาวะแวดล้อม (Context) อาทิ ห้องเรียน สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เช่นเดียวกับ ปริณูญลักษมี ตระกูลตั้งจิตร์ (2558) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองชัยนาทที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมนันทนาการ ก็ตระหนักถึงความสำคัญด้านสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการในภาพรวม

2.4 ด้านบุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ค่ายนันทนาการวิชาการจะเกิดขึ้นได้ นอกจากอาศัยงบประมาณและสถานที่ จำต้องอาศัยบุคลากรในการจัดกิจกรรม การศึกษาความพร้อมด้านบุคลากรจึงต้องมีอยู่ควบคู่กันไป ทั้งนี้จำนวนบุคลากรที่มีทักษะ ประสิทธิภาพ ความเชี่ยวชาญในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อาจส่งผลต่อการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นความพอเพียงในการดูแลผู้เข้าร่วม หรือการจัดหาบุคลากรเพิ่มจากภายนอก ภายในประเด็นนี้อาจรวมถึงจำนวนบุคลากรที่เหมาะสมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ความรู้ ทักษะ ประสิทธิภาพ ความเชี่ยวชาญที่บุคลากรภายในโรงเรียนมี การคัดเลือกบุคลากรภายนอกเพื่อเข้ามาจัดค่ายนันทนาการวิชาการให้โรงเรียน เป็นต้น การวิจัยของ สมควร โพธิ์ทอง (2554) ชี้ว่าปัจจัยนำเข้า (Input) อาทิ ผู้สอน วิทยากร ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การบรรลุผลของกิจกรรม สอดคล้องกับการวิจัยของ ปริณูญลักษมี ตระกูลตั้งจิตร์ (2558) ค้นพบว่าการมีบุคลากรที่

รู้ เข้าใจ และเชี่ยวชาญ รวมถึงมีบุคลิกภาพที่ดี เช่น อ่อนน้อม มีมารยาทและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ก็ช่วยส่งเสริมความสำเร็จในการทำกิจกรรมนั้นๆ รวมทั้งคำกล่าวของลูธอริค กุลลิค (Gulick, 1937) ในประเด็น Staffing หรือการบริหารบุคลากรที่จะนำไปสู่ภาวะอันเป็นประโยชน์แก่การทำงาน ซึ่งมีทั้งการสรรหาบุคลากรเพิ่มและการฝึกฝน ให้ความรู้กับบุคลากรที่มีอยู่ด้วย

2.5 ด้านการบริหารค่ายนันทนาการวิชาการ เมื่อมีข้อมูลภาพรวมของการจัดค่ายนันทนาการวิชาการและทรัพยากรของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ขั้นต่อไปคือการทำความเข้าใจว่าข้อมูลเหล่านี้ถูกกลั่นกรองผ่านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการตัดสินใจอย่างไร และถูกส่งต่อมาเป็นการตัดสินใจในลักษณะไหน ภายในประเด็นนี้อาจรวมถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยข้างต้นที่มีต่อกัน ความสัมพันธ์ของปัจจัยข้างต้นที่นำไปสู่การตัดสินใจจัดค่ายนันทนาการวิชาการ วิธีการเลือกบริหารค่ายนันทนาการภายใต้ความดูแลของโรงเรียน วิธีการเลือกบริหารค่ายนันทนาการภายใต้ความดูแลขององค์กรภายนอกใต้การจ้างของโรงเรียน เป็นต้น ตรงกับการจัดการ (Organizing) ว่าด้วยการวางโครงสร้าง วางความสัมพันธ์ในการประสานงาน จัดตั้งหน่วยงานหรือบุคคลเพื่อรับผิดชอบอำนาจหน้าที่ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย และการกำกับ (Directing) หรือการตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ ของผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อให้แนวคิดกลายเป็นรูปธรรม จับต้องได้ ด้วยวิธีการใช้คำสั่งและการวางแผนทางปฏิบัติให้แก่ผู้อื่น (Gulick, 1937)

2.6 ด้านวิธีดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ เป็นการศึกษารายละเอียดการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในค่ายนันทนาการวิชาการ เพื่อสะท้อนแนวคิด เจตคติ กระบวนการคิด กระบวนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ทั้งประเด็นย่อยและภาพรวม ภายในประเด็นนี้อาจรวมถึงปรัชญาในการจัดกิจกรรม ลักษณะของกิจกรรมภายในค่ายนันทนาการวิชาการ การมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น สอดคล้องกับการค้นพบของ สมควร โพธิ์ทอง (2554) ว่าปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) อาทิ พฤติกรรมการสอน การจัดกลุ่มสมาชิก ล้วนส่งผลสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วม ในขณะที่ลูธอริค กุลลิค (Gulick, 1937) นำเสนอแนวคิดเรื่อง Co-ordinating หรือการประสาน เป็นการนำผลงาน หน้าที่รับผิดชอบ ของหลากหลายภาคส่วนในองค์กรเข้ามารวมเป็นหนึ่งเดียวให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.7 ด้านที่มาและจุดประสงค์การจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ค่ายนันทนาการวิชาการแต่ละค่ายอาจเกิดขึ้นมาด้วยที่มาและจุดประสงค์ต่างกัน ที่มาหรือเหตุผลประการหนึ่งในแต่ละโรงเรียน อาจมองการแก้ปัญหาต่างกัน ทำให้กำหนดจุดประสงค์ของค่ายนันทนาการวิชาการ

ออกมาไม่เหมือนกัน ผู้วิจัยจึงประสงค์จะศึกษากระบวนการมองเห็นปัญหาและการใช้ค่านันทนาการในฐานะเครื่องมือแก้ปัญหาที่แตกต่างกันออกไป ภายในประเด็นนี้อาจรวมถึงการเชื่อมโยงระหว่างปัญหากับวิธีการแก้ปัญหาโดยใช้ค่านันทนาการวิชาการ การประเมินค่านันทนาการวิชาการ การนำผลตอบรับจากค่านันทนาการวิชาการมาเข้าสู่กระบวนการวางแผนเพื่อแก้ปัญหา เป็นต้น ซึ่งจะสอดคล้องกับวงจรการพัฒนา PDSA ของ ดับเบิลยู เอ็ดเวิร์ดส์ เดมิ่ง (E. W. Deming, 1993) ว่าด้วยการวางแผน ลงมือปฏิบัติจริง ศึกษาข้อมูลผลตอบรับ และนำมาประเมินผลเพื่อวางแผนครั้งใหม่ โดยการวางแผนเป็นการระบุปัญหาหรือที่มาในการจัดค่านันทนาการวิชาการ การลงมือปฏิบัติเป็นการใช้ค่านันทนาการวิชาการเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น การศึกษาเป็นการเก็บข้อมูลหลังจัดค่านันทนาการวิชาการว่าตรงตามและบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ ขณะที่การนำมาวางแผนใหม่เป็นการจัดวางแผนสำหรับการจัดค่านันทนาการวิชาการในอนาคตของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่ถูกเลือกมาศึกษา

2.8 ด้านอุปสรรคในการจัดค่านันทนาการวิชาการ การตัดสินใจหรือดำเนินงานใด ๆ ย่อมเป็นเรื่องปกติที่จะพบอุปสรรค ทั้งที่จัดการได้ดี จัดการไม่ได้ก็มี บ้างเกิดจากภายใน บ้างเป็นปัญหาภายนอก บางอุปสรรคอาจป้องกันได้ ในขณะที่บางอุปสรรคไม่มีทางเลี่ยง ทั้งหมดนี้ล้วนเกิดได้จริงในทุกขั้นตอนของการจัดค่านันทนาการวิชาการ ผู้วิจัยเลือกจะไม่ละเลยประเด็นนี้เพราะเข้าใจความเป็นจริงของผลกระทบต่อการจัดค่านันทนาการซึ่งเกิดมาจากอุปสรรคต่าง ๆ การศึกษาอุปสรรคหรือความไม่พร้อม จึงช่วยให้เกิดความเข้าใจความพร้อมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ได้ครอบคลุมมากขึ้น เหมือนการเข้าใจคุณลักษณะของเหรียญจากการพิจารณาทั้งสองด้าน ลูเธอร์ กุลิค (Gulick, 1937) ได้พูดถึงงานสำคัญในการจัดการข้อหนึ่งคือ Reporting หรือการรายงานผลที่ต้องมีการเก็บข้อมูล บันทึกผล วิจัย ตรวจสอบและกระจายสารเหล่านี้ให้รู้ทั่วถึงกันในหมู่ผู้รับผิดชอบหน้าที่ อุปสรรคหรือปัญหาในการดำเนินงานก็เป็นหนึ่งในข้อมูลสำคัญที่สามารถนำมาใช้ปรับปรุงข้อบกพร่องเพื่อให้เกิดผลงานที่ดีขึ้นได้

ผู้วิจัยเตรียมการสัมภาษณ์ด้วยการศึกษาข้อมูลด้านนันทนาการ กิจกรรมนันทนาการ การจัดค่าย กิจกรรมภายในค่าย การใช้ค่านันทนาการวิชาการเพื่อส่งเสริมการศึกษา ปัจจัยในการจัดค่ายที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าประสงค์ของกิจกรรม ปัจจัยด้านสภาพความพร้อมของการจัดกิจกรรมนันทนาการ ปัจจัยพื้นฐานในการบริหารองค์กร ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนขนาดใหญ่

พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อวางประเด็นและเตรียมความพร้อมในการสัมมนา

วางโครงสร้างการสัมมนาที่ได้มาตรฐานและครอบคลุมเรื่องความพร้อมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เสนอโครงสร้างการสัมมนาต่อกรรมการควบคุมปริญญาบัตร เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม นำกลับมาปรับปรุงตามคำแนะนำของกรรมการควบคุมปริญญาบัตร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยยื่นคำขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ความร่วมมือ ในการให้ข้อมูลการวิจัยเรื่องความพร้อมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อส่งมอบให้ผู้เกี่ยวข้อง

2. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมมนา กับบุคลากรที่ตรงกับเกณฑ์คัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย

3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยเดินทางเข้าพบผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการตัดสินใจตามสถานที่ที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยสะดวก จึงทำการชี้แจงกระบวนการวิจัยและขอคำยินยอมจากผู้เข้าร่วมการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 อธิบายการวิจัยและกระบวนการเก็บข้อมูลให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยได้เข้าใจ

3.2 ให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยอ่านเอกสารชี้แจงและหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย

3.3 เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยตั้งคำถามหากมีข้อสงสัยใด ๆ

3.4 เมื่อผู้เข้าร่วมการวิจัยไร้ข้อสงสัยใด ๆ และเกิดความรู้สึกเต็มใจจะเข้าร่วมการวิจัย จึงให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยลงนามเข้าร่วมการวิจัย

จากนั้นเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะเป็นผู้ทำการสัมมนาแบบกึ่งโครงสร้าง โดยใช้ประเด็นความพร้อมที่ศึกษาไว้ก่อนหน้า เป็นแนวทางอย่างกว้าง ๆ ในการดำเนินการสัมมนา และมีผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้เขียนบันทึกข้อมูลคำตอบลงกระดาษ เพื่อรักษาความลับให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยเกิดความสบายใจและปลอดภัย ไม่ต้องกังวลถึงหลักฐานที่เป็นการบันทึกภาพหรือเสียงที่อาจชี้ตัวตนกลับมาได้

4. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วน ถูกต้อง ของข้อมูลความพร้อมในการจัดค่านันทนาการวิชาการของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้วยการทบทวนประเด็นทั้งหมดในการสัมภาษณ์ครั้งนั้น ๆ กับผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นขั้นตอนสุดท้าย ก่อนจบการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง

5. ผู้วิจัยนำข้อค้นพบที่ได้แต่ละครั้งมาศึกษาเปรียบเทียบกับข้อค้นพบจากแหล่งข้อมูลและมุมมองที่ต่างออกไปเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือตามกระบวนการ Triangulation

ในกรณีผู้เข้าร่วมการวิจัยประสงค์จะถอนตัวจากการวิจัย ขั้นแรก ผู้วิจัยจะถามผู้เข้าร่วมการวิจัยก่อนว่าการถอนตัวนี้รวมถึงการทำลายข้อมูลที่ให้มาก่อนหน้าหรือไม่ ถ้าผู้เข้าร่วมการวิจัยประสงค์จะให้ทำลายข้อมูลที่เคยให้มา ผู้วิจัยจะทำลายข้อมูลเหล่านั้นและไม่นำมาใช้ในการอภิปรายผลการวิจัย ต่อมา ผู้วิจัยต้องพิจารณาข้อมูลของผู้เข้าร่วมการวิจัยท่านอื่นทั้งหมดก่อนว่าข้อมูลมีการอ้อมตัวหรือไม่

หากข้อมูลวิจัยมีความอ้อมตัวมากแล้ว ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลเท่าที่มีอยู่ในการวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัยจนเสร็จสิ้นการวิจัย

ถ้าข้อมูลยังไม่อ้อมตัว ผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยใหม่ที่อยู่ในบริบทใกล้เคียงกันเข้ามาแทนที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยที่ถอนตัวไป

การวิเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลความพร้อมในการจัดค่านันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 นำคำตอบแบบสัมภาษณ์จากผู้เข้าร่วมการวิจัยมารวบรวม และประเมินแยกเป็นรายโรงเรียน แล้วจึงจัดหมวดหมู่คำตอบเกี่ยวกับความพร้อมในแต่ละด้านมาประเมินภาพรวม เพื่อบรรยายออกมาด้วยรูปแบบการพรรณนา โดยในรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูล ชาย โพธิสิตา (2562) ได้พูดถึงแนวทางไว้ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการอ่านทบทวนข้อมูลที่ได้หลังทำการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง เพื่อซึมซับข้อมูลและเกิดความเข้าใจมากขึ้น

2. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลความพร้อมในการจัดค่านันทนาการวิชาการของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่ถูกคัดเลือก โดยในเบื้องต้นทำการแยกเป็นรายโรงเรียนเพื่อทำความเข้าใจความพร้อมในบริบทที่เฉพาะของแต่ละแห่ง

3. ผู้วิจัยประเมินภาพรวมของแต่ละโรงเรียนเพื่อเข้าใจเหตุผลและแหล่งที่มาของความพร้อมในบริบทเฉพาะของแต่ละโรงเรียน

4. ผู้วิจัยจำแนกความพร้อมออกเป็นแต่ละด้าน และพิจารณาความพร้อมด้านนั้นๆ ของแต่ละโรงเรียนเทียบเคียงกัน เพื่อให้มองเห็นภาพกว้างขึ้น

5. ผู้วิจัยจัดระเบียบข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อง่ายต่อการจัดการ

6. หลังผู้วิจัยเปลี่ยนคำตอบแบบสัมภาษณ์ให้อยู่ในรูปดิจิทัล จึงทำการทบทวนหาจุดน่าสนใจอีกครั้งหนึ่ง แล้วแยกจัดเป็นหมวดหมู่ย่อยเพื่อความสะดวก

7. ผู้วิจัยมองหาจุดร่วม-จุดต่างของแต่ละโรงเรียนและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมแต่ละด้าน

8. ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลด้วยการบรรยายออกมาเป็นความเรียง ในส่วนนี้จะมีการอธิบายคำตอบของผู้เข้าร่วมการวิจัย รวมถึงขยายความเข้าใจโดยชี้ให้เห็นความเชื่อมโยงและตีความคำตอบดั้งเดิมเพื่อเกิดความกระจ่างมากขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าจากผู้เข้าร่วมการวิจัยเรื่องความพร้อมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 6 โรงเรียน ประกอบด้วยประเด็นความพร้อมด้านสภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในปัจจุบัน ด้านงบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านบุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านการบริหารค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านวิธีดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านที่มาและจุดประสงค์การจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านอุปสรรคในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ รวมทั้งสิ้น 8 ด้าน โดยผู้เขียนรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 นำเสนอข้อมูลเป็นรายโรงเรียน

ตอนที่ 2 สรุปข้อเปรียบเทียบความพร้อมแต่ละด้านของแต่ละโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 นำเสนอข้อมูลรายโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลความพร้อมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อาศัยข้อมูลจากผู้เข้าร่วมการวิจัย ที่ตรงกับเกณฑ์การคัดเลือกทั้ง 3 ข้อ ได้แก่ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการตัดสินใจจัดค่ายนันทนาการวิชาการ มีข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ และเป็นผู้ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ การนำเสนอจะจัดแบ่งข้อมูลเป็นรายโรงเรียนและจำแนกความพร้อมออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในปัจจุบัน ด้านงบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านบุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านการบริหารค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านวิธีดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านที่มาและจุดประสงค์การจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านอุปสรรคในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ทั้งหมดจะถูกเขียนออกมาในรูปแบบความเรียง

โรงเรียน A

สภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในปัจจุบัน

ก่อนการระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนมีนโยบายจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ค้างคืนให้ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกคน ซึ่งเป็นการประสานงานกันระหว่าง บุคลากรหลายระดับภายในโรงเรียนและองค์กรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ค่าย นันทนาการวิชาการถูกจัดขึ้นโดยแบ่งตามระดับชั้นการศึกษา จัดเป็นกลุ่มมัธยมศึกษาตอนต้นและ มัธยมศึกษาตอนปลาย

กลุ่มมัธยมศึกษาตอนต้นประกอบไปด้วยนักเรียนจากหลักสูตรภาษาไทยและ หลักสูตรภาษาอังกฤษ นักเรียนจากหลักสูตรภาษาไทยและหลักสูตรภาษาอังกฤษจะทำกิจกรรม ค่ายร่วมกันทั้ง 3 ระดับปีการศึกษา ปีละ 1 ครั้ง สำหรับนักเรียนจากหลักสูตรภาษาอังกฤษ ถูก แบ่งย่อยออกเป็นอีกสองหลักสูตรซึ่งทั้งสองหลักสูตรจะทำกิจกรรมค่ายนันทนาการวิชาการแยกกัน แต่ละระดับชั้นจะทำกิจกรรมปีละ 1 ครั้ง กลุ่มมัธยมศึกษาตอนต้นจึงมีค่ายนันทนาการ วิชาการรวมกันทั้งสิ้น 7 ค่ายต่อปี

กลุ่มมัธยมศึกษาตอนปลายประกอบไปด้วยนักเรียนจากหลักสูตรเฉพาะทาง 8 แผนการเรียนรู้อันแต่แต่ละแผนการเรียนรู้อันจะจัดค่ายให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทุกคนใน แผนการเรียนรู้นั้นเข้าร่วม ค่ายนันทนาการวิชาการร่วมกันปีละ 1 ครั้ง กลุ่มมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงมีค่ายนันทนาการวิชาการรวมกันทั้งสิ้น 8 ค่ายต่อปี

นอกเหนือจากนี้ทางโรงเรียนยังมีค่ายฤดูร้อน เป็นกิจกรรมพิเศษนอกเหนือจาก หลักสูตรปกติที่เปิดโอกาสให้นักเรียนที่สนใจลงทะเบียนเข้าร่วมได้โดยมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม เป็น ค่ายนันทนาการวิชาการซึ่งเกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและองค์กรต่างประเทศ

หลังเกิดการระบาดของโควิด-19 การรวมกลุ่มทั้งหมดถูกระงับ และเปลี่ยน ลักษณะกิจกรรมจากออฟไลน์ (offline) เป็นออนไลน์ (online) โดยยังคงความถี่การจัดกิจกรรมไว้ ดังเดิม

งบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ที่มาของงบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการได้จาก การเก็บ ค่าธรรมเนียมการศึกษา ส่วนนี้จะถูกใช้ในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการจำนวน 15 ค่ายต่อปี สำหรับกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายดังที่กล่าวถึงใน สภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในปัจจุบัน

ในส่วนของค่าใช้จ่ายงบประมาณ มีความหลากหลายไปตามหลักสูตรและ เป้าหมายของค่าย เนื่องด้วยกิจกรรมภายในค่าย ระยะเวลา สถานที่และบุคลากรที่ใช้มีความ

แตกต่างกันไป ทำให้การหาบทสรุปที่แน่นอนตายตัวนั้น เป็นไปแทบไม่ได้ โดยโรงเรียนจะจ่ายราคาเหมาะสมกับองค์กรภายนอกเพื่อให้เข้ามาบริหารจัดการค่ายนั้นนันทนาการวิชาการตามงบประมาณที่ตกลงกับโรงเรียนไว้ตามสัญญา

สถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

จากการประเมินของผู้เข้าร่วมการวิจัย โรงเรียนไม่ใช่ที่ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการทำกิจกรรมค่ายนันทนาการวิชาการ เนื่องด้วยขาดทั้งสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับการทำกิจกรรม การพักผ่อน และการเรียนรู้ทักษะที่แตกต่างกันไปในแต่ละค่าย ทำให้ต้องเกิดการสรรหาสถานที่ภายนอกเพื่อทดแทนในจุดนี้

บุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

บุคลากรในค่ายนันทนาการจะมีทั้งการใช้ทั้งครูของโรงเรียนและบุคลากรจากองค์กรภายนอกผสมกันหรือการใช้บุคลากรจากองค์กรภายนอกทั้งหมด จากข้อมูลที่ได้รับ การจัดค่ายนันทนาการวิชาการส่วนมากจะค่อนข้างไปที่การใช้บุคลากรจากองค์กรภายนอกทั้งหมดเสียมากกว่า และสำหรับค่ายที่ใช้บุคลากรแบบผสม ก็มักจะมีสัดส่วนของบุคลากรจากองค์กรภายนอกในการทำงานมากกว่าครูของโรงเรียน เนื่องด้วยขีดความสามารถของครูในโรงเรียนนั้นอาจไม่ตอบโจทย์กับความต้องการค่ายนันทนาการวิชาการที่จัดโดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ไม่ดีเท่าที่ควร

ในส่วนของความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญของผู้จัดค่ายนันทนาการวิชาการที่โรงเรียนจ้างมานั้นมีความสอดคล้องไปตามจุดประสงค์ของแต่ละค่าย โดยมากมักเป็นผู้มีความรู้ทั้งทางวิชาการและทางปฏิบัติ รวมถึงมีประสบการณ์ในสายอาชีพนั้นในระดับที่ประสบความสำเร็จแล้วเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมว่าสามารถถ่ายทอดสิ่งที่จำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมายของนักเรียนที่เลือกเรียนในหลักสูตรหรือแผนการเรียนนั้นได้

การบริหารค่ายนันทนาการวิชาการ

ทางโรงเรียนมีมติเอกฉันท์ว่าการศึกษาตามแผนการเรียนที่ถูกกำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการอาจไม่ใช่สิ่งที่เท่าทันกับโลกปัจจุบันที่สุด รวมถึงขอบเขตความสามารถของครูระดับมัธยมศึกษาอาจไม่สามารถมอบความรู้และทักษะให้กับนักเรียนได้รอบด้าน เพื่อพร้อมจะใช้ชีวิตในโลกของความเป็นจริงหรือแม้กระทั่งมหาวิทยาลัย โรงเรียนจึงบัญญัติค่ายนันทนาการวิชาการเข้ามาเป็นกิจกรรมสำคัญในหลักสูตรเพื่อปิดช่องโหว่ที่การศึกษาทั่วไปไม่สามารถมอบให้ได้ และเลือกองค์กรภายนอกที่มีมาตรฐานการทำงานตรงกับเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดมาเป็นผู้ช่วยยกระดับการศึกษาให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาภายในสังกัดของโรงเรียน

วิธีดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

การดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการของโรงเรียนเป็นการร่วมงานกันระหว่างบุคลากรภายในแต่ละสาระการเรียนรู้กับบุคลากรภายนอกจากองค์กรที่ได้รับการคัดเลือก ซึ่งครูของโรงเรียนจะรับหน้าที่เป็นผู้วางยุทธศาสตร์ภาพรวมของค่ายว่าจะเป็นค่ายลักษณะใด ใช้ระยะเวลาเท่าใด เพื่อเป้าหมายใด และบุคลากรจากองค์กรภายนอกมีหน้าที่รับข้อมูลเหล่านี้มาประมวลผล คิดค้นกิจกรรม จัดตารางเวลา และวิทยากรพิเศษเพื่อจัดค่ายที่สามารถสร้างประโยชน์ให้กับนักเรียนได้สูงสุด

ที่มาและจุดประสงค์การจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ที่มาของการจัดค่ายนันทนาการวิชาการเกิดขึ้นเมื่อบุคลากรในโรงเรียนตระหนักถึงปัญหาของความพร้อมเมื่อนักเรียนมัธยมศึกษาก้าวเข้าสู่ชีวิตในระดับมหาวิทยาลัย นักเรียนจำนวนมากขาดทักษะในการบริหารจัดการชีวิตตัวเอง รวมถึงความรู้ที่จำเป็นในการศึกษาต่อตามแต่ละคณะ ทำให้โรงเรียนเห็นความสำคัญของการเพิ่มองค์ความรู้นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนตามหลักสูตรปกติของกระทรวงศึกษาธิการ และจัดหลักสูตรให้มีการนำค่ายนันทนาการวิชาการร่วมประยุกต์กับการเรียน โดยมีจุดประสงค์ให้นักเรียนได้รับทั้งทักษะทั่วไปของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาและความรู้ที่พร้อมนำไปใช้ได้จริงเมื่อพ้นจากรั้วโรงเรียนไปแล้ว ที่ผ่านมารโรงเรียนได้รับความสำเร็จในการบรรลุจุดประสงค์ของการจัดค่ายนันทนาการวิชาการอย่างสม่ำเสมอ และทำให้โรงเรียนเติบโตไปพร้อมกับวิสัยทัศน์ของนักเรียน

อุปสรรคในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

อุปสรรคสำคัญที่พบในปัจจุบัน คือ การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งทำให้การชุมนุมรวมตัวกลายเป็นความเสี่ยงสูงสุด ย่อมไม่มีใครอยากให้เกิดขึ้นต่อนักเรียนหรือบุคลากร รวมถึงครอบครัวของทั้งสองกลุ่ม ทำให้การจัดค่ายนันทนาการวิชาการในรูปแบบดั้งเดิมทั้งหมดถูกหยุดลง หลังการผ่อนคลายสถานการณ์โควิดครั้งแรกช่วงครึ่งหลังของปีพุทธศักราช 2563 โรงเรียนและองค์กรภายนอกที่ถูกจ้างได้พยายามหาทางปรับตัวกิจกรรมโดยมีการวางมาตรการการเว้นระยะห่างและปรับกิจกรรมบางส่วนเป็นรูปของออนไลน์ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือต่าง ๆ ให้นักเรียนเข้าร่วมได้ง่ายและปลอดภัย

อุปสรรคประการที่รองลงมาจากมุมมองของโรงเรียน คือ ความไม่พร้อมของทรัพยากรภายใน อันได้แก่ บุคลากรครูไม่มีความสามารถเฉพาะทางลึกและกว้างเพียงพอจะเตรียมพร้อมนักเรียนสำหรับการเลื่อนระดับจากมัธยมศึกษาไปอุดมศึกษา ด้วยการเรียนระดับอุดมศึกษามีความเจาะจงตามแต่ละคณะและวิชาเอกที่เรียน การสร้างเสริมความรู้ในสิ่งที่นักเรียนสนใจศึกษาต่อจึงเป็นสิ่งที่ไม่ด้อยไปกว่าการให้ความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามที่

กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ จึงทำให้ต้องอาศัยองค์การภายนอกที่มีบุคลากรเพียงพอในการทำหน้าที่มากกว่าเข้ามาช่วยสร้างความสมบูรณ์ให้หลักสูตรของโรงเรียน ซึ่งบุคลากรไม่ใช่ทรัพยากรประเภทเดียวที่ไม่พร้อมสำหรับการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ แต่ยังมีเรื่องของสถานที่ เนื่องจากสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนมีอยู่อย่างจำกัด ทำให้การทำกิจกรรมพิเศษที่มีความหลากหลายไปตามความต้องการของนักเรียนอย่างครอบคลุมเป็นไปได้ยาก ทางโรงเรียนจึงเลือกแก้อุปสรรคด้านทรัพยากรทั้งสองเรื่องด้วยการจัดค่ายนันทนาการโดยใช้ทั้งสถานที่และบุคคลจากภายนอก

โรงเรียน B

สภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในปัจจุบัน

สภาพโดยทั่วไปของการจัดค่ายนันทนาการวิชาการจะจัดขึ้นในเด็กห้องเรียนพิเศษ โดยนักเรียนห้องเรียนพิเศษ แบ่งเป็นทางด้านวิทย์-คณิต(GIFTED) และ ห้องเรียนภาษาอังกฤษ(English Program)ระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-6

โดยห้องเรียนภาษาอังกฤษ(English Program)จัดแยกระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ค่ายละไม่เกิน 100 คน โดยช่วงเวลาที่จัดค่ายนั้นจะอยู่ในช่วงเดือน ธันวาคม-กุมภาพันธ์ ของทุกปี ส่วนในห้องเรียนวิทย์-คณิต(GIFTED) เนื่องด้วยจำเด็กห้องเรียนพิเศษนี้มีจำนวนคนที่เยอะกว่า จึงสามารถจัดเป็นตามระดับชั้นได้

งบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ที่มาของงบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ มาจากค่าธรรมเนียมการศึกษาโดยจะจัดเก็บเป็นรายปี ปีละ 1 ครั้ง และนำมาจัดสรรในการงานส่งเสริมงานวิชาการต่าง รวมถึงค่ายนันทนาการวิชาการ

ห้องเรียนภาษาอังกฤษ (English Program) ใช้งบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ระดับชั้นละ 1 ครั้ง

ห้องเรียนวิทย์-คณิต(GIFTER) ใช้งบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ระดับชั้นละ 1 ครั้ง

สถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ให้ข้อมูลดังนี้ว่า การจัดค่ายนันทนาการวิชาการมาพร้อมมรดกคาดหวังให้หลายมิติเนื่องจากงบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการมาจากค่าธรรมเนียมการศึกษา เด็กนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนจึงเลือกจัดค่ายนันทนาการวิชาการที่โรงแรมหรือรีสอร์ทที่มีความพร้อมในการจัดค่ายเท่านั้น โดยจะดูจากพื้นที่ในการจัดกิจกรรมและ

ห้องนอนว่ามีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียนหรือไม่ ห้องนอนต้องมีเครื่องอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องปรับอากาศ เครื่องทำน้ำอุ่น เป็นต้น

บุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

บุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ทางโรงเรียนมอบหมายให้คณะครูเป็นผู้จัดการวางแผนและเป็นผู้ให้ความรู้หลักโดยในบางค่ายนันทนาการวิชาการจะมีการเชิญวิทยากรมาเป็นผู้ให้ความรู้รับเชิญ ในบางสาขาวิชาที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญพิเศษ เช่น ด้านการทำหุ่นยนต์ ด้านวิศวกรรมเครื่องยนต์ ยกเว้นค่ายของห้องเรียนภาษาอังกฤษ(English Program) จะใช้บริการ บริษัท ที่มีความสามารถในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ เข้ามาจัดการ เนื่องจากห้องเรียนภาคภาษาอังกฤษ(English Program)จะใช้ชาวต่างชาติมาฝึกอบรมทำให้การทำค่ายเป็นหลัก เพื่อฝึกการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน และการฝึกใช้ภาษาเพื่อสื่อสารกับเจ้าของภาษาโดยตรง

การบริหารค่ายนันทนาการวิชาการ

การบริหารค่ายนันทนาการวิชาการ ทางโรงเรียนได้มีการแต่งตั้งครูหัวหน้าโครงการเป็นผู้เก็บข้อมูลกับนักเรียน นำมาวางแผนการเลือกสถานที่การจัดโปรแกรมในการให้ความรู้ การทำกิจกรรม การวางแผนนโยบายต่างๆให้เพื่อดำเนินการ ไม่ว่าจะค่ายที่ครูเป็นผู้จัดเองหรือค่ายที่ให้นักเรียนเข้ามาจัดทำ

วิธีดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

การดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ จะเป็นไปตามการตัดสินใจของครูหัวหน้าโครงการเป็นผู้กำหนด รูปแบบทำกิจกรรม รูปแบบการให้ความรู้วิชาการ รูปแบบระเบียบในการอยู่ค่าย รูปแบบการให้เวลาว่าง และการจัดสรรเวลาต่างๆ

ที่มาและจุดประสงค์การจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ที่มาและจุดประสงค์การจัดค่ายนันทนาการวิชาการ มาจากผู้บริหารมีนโยบายในการทำกิจกรรมส่งเสริมงานวิชาการและประสบการณ์ให้กับนักเรียนห้องเรียนพิเศษ จึงกำหนดให้ครูหัวหน้าโครงการเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการขึ้น โดยมีการชี้แจงให้กับผู้ปกครองได้รับรู้ตั้งแต่ นักเรียนได้มาสมัครเข้าเรียนตั้งแต่ต้น

อุปสรรคในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

อุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความเป็นห่วงและมักจะขอติดตามนักเรียนไปในสถานที่ทำกิจกรรมจึงทำให้เด็กบางคนขาดความสนใจในการเข้าร่วมค่ายนันทนาการวิชาการ ทางโรงเรียนมีการแก้ปัญหาโดยการให้ครูประจำชั้นเป็นผู้ถ่ายรูปส่งให้ผู้ปกครองได้รู้ที่นักเรียนทำอะไรอยู่ในช่วงเวลา

นั้นๆ เพื่อนคลายความกังวลให้ผู้ปกครองและขอความร่วมมือผู้ปกครองไม่ให้มาแสดงตัวในพื้นที่จัดกิจกรรม

ในปัจจุบันเมื่อมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทางโรงเรียนไม่สามารถจัดค่ายนันทนาการวิชาการได้เนื่องจากการชุมนุมรวมตัวกลายเป็นความเสี่ยงสูงสุด จึงมีนโยบายให้ยกเลิกการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ และคืนเงินในส่วนของการจัดค่ายคืนให้ผู้ปกครอง

โรงเรียน C

สภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในปัจจุบัน

ก่อนการระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด - 19) โดยปกติของ MEP ตามแผนโครงการที่ทางโรงเรียนผู้ให้ข้อมูลได้วางไว้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 4 จะมีเพียงกิจกรรมทัศนศึกษาเท่านั้น เป็นการฝึกให้ได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นนักเรียนที่เพิ่งเข้ารับการศึกษานใหม่ และสำหรับการไปออกค่ายพักแรม 3 วัน 2 คืน จะแบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 3 รวม 60 คนไปเข้าค่ายพักแรมด้วยกัน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 จำนวน 60 คนก็จะไปเข้าค่ายพักแรมด้วยกัน และจะมีการจัดค่ายสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นพิเศษในภาคเรียนที่สองของในปีการศึกษานั้น เป็นการจัดค่ายอำลาสำหรับจบการศึกษา และเป็นเชิง Academic camp เป็นค่ายที่นอกจากจะเน้นเรื่องวิชาการแล้วยังเพื่อให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย เตรียมพร้อมสำหรับการเข้ามหาวิทยาลัยในอนาคต และในส่วนของ Day Camp เป็นการดำเนินกิจกรรมของคุณครูชาวต่างชาติภายในโรงเรียนให้กับนักเรียน EP ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด (ปีที่ 1 - ปีที่ 3) ที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน แต่ภายหลังจากการระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด - 19) ทางโรงเรียนได้ลดค่าย 3 วัน 2 คืน เหลือเพียงการจัด Academic camp สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพียงชั้นเดียว ในส่วน of นักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ จะเปลี่ยนเป็นการไปทัศนศึกษาแทน

งบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

สำหรับงบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการของทางโรงเรียน โรงเรียนผู้ให้ข้อมูลจะมีการเฉลี่ยค่าใช้จ่ายของแต่ละบุคคล โดยรวมค่าที่พัก ค่าอาหาร และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งการพิจารณาใช้งบประมาณนั้น จะพิจารณาจากใบเสนอราคาที่ต้องครุภายนอกเสนอมาว่าราคาเป็นอย่างไร หากทางโรงเรียนทำการติดต่อเองจะได้ราคาเท่าไร ซึ่งอาจติดปัญหาในเรื่องของการต่อรอง การจองเองอาจส่งผลให้ได้ราคาที่สูงกว่าจากองค์กรภายนอก อาหารจะเบิกตามการเบิกจ่ายของโรงเรียน พิจารณาสถานที่ที่เดินทางไปทั้งหมด จุดแวะพัก ค่าใช้จ่ายระหว่างทาง

และต้องมีค่าใช้จ่ายที่ต้องให้กับองค์กรภายนอกเท่าไร ซึ่งทางโรงเรียนจะพิจารณาตามความคุ้มค่าที่สังเกตเห็นว่าสมควร

สถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ผู้เข้าร่วมวิจัยมีการพิจารณาเลือกสถานที่ ในเบื้องต้นจะเน้นเลือกจากสถานที่ที่ทางโรงเรียนไม่เคยไปมาก่อน และมีการพิจารณาสภาพภูมิอากาศโดยรอบพื้นที่ของสถานที่นั้น ๆ ว่าเหมาะสมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการหรือไม่ หลังจากที่ทางโรงเรียนมีการพิจารณาในเบื้องต้นแล้ว จะมีการประชุมร่วมกันระหว่างทางโรงเรียน ผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อทำการตัดสินใจร่วมกันในการพิจารณาสถานที่สำหรับจัดค่ายนันทนาการวิชาการขึ้น

บุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

บุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ทางโรงเรียนจะพิจารณาเป็นวิทยากรชาวต่างชาติ เนื่องจากเป็นการทัศนศึกษาที่เน้นการใช้ภาษาอังกฤษ นักเรียนที่เข้าร่วมจะได้มีการจัดทำวิดีโอภาษาอังกฤษตลอดการเดินทางอีกด้วย ซึ่งทางโรงเรียนได้แบ่งเป็นวิทยากรชาวต่างชาติจำนวน 2 คน วิทยากรชาวไทยที่คอยดูแลความเรียบร้อยต่าง ๆ จำนวน 3 คน และคุณครูจากโรงเรียนที่ไปช่วยในการทำกิจกรรมและดูแลนักเรียนจำนวน 3 คน ซึ่งนักเรียนจะมีส่วนในการตัดสินใจเลือกคุณครูที่ไปเข้าร่วมค่ายนันทนาการวิชาการอีกด้วย

การบริหารค่ายนันทนาการวิชาการ

การบริหารค่ายนันทนาการวิชาการ ทางโรงเรียนมีการกำหนดว่ากิจกรรมจะต้องไม่ทำให้นักเรียนเกิดความเครียด และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน ให้พร้อมที่จะไปต่อในอนาคต ซึ่งมีจุดประสงค์ที่เน้นให้นักเรียนหลุดพ้นจากความเครียดในการเรียน เป็นวิชาการที่ออกนอกกรอบของการเรียนในโรงเรียนให้เกิดขึ้นในสถานที่ภายนอกโรงเรียนแทน

วิธีดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ในวิธีดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ทางโรงเรียนจะมอบหมายให้วิทยากรและคุณครูภายในโรงเรียนมีการทำงานร่วมกัน ทั้งการวางแผนรูปแบบกิจกรรมงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของค่ายนันทนาการวิชาการ

ที่มาและจุดประสงค์การจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ที่มาและจุดประสงค์ของการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ทางโรงเรียนจะพิจารณาการจัดค่ายของโครงการ MEP ว่ามีเป้าหมายอะไรบ้างที่ต้องการจะพัฒนา เช่น การให้นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ซึ่งการพิจารณานั้นจะพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และพิจารณาในส่วนของกิจกรรมว่าจะสามารถส่งผลให้เกิดวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการได้หรือไม่

อุปสรรคในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

สำหรับอุปสรรคของการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ทางโรงเรียนจะสามารถจัดการได้ โดยจะให้ความสำคัญในการทำความเข้าใจกับผู้ปกครองของนักเรียน เพราะหากมีอุปสรรคใดเกิดขึ้น แต่ทางโรงเรียนและผู้ปกครองมีความเข้าใจร่วมกันก็จะสามารถช่วยให้การดำเนินงานนั้นราบรื่น สามารถผ่านอุปสรรคไปได้โดยมีประสิทธิภาพ

โรงเรียน D

สภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในปัจจุบัน

ในรูปแบบของการจัดค่ายนันทนาการวิชาการต่าง ๆ ทางโรงเรียนจะมีการแบ่งการจัดค่าย การโครงการ EP โครงการ Gifted และจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งการเข้าค่าย ค้างแรม ส่วนใหญ่จะเป็นของโครงการ EP และโครงการ Gifted ตามพื้นที่ต่าง ๆ ที่นักเรียนต้องการ และในส่วนของห้องเรียนปกติ ทางโรงเรียนจะจัดขึ้นในรูปแบบของกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในส่วนของค่ายจะแยกเป็น 3 รูปแบบหลัก ๆ คือ 1.ค่ายลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด 2.การทำศนศึกษา แหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ และ 3.ค่ายคุณธรรม เป็นค่ายพระพุทธรูปที่สอดแทรกนันทนาการเข้ามา โดยส่วนใหญ่จะเป็นการทำศนศึกษาและการทำกิจกรรมภายในโรงเรียน นอกจากนี้จะมีการจัดซัมเมอร์แคมป์ที่ต่างประเทศ สำหรับนักเรียนในห้องเรียนพิเศษ โครงการ EP อีกด้วย

งบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

งบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการของทางโรงเรียน ห้องเรียนปกติในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการจะมีค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 400-500 บาทต่อนักเรียน 1 คน ซึ่งเป็นงบประมาณที่ทางภาครัฐจัดสรรงบประมาณมาให้ในส่วนนี้ และในส่วนของห้องเรียนพิเศษ Gifted ทางโรงเรียนจะมีการเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้ปกครองเพิ่มเติม โดยจะวางงบประมาณไว้ว่าระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะมีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 1,500 ต่อนักเรียน 1 คน และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทางโรงเรียนจะวางค่าใช้จ่ายไว้ไม่เกิน 2,000 – 3,000 บาทต่อนักเรียน 1 คน และสุดท้ายสำหรับห้องเรียนพิเศษ EP จะมียกงบประมาณจากทั้งหมดเหลืออยู่ 20% เนื่องจากต้องนำงบประมาณไปใช้เป็นค่าใช้จ่ายของคุณครูชาวต่างชาติ กิจกรรมต่าง ๆ จึงจะเน้นเป็นเดย์แคมป์จากคุณครูชาวต่างชาติในโรงเรียนหรือวิทยากรที่เป็นเครือข่ายที่ถนัดในด้านนันทนาการแทน

สถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ในส่วนของเกณฑ์การคัดเลือกสถานที่ ทางโรงเรียนจะมีการกำหนดเอาไว้ก่อนแล้วว่าจะไปที่ไหน ส่วนใหญ่จะเป็นสถานที่ที่เคยติดต่อไว้แล้ว หรือในกรณีเป็นสถานที่ใหม่ ๆ จะมาจากการเดินทางไปเที่ยวในช่วงปิดภาคเรียนที่คุณครูภายในโรงเรียนไปพบมานำเสนอต่อนักเรียน ว่าสถานที่นั้นมีสิ่งอำนวยความสะดวกอะไรบ้าง มีพื้นที่สำหรับการดำเนินกิจกรรม และมีแหล่งเรียนรู้อะไรบ้างที่จะสอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการจัดค่ายนันทนาการวิชาการของโรงเรียน

บุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

บุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการของทางโรงเรียนนั้น ในส่วนนี้ทางโรงเรียนจะมอบหมายให้คุณครูภายในโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการเองเป็นส่วนใหญ่ ทั้งการจัดการและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งการเลือกใช้วิทยากรจากองค์กรภายนอก จะเป็นลักษณะของการมาให้ความรู้หรือส่งเสริมทักษะในเวลาสั้น ๆ เช่น เรื่องภาวะผู้นำ

การบริหารค่ายนันทนาการวิชาการ

การบริหารค่ายนันทนาการวิชาการของทางโรงเรียน นอกจากส่วนของการทำงานทัศนศึกษา และการทำกิจกรรมภายในโรงเรียนแล้ว ทางโรงเรียนจะมีการจัดค่ายนันทนาการวิชาการเพิ่มเติม ที่จัดขึ้นเพราะความต้องการของนักเรียน ซึ่งในส่วนนี้จะขึ้นอยู่กับสมมติฐานของนักเรียน หากนักเรียนมีความสนใจจะนำมาเสนอต่อคุณครูภายในโรงเรียนและคุณครูจะทำการหารือร่วมกัน ว่าสามารถดำเนินการได้อย่างไรบ้างให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและงบประมาณที่ทางโรงเรียนได้รับมา

วิธีดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ในอดีตทางโรงเรียนจะมีการดำเนินการจัดค่ายนันทนาการ โดยแบ่งตามระดับชั้นปีการศึกษา ซึ่งจะเป็นการรวมในส่วนของระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเข้าด้วยกัน และระดับชั้นมัธยมศึกษาเข้าด้วยกัน เนื่องจากจำนวนนักเรียนของแต่ละระดับชั้นปีการศึกษามีจำนวนที่ไม่เยอะสามารถจัดค่ายนันทนาการวิชาการร่วมกันได้ แต่ในปัจจุบัน เนื่องจากจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้น จึงได้มีการแยกนักเรียนออกเป็นตามระดับชั้นปีการศึกษา โดยส่วนมากจะมีการจัดค่ายในช่วงภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา ช่วงเดือน มกราคม - กุมภาพันธ์ เป็นต้น

ที่มาและจุดประสงค์การจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ทางโรงเรียนจะมีการพิจารณาวัตถุประสงค์ว่าจัดทำค่ายนันทนาการวิชาการเพื่ออะไร เช่นในส่วนของห้องเรียนพิเศษ Gifted ต้องการจะพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ หากทางโรงเรียนพิจารณาแล้วว่าสอดคล้องกับที่ทางโรงเรียนวางไว้ ก็จะมีการพิจารณาให้ค่ายนันทนาการวิชาการนั้นเกิดขึ้น ทางโรงเรียนจึงมีเกณฑ์การพัฒนาตามความเหมาะสมต่อไป

อุปสรรคในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

อุปสรรคสำคัญของทางโรงเรียนคือ ไม่ค่อยมีความตื่นตาตื่นใจ เนื่องจากเป็นการดำเนินกิจกรรมของคุณครูในโรงเรียนที่นักเรียนรู้สึกคุ้นเคยอยู่แล้ว แต่นักเรียนจะมีความร่วมมือเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นการจัดกิจกรรมขึ้นตามความต้องการของนักเรียน และในส่วนของห้องเรียน EP คุณครูชาวต่างชาติก็จะมีการดำเนินการให้นักเรียนรู้สึกพิเศษที่สุดบนพื้นฐานของงบประมาณที่ได้รับ ดังนั้นการแก้ปัญหาของทางโรงเรียน คือทางโรงเรียนจะมีการวางแผนในการใช้งบประมาณ หากนโยบายต่าง ๆ ส่งผลให้ไม่สามารถจัดค่ายนันทนาการวิชาการในโรงเรียนได้ ทางโรงเรียนก็จะนำงบประมาณในส่วนนั้นไปพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น เพื่อแสดงให้นักเรียนและผู้ปกครองได้เห็นว่างบประมาณต่าง ๆ นั้นทางโรงเรียนได้มีการจัดการเป็นอย่างดี

โรงเรียน E

สภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในปัจจุบัน

ในส่วนของสภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการของทางโรงเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จะเป็นการจัดค่ายแบบ Day camp ภายในโรงเรียน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จะมีแค่การเข้าค่ายของห้องเรียนพิเศษ EP และในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จะเป็นค่ายเกี่ยวกับการค้นหาตัวเอง ให้รู้จักตัวตนของตัวเอง เป็นการนำรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์มาแนะแนวแนะนำให้รุ่นน้องที่ยังศึกษาอยู่ในโรงเรียนจุดประกายความฝันค้นพบเส้นทางของตัวเอง โดยแบ่งเป็นสองกลุ่มตามแผนการเรียน คือแบ่งกลุ่มวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ และกลุ่มแผนการเรียนสายศิลป์ โดยมีระยะเวลา 3 วัน 2 คืน ในส่วนของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จะเป็นค่ายที่ต่อยอดมาจากระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยจะแบ่งตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีศักยภาพในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ซึ่งทางโรงเรียนจะเน้นไปที่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และปีที่ 5 ในการค้นหาตัวเอง และในส่วนของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะเป็นการทัศนศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนจะต้องทำการเตรียมตัวในการสอบเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย จะเป็นการตรวจสอบให้กับนักเรียนเช่น การติว Gat-Pat การติว และการติว 7 วิชาสามัญแทน

งบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ในเรื่องของงบประมาณ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จะเก็บพร้อมค่าธรรมเนียมการศึกษา ในส่วนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมจากผู้ปกครอง

สถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ในส่วนของสถานที่ที่จัดค่ายนันทนาการวิชาการทางโรงเรียนจะพิจารณาในเรื่องของความปลอดภัยของนักเรียนเป็นหลัก และจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครอบคลุม เช่น เครื่องปรับอากาศ และมีการดูแลความเป็นอยู่ของนักเรียนเป็นอย่างดี อาหารและที่พักมีคุณภาพ สอดคล้องเหมาะสมกับงบประมาณที่ทางโรงเรียนได้ตั้งกรอบในเรื่องของงบประมาณไว้

บุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

บุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการ ในส่วนของการจัดค่ายแบบ Day camp ทางโรงเรียนจะใช้คุณครูชาวไทยร่วมกับคุณครูชาวต่างชาติภายในโรงเรียนเป็นหลัก ในส่วนของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทางโรงเรียนจะใช้เป็นบุคลากรจากองค์กรภายนอกที่มีข้อเสนอ สอดคล้องกับนโยบายที่ทางโรงเรียนต้องการ และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จะมีทั้งเป็นของคุณครูภายในโรงเรียนและจากองค์กรภายนอก เช่น ค่ายวิทยาศาสตร์และค่ายคณิตศาสตร์ ทางโรงเรียนจะพิจารณาเลือกใช้ค่ายขององค์กรภายนอกที่มีการดำเนินการอยู่แล้ว แต่ค่ายสังคม และค่ายของพลศึกษา สุขศึกษา และการงานอาชีพ จะเป็นการดำเนินการของคุณครูภายในโรงเรียนเอง

การบริหารค่ายนันทนาการวิชาการ

ในส่วนของการบริหารค่ายนันทนาการวิชาการ คุณครูภายในโรงเรียนจะทำการพิจารณาจากองค์กรภายนอกหลาย ๆ ที่ที่นำเสนอแผนการดำเนินกิจกรรมเข้ามา เนื่องจากในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ทางโรงเรียนจะเลือกใช้บุคลากรจากองค์กรภายนอกเป็นหลัก และคุณครูภายในโรงเรียนจะมาช่วยในเรื่องการดูแลนักเรียนและการแนะแนว การช่วยในการตัดสินใจ ที่ต้องทำร่วมกันในเรื่องของการสร้างแรงบันดาลใจ และการจูงใจให้กับนักเรียนที่เข้าร่วม

วิธีดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

การดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ทางโรงเรียนจะพิจารณาจากโปรแกรมที่องค์กรภายนอกนำเสนอมาว่าเป็นอย่างไร แตกต่างจากที่ทางโรงเรียนวางแผนไว้หรือไม่ หรือควรเสริมสิ่งใดเข้าไปที่จะส่งผลให้นักเรียนได้รับผลอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งทางโรงเรียนจะมีการพิจารณาประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรภายนอกว่าเคยกิจกรรมให้กับโรงเรียนได้บ้าง มี

แผนการดำเนินกิจกรรมอย่างไรและสามารถดำเนินการตามแผนที่วางไว้หรือไม่ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อทางโรงเรียน

ที่มาและจุดประสงค์การจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ที่มาและจุดประสงค์การจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ทางโรงเรียนจะสังเกตเห็นถึงความสำคัญของประสบการณ์การใช้ชีวิตของนักเรียน ที่สามารถทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ทั้งจากในห้องเรียนและนอกห้องเรียนได้ ได้พบกับวิทยากรชาวต่างชาติมาให้ความรู้ตามวัตถุประสงค์ต่างๆ สร้างทักษะชีวิตพร้อมกับเรียนรู้การสื่อสารภาษาอังกฤษ และมองเห็นถึงความสำคัญในการให้นักเรียนค้นหาตัวเองในการตัดสินใจชีวิตอนาคตของตัวเองได้ ให้มองโลกในมุมมองที่กว้างขึ้นและค้นพบว่าตัวเองอยากประกอบอาชีพอะไรในอนาคต

อุปสรรคในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

อุปสรรคในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ เป็นเรื่องของการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด 19) ส่งผลไม่สามารถจัดกิจกรรมหลัก ๆ ได้ จะมีเพียงภาษาต่างประเทศที่ทางโรงเรียนปรับเปลี่ยนมาเป็นในรูปแบบออนไลน์ เนื่องจากทางผู้ปกครองก็รู้สึกไม่ปลอดภัยในการให้นักเรียนมาเข้าร่วม และการที่นักเรียนรู้ความต้องการของตัวเองซ้ำจึงทำให้การสมัครเข้าร่วมค่ายที่นักเรียนสนใจเกิดปัญหา เนื่องจากปริมาณนักเรียนที่สนใจเกินกว่าจำนวนที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ทั้งในเรื่องของที่พักและห้องประชุม ส่งผลให้นักเรียนจะต้องไปเข้าร่วมกิจกรรมอื่นที่อาจไม่ได้เป็นความสนใจที่แท้จริง อีกทั้งยังมีในเรื่องของกิจกรรมในโปรแกรม และการจูงใจของวิทยากร ที่จะต้องมีความชำนาญสามารถโน้มน้าวนักเรียนไม่ให้นักเรียนเสียโอกาส

โรงเรียน F

สภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในปัจจุบัน

ก่อนการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (โควิด - 19) ทางโรงเรียนมีการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ โดยแบ่งเป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจะมีค่ายในส่วนของห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ TEP เป็นค่ายภาษาอังกฤษ แยกตามระดับชั้นปีการศึกษา ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง ครั้งละประมาณ 200 คน และในส่วนของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น ลูกเสือ ยุวกาชาด เป็นต้น และในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จะแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบของห้องเรียนพิเศษ TEP หรือ Intensive เพื่อให้นักเรียนได้ไปค่ายภาษาอังกฤษโดยเฉพาะ การไปเข้าค่ายแยกเป็นระดับชั้นปีการศึกษาละ 1 ค่าย (มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) ที่นักเรียนทุกคนจะได้เข้าร่วม โดยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นค่ายประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ค่ายวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นค่ายคุณธรรม แต่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอน

ปลาย ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จะมีค่ายเพิ่มเติมของห้องพิเศษ ห้อง EP จะไปค่ายภาษาอังกฤษคล้ายกับในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ค่ายวิศวะสำหรับห้องเรียนวิศวะ ค่ายสถาปัตย์ ซึ่งจะแบ่งตามห้องพิเศษของนักเรียนที่แตกต่างกัน

งบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ในส่วนของงบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ทางโรงเรียนจะมีการจัดงบประมาณ 2 รูปแบบ รูปแบบที่ 1 จะเป็นในส่วนของ การจัดค่ายนันทนาการวิชาการของห้องเรียนพิเศษ โดยจะมีค่าใช้จ่ายในส่วนของที่พักและวิทยากรไม่รวมค่าใช้จ่ายสำหรับการเดินทาง จะอยู่ที่ประมาณ 1,800 ต่อนักเรียน 1 คน ซึ่งมาจากการเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาของห้องพิเศษ และอีกรูปแบบจะเป็นในส่วนของค่ายของห้องเรียนปกติที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น โดยส่วนนี้จะมีงบประมาณ ประมาณ 600 บาทต่อนักเรียน 1 คน ซึ่งจะมาจากภาครัฐและทางสมาคมร่วมกันคนละครึ่ง

สถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ทางผู้ให้ข้อมูล จะพิจารณาจากความแตกต่างของระดับชั้นปีการศึกษา โดยส่วนใหญ่จะเลือกที่เดิม ๆ ที่นักเรียนไปแล้วมีความพอใจในสถานที่ที่เคยไป ไม่ได้มีเกณฑ์การตัดสินใจที่ชัดเจน แต่สถานที่ต้องอยู่ในมาตรฐานระดับพื้นฐาน นอกจากนี้ยังมีการวางการเลือกสถานที่ที่ไม่ซ้ำกันในระดับชั้นที่ 1 ที่ 2 และที่ 3 ซึ่งโดยปกติแล้วทางโรงเรียนจะพิจารณาเลือกเป็นสถานที่ที่จัดขึ้นสำหรับการจัดค่ายพักแรมโดยเฉพาะอยู่แล้ว

บุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

บุคลากรในค่ายนันทนาการ ทางโรงเรียนจะแบ่งออกเป็นสองรูปแบบ คือรูปแบบของห้องเรียนปกติจะเป็นคุณครูภายในโรงเรียนดำเนินการเองทั้งหมด เช่น ค่ายประวัติศาสตร์ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จะเป็นคุณครูหัวหน้าระดับชั้นร่วมกับคุณครูในกลุ่มสาระสังคม ค่ายวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อมของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จะเป็นคุณครูหัวหน้าระดับชั้นร่วมกับคุณครูในกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และค่ายคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะเป็นคุณครูระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และคุณครูในกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา และอีกรูปแบบจะเป็นในส่วนของห้องเรียนพิเศษ ในส่วนนี้ทางโรงเรียนจะใช้บุคลากรจากองค์กรภายนอกทั้งหมด ในเรื่องของกิจกรรมและการดำเนินกิจกรรม คุณครูภายในโรงเรียนจะทำหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยของนักเรียน และคอยสังเกตการณ์การทำงานของบุคลากรจากองค์กรภายนอกว่าทำได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ทางโรงเรียนคาดหวังไว้หรือไม่

Outsource ทั้งหมดเลย ครูจะไปดูแลเด็ก ไปดูสวัสดิภาพ สังเกตการณ์ ว่าทำได้ตามเกณฑ์ไหม ต้องเป็นคนที่เอเจนซีหามาว่าไม่ซ้ำกับครูในโรงเรียน และเน้นชาวต่างชาติ ครูใน

โรงเรียนจะคอยสังเกตการณ์ทำงานของ Outsource ที่งานไอเคมัย มีความรู้ความสามารถกับระดับนั้นมั้ย ม.1 จะเน้นสนุกสนาน ไม่ได้เน้นกล้าแสดงออก ม.3 ต้องอีกแบบ1 ก็ต้องพิจารณาตามความเหมาะสม 100 เอะเจนนี ม.4 จะเป็นหัวหน้าระดับกลุ่มสาระสังคม ม.5 จะเป็นหัวหน้าระดับกับอาจารย์วิทย์ คณิต ม.6 หัวหน้าระดับกับกลุ่มพละ โรงเรียนทำกันเอง

วิศวะ เช่นพาเด็กไปดูการผลิตของมจร. สถาปัตย์ก็จะไปอัมพวา เป็นเข้าเย็นกลับ ก็ขึ้นอยู่กับภาคกับมหาลัย การจัดการจะเป็นครูทำ แต่ค่ายอื่นจะเป็น Outsource ไม่ก็โคกกับส่วนที่เกี่ยวข้อง คุณภาพที่เด็กจะได้รับเหมาะสมกับราคาจะต้องใช้บุคลากรที่ชำนาญเฉพาะทาง เลยต้องเลือกองค์กรข้างนอกทำให้ ถ้าเป็นในโรงเรียน เก่งแค่ไหนก็เดิม ๆ ต้องมีคนผู้เชี่ยวชาญเข้ามา

การบริหารค่ายนันทนาการวิชาการ

การบริหารค่ายนันทนาการวิชาการของทางโรงเรียน โดยปกติแล้วทางโรงเรียนจะพิจารณาจากนโยบายความต้องการของระดับชั้นนั้น ๆ ว่าอยากส่งเสริมนักเรียนในเรื่องอะไร อยากให้นักเรียนได้รับอะไรในการเข้าค่ายนันทนาการวิชาการ ซึ่งในส่วนนี้คุณครูของโรงเรียนจะค่อนข้างมีเกณฑ์การคัดเลือกที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะส่งเสริมให้นักเรียนอยู่แล้ว

วิธีดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

การดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการของทางโรงเรียนในส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ห้องเรียนพิเศษ จะพิจารณาจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์กรภายนอกเสนอมาทั้งหมด โดยที่ทางโรงเรียนจะมีการแจ้งทางองค์กรภายนอกว่าทางโรงเรียนต้องการอะไร เช่น การออกนอกสถานที่ การดำเนินกิจกรรมภายในค่าย ซึ่งทางโรงเรียนจะมาพิจารณาข้อเสนออีกครั้งว่าตรงกับความต้องการของโรงเรียนหรือไม่ และในส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ค่ายต่าง ๆ จะเป็นการดำเนินการร่วมกันของคุณครูภายในโรงเรียน ทั้งการวางแผน การดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของทางโรงเรียน

ที่มาและจุดประสงค์การจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ที่มาและจุดประสงค์ในการจัดค่ายนันทนาการ ของผู้เข้าร่วมวิจัย โดยปกติแล้วทางโรงเรียนจะกำหนดขึ้นตามความต้องการของระดับชั้นปีการศึกษา โดยการจัดค่ายนันทนาการวิชาการทางโรงเรียนจะดำเนินการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการของนักเรียนในระดับชั้นนั้น ๆ

อุปสรรคในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

อุปสรรคในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ คือ การระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด - 19) ที่ส่งผลให้ทางโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากการระบาดของโรคดังกล่าว มีข้อจำกัดมากมายในเรื่องสถานที่ที่จะต้องคำนึงถึงจำนวนผู้เข้าร่วม การดำเนินกิจกรรม และการ

เว้นระยะห่างในการเข้าค่ายนันทนาการวิชาการ ทางโรงเรียนจึงมีการแก้ปัญหา โดยทำการคืนเงินให้กับนักเรียนและผู้ปกครองในส่วนของการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ จนกว่าสถานการณ์จะสามารถกลับมาจัดค่ายนันทนาการวิชาการได้อีกครั้ง

ตอนที่ 2 สรุปข้อเปรียบเทียบความพร้อมแต่ละด้านของแต่ละโรงเรียน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความพร้อมทั้ง 8 ด้านของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ มีจุดประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นจุดเหมือนและจุดต่างของแต่ละประเด็นภายในความพร้อมทั้ง 8 ด้านจากทั้ง 6 โรงเรียนที่ทำการศึกษาข้อมูล ดังนี้

สภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในปัจจุบัน

โรงเรียนทั้งหมดในกลุ่มตัวอย่างแบ่งประเภทนักเรียนเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ นักเรียนหลักสูตรปกติและนักเรียนหลักสูตรพิเศษ กลุ่มหลัง อาทิ หลักสูตรภาษาอังกฤษ หลักสูตรสำหรับผู้มีพรสวรรค์ทางการศึกษา ซึ่งเงื่อนไขการจัดค่ายให้นักเรียนหลักสูตรปกติและหลักสูตรพิเศษจะแตกต่างกันมากในบางประเด็น

ความแตกต่างทางด้านสภาพการจัดค่ายนันทนาการ คือ ทุกโรงเรียนจัดค่ายนันทนาการวิชาการให้นักเรียนหลักสูตรพิเศษทุกระดับชั้นอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ในขณะที่มีเพียงบางโรงเรียนที่สามารถจัดค่ายนันทนาการวิชาการให้นักเรียนหลักสูตรปกติได้ทุกปีอย่างต่อเนื่อง โดยมากแล้วจะมีการจัดค่ายนันทนาการวิชาการให้นักเรียนหลักสูตรปกติแค่เป็นครั้งคราวหรือไม่มีเลย ซึ่งอาจใช้การจัดทัศนศึกษาเพื่อทดแทน

หลังการระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด-19) โรงเรียนต่าง ๆ ตัดสินใจลดจำนวนการทำกิจกรรมค่ายนันทนาการลงอย่างชัดเจนหรือยกเลิกกิจกรรมค่ายทั้งหมดเพื่อความปลอดภัยของนักเรียนและบุคลากร และแม้โรงเรียนบางแห่งยังมีการจัดค่ายนันทนาการอยู่ แต่ทั้งผู้เข้าร่วมการวิจัยและนักเรียนก็มีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าค่ายนันทนาการยังมีความสำคัญกับสภาพจิตใจและผลการเรียนของนักเรียนอยู่อย่างยากจะหากิจกรรมอื่นทดแทนได้

งบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

งบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการของนักเรียนหลักสูตรปกติมาจากงบประมาณที่ภาครัฐจัดเตรียมไว้ ซึ่งไม่มากมายนัก ภายใต้งบประมาณอันจำกัดนี้เอง จึงส่งผลต่อขอบเขตศักยภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการให้แก่ักเรียนหลักสูตรปกติในด้านอื่น ๆ ตามมา

งบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการของนักเรียนหลักสูตรพิเศษถูกคิดรวมอยู่ในค่าธรรมเนียมการศึกษาแต่ละภาคการศึกษาอยู่แล้ว และอาจมีการขอความอนุเคราะห์เพิ่มเติมจากผู้ปกครองเป็นรายกิจกรรม งบประมาณของนักเรียนหลักสูตรพิเศษมีจำนวนมากกว่า

นักเรียนปกติอย่างชัดเจน เป็นเหตุให้สามารถใช้จ่ายกับกิจกรรมค่ายนั้นหนาแน่นกว่าได้ค่อนข้างเต็มที่ ส่งผลให้นักเรียนหลักสูตรพิเศษได้รับคุณประโยชน์จากการจัดค่ายกว้างขวางมากกว่านักเรียนหลักสูตรปกติ

ในส่วนของค่าใช้จ่ายงบประมาณ ทั้งการจัดค่ายให้นักเรียนหลักสูตรปกติและหลักสูตรพิเศษมีเกณฑ์การพิจารณาใกล้เคียงกัน โดยเลือกพิจารณาความคุ้มค่าสูงสุดที่ได้รับจากการจัดค่ายนั้นหนาแน่นทางการวิชาการ ในส่วนของความคุ้มค่าพิจารณาจากสถานที่ในการจัดกิจกรรม ความสามารถของผู้จัดกิจกรรม กิจกรรมภายในค่ายนั้นหนาแน่นทางการวิชาการ ความจำเป็นหรือความสำคัญในการจัดค่าย ความน่าจะเป็นในการบรรลุจุดประสงค์ของค่าย

สถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดค่ายนั้นหนาแน่นทางการวิชาการ

ทุกโรงเรียนมีหลักการจัดการความพร้อมด้านสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกเหมือนกัน คือ ไม่มีโรงเรียนแห่งใดเลือกจัดค่ายนั้นหนาแน่นทางการวิชาการภายในพื้นที่ของโรงเรียนเอง เพราะไม่มีความพร้อมต่อการดำเนินกิจกรรมในค่ายและไม่มีขนาดเพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

ส่วนสถานที่ ทุกโรงเรียนจะพิจารณาจากขนาดพื้นที่ตัวอาคารและพื้นที่แวดล้อมอาคารให้พอเหมาะกับการดูแลนักเรียน ไม่แคบในระดับที่เกิดการเบียดเสียด และไม่กว้างในระดับที่ไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึงได้ ทั้งนี้ สิ่งที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ พื้นที่พักผ่อน พื้นที่รับประทานอาหาร พื้นที่พักผ่อน และพื้นที่จัดกิจกรรม ซึ่งจะเชื่อมโยงกับความพร้อมด้านวิธีดำเนินการ

ส่วนอุปกรณ์ จะมีอุปกรณ์กลุ่มหนึ่งที่ทุกค่ายจำเป็นต้องมี คือ โสติกส์อุปกรณ์ หรืออุปกรณ์ในการนำเสนอภาพและเสียง ด้วยจำนวนนักเรียนร่วมกิจกรรมที่มาก ทำให้ต้องมีอุปกรณ์ที่มีความสามารถเหมาะสมในการสื่อสารให้นักเรียนเข้าใจอย่างทั่วถึงกัน นอกเหนือจากนี้แล้ว เป็นอุปกรณ์ที่แปรเปลี่ยนไปตามแต่วิธีการดำเนินการของแต่ละค่าย

ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งที่เป็นในทุกค่าย ประกอบด้วย สิ่งอำนวยความสะดวกในพักผ่อน สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำธุระส่วนตัว สิ่งอำนวยความสะดวกในการรับประทานอาหารและอาหาร นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังคำนึงถึงสภาพแวดล้อมหรือธรรมชาติโดยรอบที่เหมาะสมต่อการทำกิจกรรม โดยเรื่องสภาพแวดล้อมหรือธรรมชาติโดยรอบนั้นจะคำนึงโดยอิงว่าอำนวยความสะดวกต่อการบรรลุจุดประสงค์ของแต่ละค่ายอย่างไร

ภายหลังการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด-19) เรื่องสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกถูกลดความสำคัญลง เนื่องจากโรงเรียนจำนวนหนึ่งยกเลิกการจัดค่าย

นันทนาการวิชาการไปทั้งหมด ในขณะที่โรงเรียนที่ไม่ยกเลิก เลือกลงลดจำนวนค่านันทนาการ วิชาการลง และเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมจากค่ายค้างแรมเป็นการร่วมกิจกรรมภาคปฏิบัติแบบ ออนไลน์ เกณฑ์การคัดเลือกสถานที่ จึงมีขนาดลดลงและพิจารณาความเหมาะสมของอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมต่อการถ่ายทอดความรู้และประกอบกิจกรรมผ่านเครื่องมือ สื่อสารมากกว่า

บุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

เนื่องด้วยงบประมาณอันจำกัดสำหรับกลุ่มนักเรียนหลักสูตรปกติ โรงเรียนที่จัด ค่ายนันทนาการวิชาการให้นักเรียนหลักสูตรปกติจึงต้องใช้ครูภายในโรงเรียนทำหน้าที่เป็นทั้ง วิทยากรและผู้ดูแลนักเรียนตลอดระยะเวลาการอยู่ค่าย แม้นักเรียนจะได้รับความสะดวกสบายใจหลัง กิจกรรมจบลงและมีโอกาสได้พบบรรยากาศการเรียนรู้ใหม่ แต่ยังคงอยู่ภายใต้วิถีทัศน์การสอน ของครูกลุ่มเดิมที่นักเรียนมีโอกาสได้ใช้เวลาร่วมกันเป็นประจำ ความรู้ที่เกิดขึ้นในค่ายนันทนาการ วิชาการของนักเรียนหลักสูตรปกติจึงอาจไม่ได้รับมุมมองต่อโลกหรือความรู้ที่สดใหม่เทียบเท่าค่าย ของนักเรียนหลักสูตรพิเศษ

ค่ายนันทนาการวิชาการของนักเรียนหลักสูตรพิเศษ ประกอบไปด้วยบุคลากรใน ค่าย 2 ลักษณะ ได้แก่ ค่ายอยู่ภายใต้การดูแลของบุคคลภายนอกทั้งหมดและค่ายที่อยู่ภายใต้ ความร่วมมือการดูแลระหว่างครูในโรงเรียนและบุคลากรภายนอก โดยค่ายทั้งลักษณะนี้พิจารณา เลือจากทักษะและจำนวนของบุคลากรภายนอกที่เพียงพอต่อการดูแลนักเรียน อย่างไรก็ตามสิ่งที่ ค่ายทั้งสองลักษณะเป็นเหมือนกัน คือ วิทยากรผู้ให้ความรู้จะเป็นบุคลากรมาจากภายนอกเสมอ เนื่องจากโรงเรียนต้องการมอบความรู้และมุมมองที่แปลกใหม่ซึ่งคุณสมบัติของครูภายในโรงเรียน มักไม่สอดคล้องเพียงพอต่อการทำหน้าที่ เกณฑ์การเลือกบุคลากรมาเป็นวิทยากร ขึ้นอยู่กับ จุดประสงค์ของแต่ละค่าย แต่โดยมากแล้วจะเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางที่ทำให้นักเรียนได้เติบโต ทางด้านวุฒิภาวะ อารมณ์ และความถนัดเฉพาะทางหรือความถนัดทางวิชาการมากขึ้น

การบริหารค่ายนันทนาการวิชาการ

ทุกโรงเรียนจะมีครูที่ได้รับมอบหมายให้บริหารจัดการค่ายนันทนาการ ความ รับผิดชอบนี้จะตกอยู่กับแต่ละตำแหน่งต่างกันไปในแต่ละโรงเรียน ครูผู้มีหน้าที่บริหารค่าย นันทนาการวิชาการมีความรับผิดชอบตั้งแต่การรับรู้งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีการศึกษา ทำ ความเข้าใจประเด็นสำคัญที่ควรสร้างองค์ความรู้ให้นักเรียน จัดตั้งวัตถุประสงค์ของค่าย นันทนาการวิชาการแต่ละค่าย สรรหาบุคคลหรือองค์กรที่เหมาะสมในการเป็นผู้นำกิจกรรม หรือ ร่วมกันภายในหรือหรือกับองค์กรภายนอกเพื่อออกแบบการดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน และบริหารรายจ่ายให้เหมาะสมกับงบประมาณในแต่ละปี รวมถึงมีการเก็บข้อมูลการ

ดำเนินการค่ายนันทนาการวิชาการทุกครั้งเพื่อทบทวนความสำเร็จ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาปรับปรุงให้กิจกรรมครั้งถัดไปเป็นไปอย่างราบรื่นและส่งผลดีกว่าเก่า

บางโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมเสนอความเห็นและความต้องการที่มีต่อกิจกรรม รวมถึงการให้เข้าร่วมหารหรือสิ่งที่นักเรียนคาดหวังจากโรงเรียน ข้อเสนอแนะเหล่านี้จะถูกนำไปเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาโครงการค่ายนันทนาการวิชาการออกมาเพื่อตอบรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างสูงสุด

วิธีดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

การดำเนินการภายในค่ายเริ่มต้นด้วยกระบวนการละลายพฤติกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างวิทยากร ผู้ร่วมงานของวิทยากร ครู และนักเรียน เป็นการสร้างความเปิดใจรับต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่และลดความประหม่าในสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคย เนื่องจากแต่ละค่ายจะมีผู้เข้าร่วมระหว่าง 100-200 คน ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งนักเรียนจากหลายระดับชั้นและเฉพาะภายในระดับชั้น ความไม่คุ้นเคยกันสามารถก่อให้เกิดความหวั่นใจการมีส่วนร่วม การแสดงออก หรือการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กระบวนการทางด้านจิตวิทยาจึงเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการปูพื้นฐานให้นักเรียนรู้สึกดีต่อตนเอง ต่อผู้อื่น มีความอยากเรียนรู้ และสนุกกับตลอดระยะเวลาที่อยู่ในค่าย

กิจกรรมในแต่ละช่วงของวันอาจประกอบไปด้วยกิจกรรมในร่มและกิจกรรมกลางแจ้ง ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของค่ายนันทนาการวิชาการ สถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในแต่ละครั้ง อย่างไรก็ตาม ทุกค่ายจะมีกิจกรรมให้นักเรียนได้สร้างเสริมทักษะการใช้สมอง การใช้จิตใจ และการใช้ร่างกายอยู่เสมอ เนื่องจากทั้งสามสิ่งนี้เป็นแก่นหลักของเป้าหมายทางนันทนาการและวิชาการ

ความน่าดึงดูดของค่ายนันทนาการ เกิดมาจากการทำให้นักเรียนได้เห็นประโยชน์และเป้าหมายของสิ่งที่เรียนมากกว่าแค่การทำผลการเรียนได้ดี นักเรียนมักได้เรียนรู้การนำความรู้ในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้จริง การต่อยอดกลุ่มสาระการเรียนรู้สู่การเรียนรู้ต่อระดับอุดมศึกษา หรือการนำวิชาพื้นฐานแปลงไปเป็นวิชาชีพเมื่อเข้าสู่ชีวิตวัยทำงาน ทั้งหมดที่กล่าวมา ทำให้นักเรียนไม่มองการเรียนแต่ละวันเป็นเพียงการท่องจำอย่างไร้ความหมาย แต่ทำให้เห็นคุณค่าที่สามารถเกิดกับตัวเองในอนาคต หรือมองการศึกษาในระดับปัจจุบันเป็นการวางรากฐานสู่การต่อเติมทักษะไปในทางที่ตนใฝ่ฝัน การทำให้อาชีพในห้องเรียนมีความหมายต่ออนาคตที่จับต้องได้จึงกลายมาเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนมีกำลังใจจะศึกษาโดยไม่ต้องให้ใครคอยเคี่ยวเข็ญ

ที่มาและจุดประสงค์การจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

ที่มาของการจัดค่ายนันทนาการโดยหลักแล้วมีอยู่ 2 ประเด็น คือ การประสบปัญหาความเครียดของนักเรียนและความต้องการพัฒนาระดับความสามารถทางการศึกษาของนักเรียน ซึ่งนำไปสู่จุดประสงค์หลัก ได้แก่ การสร้างเสริมสุขภาพจิตที่ดีแก่นักเรียนและการช่วยให้นักเรียนเติบโตทางความรู้ แต่ค่ายจะมีสองสิ่งนี้เป็นหลักการเสมอ แต่จะให้น้ำหนักที่จุดประสงค์ใดมากกว่า หรือมีศาสตร์แขนงใดเป็นแก่นการเรียนรู้ มักปรับเปลี่ยนตามช่วงวัยและหลักสูตรของนักเรียน ซึ่งค่ายที่ให้ความสำคัญแก่การส่งเสริมความรู้ทางการศึกษามากที่สุดจะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6

อุปสรรคในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

อุปสรรคในการจัดค่ายในช่วงเวลาปกติที่พบได้จากกรณีของทุกโรงเรียน คือ ความเบื่อหน่ายที่นักเรียนมีต่อค่ายและพฤติกรรมของผู้ปกครองที่มีต่อค่าย ในด้านของนักเรียนเป็นปัญหาที่เกิดจากการเลือกสถานที่ กิจกรรม หรือบุคลากรที่ซ้ำกันบ่อยครั้งเกินไป ทำให้นักเรียนรู้สึกขาดความแปลกใหม่และหมดความสนใจ ซึ่งทุกโรงเรียนมีการปรับปรุงในจุดนี้เป็นประจำเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำเดิม ในด้านของผู้ปกครอง พบว่าบางครั้งผู้ปกครองอยากมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักเรียนเกินไป ทำให้นักเรียนจำนวนมากเกิดความกังวลและไม่สามารถทำกิจกรรมได้อย่างเป็นธรรมชาติหรือสนุกกับกิจกรรมเท่าที่ควร ทางโรงเรียนได้มีการแก้ปัญหาประเด็นนี้ด้วยการปรับความเข้าใจกับผู้ปกครองทั้งเดิมและใหม่อย่างสม่ำเสมอเพื่อไม่ให้กระทบต่อประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน

การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด-19) เป็นอุปสรรคที่กระทบทุกโรงเรียนอย่างพร้อมเพรียง ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการได้อย่างปกติ เนื่องด้วยมาตรการต่าง ๆ และความปลอดภัยต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ต้องคำนึงถึง โรงเรียนจำนวนมากจึงยกเลิกการจัดค่ายนันทนาการวิชาการจนกว่าสถานการณ์จะดีขึ้น ในขณะที่บางโรงเรียนลดจำนวนค่ายและปรับกระบวนการดำเนินการเป็นออนไลน์ ซึ่งแม้จะชดเชยความต้องการของนักเรียนได้บ้าง แต่ยังคงมีความต้องการจากนักเรียนและครูให้กลับมาจัดค่ายนันทนาการวิชาการในรูปแบบเดิมคงอยู่

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความพร้อมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการทำวิจัย

เพื่อศึกษาความพร้อมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัยมีหลักการขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. กำหนดประชากรและผู้เข้าร่วมการวิจัย
2. กำหนดและสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูล

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 18 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างมีขนาด 6 โรงเรียน เลือกโดยอ้างอิงจากการจัดกลุ่มโรงเรียนภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการตัดสินใจโรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีการวางประเด็นที่สนใจในการวิจัยไว้ล่วงหน้าเป็นแนวทางการสนทนา แต่ไม่มีการใช้คำถามที่เฉพาะเจาะจงเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมการวิจัยได้โต้ตอบและสัมภาษณ์กันอย่างเป็นธรรมชาติ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องความพร้อมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ใช้สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการตัดสินใจเกี่ยวกับค่ายนันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 วางประเด็นความพร้อมไว้ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านสภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการใน

ปัจจุบัน ด้านงบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก
 สะดวกในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านบุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านการ
 บริหารค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านวิธีดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านที่มาและ
 จุดประสงค์การจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ด้านอุปสรรคในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้ทำการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยใช้ประเด็นความพร้อมที่ศึกษาไว้ก่อน
 หน้า เป็นแนวทางอย่างกว้าง ๆ ในการดำเนินการสัมภาษณ์และเขียนบันทึกข้อมูลคำตอบลง
 กระดาษ

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วน ถูกต้อง ของข้อมูลความพร้อมในการจัดค่าย
 นันทนาการวิชาการของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
 ด้วยการทบทวนประเด็นทั้งหมดในการสัมภาษณ์ครั้งนั้น ๆ กับผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นขั้นตอน
 สุดท้าย ก่อนจบการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความพร้อมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 สามารถสรุปวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในปัจจุบัน

1.1 ทุกโรงเรียนจัดค่ายนันทนาการวิชาการให้นักเรียนหลักสูตรพิเศษทุกระดับชั้น
 อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

1.2 มีเพียงบางโรงเรียนที่สามารถจัดค่ายนันทนาการวิชาการให้นักเรียนหลักสูตร
 ปกติได้ทุกปีอย่างต่อเนื่อง

1.3 ส่วนมากแล้วจะมีการจัดค่ายนันทนาการวิชาการให้นักเรียนหลักสูตรปกติแค่
 เป็นครั้งคราวหรือไม่มีเลย ซึ่งอาจใช้การจัดทัศนศึกษาเพื่อทดแทน

1.4 หลังการระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด-19) โรงเรียนต่าง ๆ ตัดสินใจลดจำนวน
 การทำกิจกรรมค่ายนันทนาการลงอย่างชัดเจนหรือยกเลิกกิจกรรมค่ายทั้งหมดเพื่อความปลอดภัย
 ของนักเรียนและบุคลากร

2. งบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

2.1 งบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการของนักเรียนหลักสูตรปกติมาจากงบประมาณที่ภาครัฐจัดเตรียมไว้ ซึ่งไม่มากนัก

2.2 งบประมาณในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการของนักเรียนหลักสูตรพิเศษถูกคิดรวมอยู่ในค่าธรรมเนียมการศึกษาแต่ละภาคการศึกษาอยู่แล้ว และอาจมีการขอความอนุเคราะห์เพิ่มเติมจากผู้ปกครองเป็นรายกิจกรรม

2.3 การใช้จ่ายงบประมาณ ทั้งการจัดค่ายให้นักเรียนหลักสูตรปกติและหลักสูตรพิเศษมีเกณฑ์การพิจารณาใกล้เคียงกัน โดยเลือกพิจารณาความคุ้มค่าสูงสุดที่ได้รับจากการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ ไม่ว่าจะด้านสถานที่ วิทยากร ผู้จัด และ จุดประสงค์ของค่าย

3. สถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

3.1 ทุกโรงเรียนมีหลักการจัดการความพร้อมด้านสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกเหมือนกัน คือ ไม่มีโรงเรียนแห่งใดเลือกจัดค่ายนันทนาการวิชาการภายในพื้นที่ของโรงเรียนเอง เพราะไม่มีความพร้อมต่อการดำเนินกิจกรรมในค่ายและไม่มีความเพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

3.2 ส่วนสถานที่ ทุกโรงเรียนจะพิจารณาจากขนาดพื้นที่ตัวอาคารและพื้นที่แวดล้อมอาคารให้พอเหมาะกับการดูแลนักเรียน ไม่แคบในระดับที่เกิดการเบียดเสียด และไม่กว้างในระดับที่ไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึงได้

3.3 ส่วนอุปกรณ์ จะมีอุปกรณ์กลุ่มหนึ่งที่ทุกค่ายจำเป็นต้องมี คือ โสตทัศนูปกรณ์ หรืออุปกรณ์ในการนำเสนอภาพและเสียง ด้วยจำนวนนักเรียนร่วมกิจกรรมที่มาก ทำให้ต้องมีอุปกรณ์ที่มีความสามารถเหมาะสมในการสื่อสารให้นักเรียนเข้าใจอย่างทั่วถึงกัน

3.4 ทางโรงเรียนยังคำนึงถึงสภาพแวดล้อมหรือธรรมชาติโดยรอบที่เหมาะสมต่อการทำกิจกรรม โดยเรื่องสภาพแวดล้อมหรือธรรมชาติโดยรอบนั้นจะคำนึงโดยอิงว่าอำนวยความสะดวกต่อการบรรลุจุดประสงค์ของแต่ละค่ายอย่างไร

4. บุคลากรในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

4.1 ค่ายนันทนาการวิชาการของนักเรียนหลักสูตรปกติ โรงเรียนที่จัดค่ายนันทนาการวิชาการให้นักเรียนหลักสูตรปกติจึงต้องใช้ครูภายในโรงเรียนทำหน้าที่เป็นทั้งวิทยากรและผู้ดูแลนักเรียนตลอดระยะเวลาการอยู่ค่าย

4.2 ค่ายนันทนาการวิชาการของนักเรียนหลักสูตรพิเศษ ประกอบไปด้วยบุคลากรในค่าย 2 ลักษณะ ได้แก่ ค่ายที่อยู่ภายใต้การดูแลของบุคคลภายนอกทั้งหมดและค่ายที่อยู่ภายใต้ความร่วมมือการดูแลระหว่างครูในโรงเรียนและบุคลากรภายนอก

4.3 ค่ายทั้งสองลักษณะเป็นเหมือนกัน คือ วิทยากรผู้ให้ความรู้จะเป็นบุคลากรมาจากภายนอกเสมอ เนื่องจากโรงเรียนต้องการมอบความรู้และมุมมองที่แปลกใหม่ซึ่งคุณสมบัติของครูภายในโรงเรียนมักไม่สอดคล้องเพียงพอต่อการทำหน้าที่

5. การบริหารค่ายนันทนาการวิชาการ

5.1 ทุกโรงเรียนจะมีครูที่ได้รับมอบหมายให้บริหารจัดการค่ายนันทนาการ ความรับผิดชอบนี้จะตกอยู่กับแต่ละตำแหน่งต่างกันไปในแต่ละโรงเรียน

5.2 ครูผู้ทำหน้าที่บริหารค่ายนันทนาการวิชาการมีความรับผิดชอบตั้งแต่การรับรู้งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีการศึกษา ทำความเข้าใจประเด็นสำคัญที่ควรสร้างองค์ความรู้ให้นักเรียน จัดตั้งวัตถุประสงค์ของค่ายนันทนาการวิชาการแต่ละค่าย สรรหาบุคคลหรือองค์กรที่เหมาะสมในการเป็นผู้นำกิจกรรม

5.3 บางโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมเสนอความเห็นและความต้องการที่มีต่อกิจกรรม รวมถึงการให้เข้าร่วมหารือสิ่งที่นักเรียนคาดหวังจากโรงเรียน

6. วิธีดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

6.1 การดำเนินการภายในค่ายเริ่มต้นด้วยกระบวนการละลายพฤติกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างวิทยากร ผู้ร่วมงานของวิทยากร ครู และนักเรียน เป็นการสร้างความเปิดใจรับต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่และลดความประหม่าในสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคย

6.2 กิจกรรมในแต่ละช่วงของวันอาจประกอบไปด้วยกิจกรรมในร่มและกิจกรรมกลางแจ้ง ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของค่ายนันทนาการวิชาการ สถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในแต่ละครั้ง

7. ที่มาและจุดประสงค์การจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

7.1 ที่มาของการจัดค่ายนันทนาการโดยหลักแล้วมีอยู่ 2 ประเด็น คือ การประสบปัญหาความเครียดของนักเรียนและความต้องการพัฒนาระดับความสามารถทางการศึกษาของนักเรียน

7.2 จุดประสงค์หลักการเรียนรู้ ได้แก่ การสร้างเสริมสุขภาพจิตที่ดีแก่นักเรียนและการช่วยให้นักเรียนเติบโตทางความรู้

7.3 จุดประสงค์หลักการเรียนรู้ มักปรับไปตามช่วงวัยและหลักสูตรของนักเรียน

8. อุปสรรคในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการ

8.1 ในด้านของนักเรียนเป็นปัญหาที่เกิดจากการเลือกสถานที่ กิจกรรม หรือบุคลากรที่ซ้ำกันบ่อยครั้งเกินไป ทำให้นักเรียนรู้สึกขาดความแปลกใหม่และหมดความสนใจ ซึ่งทุกโรงเรียนมีการปรับปรุงในจุดนี้เป็นประจำเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำเดิม

8.2 ในด้านของผู้ปกครอง พบว่าบางครั้งผู้ปกครองอยากมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของนักเรียนเกินไป ทำให้นักเรียนจำนวนมากเกิดความกังวลและไม่สามารถทำกิจกรรมได้อย่างเป็นธรรมชาติหรือสนุกกับกิจกรรมเท่าที่ควร

8.3 ในด้านการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด-19) เป็นอุปสรรคที่กระทบทุกโรงเรียนอย่างพร้อมเพรียง ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการจัดค่ายนันทนาการวิชาการได้อย่างปกติ เนื่องด้วยมาตรการต่าง ๆ และความปลอดภัยต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ต้องคำนึงถึง โรงเรียนจำนวนมากจึงยกเลิกการจัดค่ายนันทนาการวิชาการจนกว่าสถานการณ์จะดีขึ้น ในขณะที่บางโรงเรียนลดจำนวนค่ายและปรับกระบวนการดำเนินการเป็นออนไลน์

อภิปรายผล

จากที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล สภาพการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในปัจจุบัน ทุกโรงเรียนมีการแบ่งกลุ่มนักเรียนตามคุณลักษณะ เพื่ออำนวยความสะดวกอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับ P (Planning) คือ การวางแผนอย่างกว้าง ๆ ว่าสิ่งใดที่จำเป็นต้องทำ และใช้วิธีการใดจึงจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์การที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งอยู่ในทฤษฎี POSDCoRB ลูเธอร์ กุลิค (Gulick, 1937) ขณะที่ O (Organizing) การวางรากฐานโครงสร้างอย่างเป็นทางการของอำนาจและหน้าที่ผ่านการจัดตั้ง นิยาม และประสานงานระหว่างแผนกย่อยต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ และ D (Directing) คือ กระบวนการตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง และทำให้การตัดสินใจนั้น ๆ เกิดเป็นรูปเป็นร่าง ด้วยวิธีถ่ายทอดคำสั่งและแนวทางปฏิบัติ ทั้งในรูปแบบกว้าง ๆ และเฉพาะการพบได้ในความพร้อมด้านการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับการที่ในแต่ละโรงเรียนมีการมอบอำนาจจากผู้บริหารมาสู่ครูผู้ทำหน้าที่บริหารค่ายนันทนาการวิชาการให้เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลนำมากำหนดแนวทางการบริหารค่ายและแจกแจงหน้าที่ให้บุคลากรภายในหรือภายนอกให้รับผิดชอบต่อไป S (Staffing) คือ ภาพรวมของกลไกการสรรหาบุคลากรและการฝึกฝนพนักงานทั้งหมด ซึ่งนำไปสู่สถานะที่อำนวยความสะดวกต่อการทำงาน ตรงกับความพร้อมด้านบุคลากร การจัดค่ายนันทนาการวิชาการในแต่ละโรงเรียนมีเลือกใช้นักบุคลากรที่เหมาะสมกับพันธกิจของแต่ละค่ายมากที่สุดภายใต้ข้อจำกัดที่มี บางโรงเรียนจึงเลือกใช้นักบุคลากรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญพิเศษสำหรับค่ายเฉพาะทาง บางโรงเรียนใช้นักบุคลากรภายในสำหรับค่ายทั่วไป และ Co (Co-ordinating) คือ การประสาน

ของหน้าที่อันสำคัญและสัมพันธ์กันของหลากหลายส่วนงานในกิจการ ในด้านการดำเนินการจัด ค่ายนันทนาการวิชาการ จะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งระหว่างบุคลากร ภายใน บุคลากรภายนอก และนักเรียน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความคุ้นเคยต่อกันจึงเป็น กุญแจสำคัญสู่ความร่วมมือคุณภาพ นอกจากนี้ R (Reporting) คือ การให้ผู้บริหารที่รับผิดชอบต่อ งานนั้น ๆ มีข้อมูลทันสมัยที่สุดอยู่ในมือ รวมถึงการกระจายข้อมูล ผลบันทึก การวิจัย และการ ตรวจสอบให้ผู้ร่วมงานและตนเองรับรู้ มีความเข้าใจอย่างตื้นเขิน ซึ่งพบได้ในด้านอุปสรรคใน การจัดค่ายนันทนาการวิชาการการทำงานมีการเก็บมูลเพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และมีการ เผยแพร่เพื่อให้มีความเข้าใจต่ออุปสรรคไปในทิศทางเดียวกัน อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างเป็น ระบบ ส่วนของ B (Budgeting) คือ กิจกรรมด้านการเงินทั้งหมด ได้แก่ การวางแผนงบประมาณ การทำบัญชี และการควบคุมรายรับรายจ่าย ตรงกับด้านงบประมาณในการจัดค่ายนันทนา การวิชาการ เนื่องด้วยสภาพของนักเรียนแต่ละกลุ่มที่แตกต่างกัน โรงเรียนมีการวางแผนจัดเก็บและหา รายได้ที่เหมาะสม ทั้งยังคำนึงถึงการนำงบประมาณที่ได้รับมาบริหารให้เกิดคุ้มค่าสูงสุด

สมควร โพธิ์ทอง (2554) ได้ทำการวิจัยและพบว่าสภาวะแวดล้อม (Context) อาทิ ห้องเรียน สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมและ ปริญญุณลักษณ์ ตระกูลตั้งจิต (2558) เก็บข้อมูลความสำคัญด้านสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ที่มีต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการในภาพรวม ซึ่งผลการวิจัยทั้ง 2 ชิ้นนั้นสนับสนุน กระบวนการตัดสินใจด้านสถานที่ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ในการจัดค่ายนันทนาการ วิชาการ แต่ละโรงเรียนถึงเห็นว่าทั้ง 3 สิ่ง จำเป็นต่อความสำเร็จของค่ายและทรัพยากรภายในพื้นที่ โรงเรียนไม่มีความพร้อมพอสำหรับการทำกิจกรรมทั้งหมด

แนวคิดการพัฒนาย่างต่อเนื่องของด็อกเตอร์ เอ็ดเวิร์ดส์ เดมิ่ง (E. W. Deming, 1993) ชื่อ PDSA หรือ Plan-Do-Study-Act ว่าด้วยการวางแผน ลงมือปฏิบัติจริง ศึกษาข้อมูลผลตอบรับ และ นำมาประเมินผลเพื่อวางแผนครั้งใหม่ โดยการวางแผนเป็นการระบุปัญหาหรือที่มาในการจัดค่าย นันทนาการวิชาการ การลงมือปฏิบัติเป็นการใช้ค่ายนันทนาการวิชาการเพื่อสร้างความ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น การศึกษาเป็นการเก็บข้อมูลหลังจัดค่ายนันทนาการวิชาการว่าตรง ตามและบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ ขณะที่การนำมาวางแผนใหม่เป็นการจัดวางแผนสำหรับการจัด ค่ายนันทนาการวิชาการ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาที่ดีควรเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่เด็กทุกคนได้รับ และการศึกษาที่ดีไม่ควรสร้างปัญหาให้ชีวิตเยาวชน ค่ายนั้นหนาทางการวิชาการเป็นข้อพิสูจน์หนึ่งว่าการศึกษาไม่จำเป็นต้องอยู่ตรงข้ามกับความสนุก หากรัฐบาลยินดีสนับสนุนให้โรงเรียนทุกแห่งสามารถดำเนินการถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนโดยไม่ยึดติดกับภาพลักษณ์หรือธรรมเนียมของห้องเรียนแบบดั้งเดิม ผู้เรียนจะมีโอกาสรู้จักความสุขในการเรียนรู้และมีความกระตือรือร้นอยากศึกษามากกว่าในปัจจุบัน

ในทางวิชาการ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ผ่านการประมวลผลของผู้เข้าร่วมการวิจัยดังนั้น อาจมีอารมณ์ ความรู้สึก หลักการ เหตุผล หรือข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการวิจัยผสมอยู่ จึงไม่เหมาะแก่การใช้เพื่อวัดผลทางคณิตศาสตร์ หากผู้ใดต้องการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ทำนาย จึงจำเป็นต้องนำกระบวนการเชิงปริมาณเข้ามาประกอบด้วย การวิจัยศึกษากลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษบนพื้นที่ที่ประชากรมีรายได้สูงกว่าภูมิภาคอื่นของประเทศไทย ทำให้ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลจากกลุ่มผู้มีความพร้อมสูง หากได้ทำการเก็บข้อมูลจากโรงเรียนขนาดอื่น ในภูมิภาคอื่น อาจพบความหลากหลายทางวิธีการจัดการที่ต่างกันไป

บรรณานุกรม

- 2542, พ. พ. (2542). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 116 ตอนที่ 74ก, น-13). Retrieved from American Recreation Coalition. (2000). Outdoor Recreation in America 2000: Addressing Key Societal Concerns. Retrieved from <http://deltastate.edu/PDFFiles/hper%20outdoor%20program/Marywood/Outdoor%20Recreation%20Societal%20Report.pdf>
- Bennell, P. (1996). Rates of return to education: Does the conventional pattern prevail in sub-Saharan Africa? *World Development*, 24(1), 183-199.
doi:[https://doi.org/10.1016/0305-750X\(95\)00115-S](https://doi.org/10.1016/0305-750X(95)00115-S)
- Bogdan, R., & Biklen, S. K. (2007). *Qualitative Research for Education* (5th ed ed.). MA: Pearson.
- Borrie, W. T. R., J. W. (2001). The Dynamic, Emergent, and Multi-phasic Nature of On-site Wilderness Experiences. *Journal of Leisure Research*, 33(2), 202-228.
- Cowan., M. (2004). Email communication with partnership support program coordinator of California State Parks. Retrieved from https://www.parks.ca.gov/pages/795/files/health_benefits_081505.pdf
- Deming, E. W. (1950). *Elementary Principles of the Statistical Control of Quality*. Tokyo: Nippon Kagaku Gijutsu Remmei.
- Deming, E. W. (1990). Personal letter to Ron Moen on November 17, 1990. Retrieved from <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.470.5465&rep=rep1&type=pdf>
- Deming, E. W. (1993). *The New Economics for Industry, Government, Education*. Norfolk: Center for Advanced Engineering Study.
- Dworkin, S. L. (2012). Sample Size Policy for Qualitative Studies Using In-Depth Interviews. *Archives of Sexual Behaviors*, 41, 1319-1320.
- Good Carter. V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw Hill.
- Gulick, L. (1937). *Notes on the Theory of Organization*. In *Classics of Organization Theory* (3rd ed ed.). CA: Wadsworth.

- Imai, M. (1986). *Kaizen: The Key to Japan's Competitive Success*. NY: McGraw-Hill Education.
- Jones, A. E. (1981). *An Analysis of the Administrative Tasks Defined in the POSDCoRB Model and Performed in the Operationalizing of the Community Education Concept in Selected Elementary School Districts of Cook County*. (Doctoral dissertation). Loyola University, Chicago.
- Lichtman, M. (2013). *Qualitative Research in Education* (3rd ed ed.). CA: Sage Publications.
- McDonald B. L. & Schreyer R. (2002). *California Outdoor Recreation Plan, 2002: An Element of the California Outdoor Recreation Planning Program*: California State Parks, Planning Division.
- Mertler, C. A. (2014). *Action Research: Improving Schools and Empowering Educators* (4th ed ed.). CA: Sage Publications.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook* (2nd ed ed.). CA: Sage Publications.
- Moen, R. D. N., & T. W.; & Provost, L. P. (1991). *Improving Quality Through Planned Experimentation*. NY: McGraw-Hill.
- Morse, J. M. (2005). Contributions of Qualitative Research to the Validity of Intervention Research. *Journal of School Psychology*, 40(3), 177-195.
- Nastasi, B. K., & Schensul, S. L. (2005). Contributions of Qualitative Research to the Validity of Intervention Research. 3(43), 177-195.
- National Park and Recreation Association. (1991). Why Parks and Recreation are Essential Public Services. Retrieved from <https://www.nrpa.org/uploadedFiles/nrpa.org/Advocacy/Resources/Parks-Recreation-Essential-Public-Services-January-2010.pdf>
- Parks, C. D. o., & Recreation. (2005). *The Health and Social Benefits of Recreation: An Element of the California Outdoor Recreation Planning Program*: California State Parks.
- Psacharopoulos, G. (1993). Returns to investment in education: a global update. In (Vol.

1067): The World Bank.

Psacharopoulos, G., & Patrinos, H. (2018). Returns to investment in education: a decennial review of the global literature. *Education Economics*, 26, 1-14.

doi:10.1080/09645292.2018.1484426

Richmond, C. o. (2019). The Benefits of Recreation. Retrieved from

<https://www.richmond.ca/parksrec/about/mandate/benefits.htm>

Siphambe Happy Kufigwa. (2000). Rates of return to education in Botswana. *Economics of Education Review*, 19(3), 291-300. doi:[https://doi.org/10.1016/S0272-](https://doi.org/10.1016/S0272-7757(99)00042-4)

[7757\(99\)00042-4](https://doi.org/10.1016/S0272-7757(99)00042-4)

Taylor, S. J., & Bagdan, R. (1998). *Introduction to Qualitative Research Methods* (3rd ed ed.). NY: John Wiley & Sons Inc.

Thorndike, E. L. (1913). *Educational Psychology Volume 2*. NY: Teacher College.

Van Westervelt, D., Johnson, D. C., Westervelt, M. D., & Murrill, S. (1998). Changes in self-concept and academic skills during a multimodal summer camp program. *Annals of Dyslexia*, 48(1), 189-212. doi:10.1007/s11881-998-0009-2

Vila Luis E. (2005). The Outcomes of Investment in Education and People's Well-being.

European Journal of Education, 40(1), 3-11. doi:10.1111/j.1465-3435.2005.00206.x

Weiskopf D. C. (1982). Recreation and leisure. Improving the quality of life. In (pp. 449pp.). Boston, Massachusetts: Allyn and Bacon, Inc.

กรมพลศึกษา. (2544). นันทนาการเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กวรรณิกา สุวรรณศิลป์. (2546). การพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมค่ายทักษะชีวิตป้องกันการใช้สารเสพติด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 กลุ่มโรงเรียนท่าหิน จังหวัดขอนแก่น: วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กฤษฎา ทองสังวรณ์. (2540). ความพร้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล, จังหวัดอุดรธานี.

กลุ่มพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้. (2561). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. Retrieved from [สื่อค้นจาก](#)

<https://drive.google.com/file/d/1SjQZqQbmU52DP1ODySpOmVEcUzW-7xP7/view>

กอเซม มะแซ. (2556). สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี. (วิทยานิพนธ์ การบริหารและการจัดการ
การศึกษาอิสลาม). Retrieved from <http://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2010/9174>

กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุรงค์. (2554). การวิจัยเชิงคุณภาพในสวัสดิการสังคม แนวคิดและวิธีวิจัย (พิมพ์
ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

โกศล จิตวิรัตน์. (2560). การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

ข่าวช่อง3. (2562). ม.3 เครียด ติด ร.หลายตัว ฆ่าตัวตาย. Retrieved from

<http://news.ch3thailand.com/local/89935>

คัชณูศิลป์ บุญพิทักษ์สกุล. (2558). สภาพปัญหา และความต้องการการพัฒนาพื้นที่นันทนาการของ
ชุมชนกุ่มแดงร่วมใจพัฒนา เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม. (การกีฬา
นันทนาการและการท่องเที่ยว)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2558., Retrieved from

http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Spo_Rec_Tou/Khatchayasin_B.pdf

http://ils.swu.ac.th:8991/F?func=service&doc_library=SWU01&local_base=SWU01&doc_number=000405055&sequence=000001&line_number=0001&func_code=DB_REC_ORDS&service_type=MEDIA

จรินทร์ ธานีรัตน์. (2513). การจัดค่ายพักแรม = *Camping*: พระนคร : โอเดียนสโตร์.

จันทรา ธนะวัฒนาวงศ์. (2562). การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติ.

จิตรา วสุวานิช. (2540). จิตวิทยาพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

ชนะชัย อวนวัง. (2561). The Results of Academic Dream Camp Activity Form Senior to
Junior With Geo-informatics. โครงการวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ.
Retrieved from โครงการวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ

Vol 4 No 1 (2018): January-June

60-66

2586-9957

ชไมพร กาญจนกิจสกุล. (2561). การวิจัยเชิงคุณภาพ รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ การกำหนด

- กลุ่มเป้าหมาย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ชาย โภธิสิตา. (2550). การวิจัยเชิงคุณภาพ ลักษณะ การใช้ ข้อได้เปรียบ และข้อจำกัด. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชาย โภธิสิตา. (2562). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 8 ed.). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- คุณดาว ธนากรพงศ์. (2556). การประเมินความพร้อมของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำปางในการรองรับนโยบายยาเสพติด ประจำปีงบประมาณ 2554-2555. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
- ทัศนีย์ นิมนภาโรจน์. (2562). การรับรู้การบริหารของหัวหน้างาน และการสนับสนุนทางสังคม กับ ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรฝ่ายสนับสนุนบริการ โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ. วารสารบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ ราชชมงคลล้านนา (*RMUTL Journal of Business Administration and Liberal Arts*), 7(1), 64-75.
- เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย. (2551). การเป็นผู้นำนันทนาการ. กรุงเทพฯ: กลุ่มวิชานันทนาการศาสตร์และการจัดการกีฬา นักวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2559). สลด! นร.ชายวัย 15 ใช้ปืนเป้าหม้าขวาเจ็บสาหัส หลังเครียดติด 0 หลายวิชา. Retrieved from <https://www.thairath.co.th/content/793926>
- บรรจบ จันทร์เจริญ. (2542). ความพร้อมในการบริหารจัดการของผู้บริหารระบบบำบัดน้ำเสียในโรงพยาบาลชุมชน. (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- เบญจมาศ วัชโรภาส. (2545). ความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการให้บริการอินเทอร์เน็ตในจังหวัดชลบุรี. Retrieved from กรุงเทพมหานคร:
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. (2553). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 127 ตอนที่ 98, น. 62-66). Retrieved from
- ประทวน กลิ่นพินิจ. (2551). ความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุตรดิตถ์. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, จังหวัดอุตรดิตถ์.
- ประไพพิมพ์ สุทธิสินนนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2(29), 31-48.
- ปริญญาลักษณ์ ตรีภูมิตังจิตร. (2558). สภาพและความต้องการกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ (วท.ม. (การจัดการ

นันทนาการ) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2558., Retrieved from

http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Rec_Man/Parinyalakshmi_T.pdf

http://ils.swu.ac.th:8991/F?func=service&doc_library=SWU01&local_base=SWU01&doc_number=000399739&sequence=000001&line_number=0001&func_code=DB_REC_ORDS&service_type=MEDIA

พรพรรณธิดา ใจเที่ยง. (2554). แนวทางพัฒนาการจัดการค่ายพักแรมฤดูร้อนสำหรับเด็ก. In. Thailand, Australia: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรพรรณ ชูทัตย์. (2522). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: วรุณการพิมพ์.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช. (2545). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 119 ตอนที่ 123ก, น. 16-21). Retrieved from

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช. (2553). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 127 ตอนที่ 45ก, น. 1-3). Retrieved from

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2553. (2553). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 127 ตอนที่ 45ก, น. 4-6). Retrieved from

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช. (2546). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 120 ตอนที่ 62ก, น. 1-30). Retrieved from

พระราชบัญญัติระเบียบราชการบริหารแผ่นดิน พุทธศักราช. (2534). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 108 ตอนที่ 156, น. 1-41). Retrieved from

พาริศา กิตติวิโรจน์. (2017). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการบริการวิชาการค่ายภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชชนรินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. Retrieved from วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชชนรินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Vol 4 No 1 (2017): มกราคม-มิถุนายน 2560

15-26

Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences

2350-9902

ภพพน เข้มทอง. (2556). การเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของนักศึกษา

- มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (วิทยานิพนธ์). Retrieved from
<http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/150319.pdf>
- ภาวิณี เลิศนวลจันทร์. (2559). แนวทางการพัฒนาพื้นที่นันทนาการของกรมการท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์ (ศศ.ม. (การกีฬานันทนาการและการท่องเที่ยว)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2559., Retrieved from
http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Spo_Rec_Tou/Pawinee_L.pdf
- http://ils.swu.ac.th:8991/F?func=service&doc_library=SWU01&local_base=SWU01&doc_number=000413864&sequence=000001&line_number=0001&func_code=DB_REC_ORDS&service_type=MEDIA
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช. (2540). ราชกิจจานุเบกษา (เล่ม 114 ตอนที่ 55ก, น. 1-99). Retrieved from
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2562). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. Retrieved from
<http://www.royin.go.th/dictionary/>
- วิกรม อารีราษฎร์. (2549). ความพร้อมของพนักงาน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ในการย้ายที่ทำการ จากท่าอากาศยานนานาชาติกรุงเทพร (ดอนเมือง) ไปสู่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศิริ ผิวชัย. (2561). ผลการใช้รูปแบบการบูรณาการหลักสูตรมอทธิบาท 4 กับการจัดกิจกรรมลูกเสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 โรงเรียนบ้านลวงเหนืออำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. (ดุษฎีนิพนธ์). Retrieved from <https://www.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/103338>
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2562a). ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการสอบ O-NET. Retrieved from สืบค้นจาก <https://www.niets.or.th/th/catalog/view/213>
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2562b). ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการสอบ O-NET ปีการศึกษา 2562. Retrieved from สืบค้นจาก <https://www.niets.or.th/th/catalog/view/214>
- สนธยา บุญไทย. (2548). สภาพและความต้องการกิจกรรมนันทนาการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ (วท.ม. (การจัดการนันทนาการ)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548., Retrieved from
http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Rec_Man/Sonthaya_B.pdf

http://ils.swu.ac.th:8991/F?func=service&doc_library=SWU01&local_base=SWU01&doc_number=000083432&sequence=000001&line_number=0001&func_code=DB_REC ORDS&service_type=MEDIA

สปริงนิวส์ออนไลน์. (2562). นักเรียนม.4 เครียด-ซีมเศร้า โดดอาคารเรียนดับ วันสอบกลางภาควันแรก. Retrieved from <https://www.springnews.co.th/crime/525569>

สมควร โพธิ์ทอง. (2554). การประเมินผลกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาการอยู่ค่ายพักแรม. วารสาร คณะพลศึกษา ปีที่ 14, เล่มที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย. 2554), หน้า 1-16. Retrieved from <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/pe/article/view/2229/2272>

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2544). การแบ่งเขตพื้นที่การศึกษา...แบบนี้ดีไหม? Retrieved from สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/main2/article/article-somsak/article-somsak01.htm>

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. (2562). ประวัติความเป็นมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. Retrieved from สืบค้นจาก <http://www.sea12.go.th/sea12new/index.php/prawat.html>

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต1. (2562). วิสัยทัศน์ พันธกิจ. Retrieved from <https://www.sesao1.go.th/about/vision.html>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551a). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551b). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560a). คู่มือการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). Retrieved from <http://primaryscience.ipst.ac.th/?p=1349>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560b). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) : ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). สพม. ในสังกัด. Retrieved from

<https://www.obec.go.th/%E0%B9%80%E0%B8%A7%E0%B9%87%E0%B8%9A%E0%B9%84%E0%B8%8B%E0%B8%95%E0%B9%8C-%E0%B8%AA%E0%B8%9E%E0%B8%A1-%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%94>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน เป็นรายภาค และจังหวัด พ.ศ. 2545 – 2560. Retrieved from

<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/08.aspx>

สำนักนันทนาการ กรมพลศึกษา. (2550). คู่มือการจัดกิจกรรมนันทนาการ (พิมพ์ครั้งที่ 1.. ed.):

กรุงเทพฯ : สำนัก.

สิรินภา กิจเกื้อกูล. (2018). งานวิจัยเชิงคุณภาพ: กระบวนทัศน์ที่แตกต่างและมโนทัศน์ที่

คลาดเคลื่อน; *QUALITATIVE RESEARCH: A DISTINGUISHED PARADIGM AND MISCONCEPTIONS*: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.

สุจิน วงศ์ดามา. (2536). ความพร้อมในการปฏิบัติงานเพื่อการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ของพยาบาลในส่วนกลาง กรมราชทัณฑ์. มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.

สุดาวรรณ เครือพานิช. (2553). การเรียนรู้ผ่านกระบวนการค้าขาย. วารสารวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ปีที่ 13, ฉบับที่ 1 (ม.ค.-มี.ค. 2553), หน้า 16-19.

สุวรรณา สิริอร่ามสกุล, ว. ว. (2558). การบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 5(3), 128-138.

อนุสรฯ ขัติทะ. (2559). ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาล 2 บ้านใหม่ประกอบราษฎร์วิทยานุกูลเทศบาลตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 9(19), 43-58.

อัญชดี มุละดา. (2541). ความพร้อมในการวางแผนสาธารณสุขของหัวหน้างานแผนงานและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานวางแผนสาธารณสุข ในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด. (วิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.

อาริน สะอืดดี. (2551). การประเมินกิจกรรมค่ายภาษาอังกฤษ เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ในจังหวัดปัตตานีที่มีต่อกิจกรรมค่าย

ภาษาอังกฤษ. *Journal of Humanities and Social Sciences*. Retrieved from Journal of Humanities and Social Sciences

Vol 4 No 1 (2008): มกราคม - มิถุนายน 2551

56-81

วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1905-1212

อารีรัตน์ แก้วศรี. (2556). “ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีเพื่อรองรับประชาคม

เศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล”.

Retrieved from <http://www.repository.mutt.ac.th/xmlui/handle/123456789/1979>

ภาคผนวก

หนังสือยืนยันการยกเว้นการรับรอง
คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(เอกสารนี้เพื่อแสดงว่าคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ได้พิจารณาโครงการวิจัยนี้)

ชื่อโครงการวิจัย : ความพร้อมในการจัดค่ายนันทนาการวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นาย พิษขานนท์ ศรีพล
หน่วยงานต้นสังกัด : คณะพลศึกษา
รหัสโครงการวิจัย : SWUEC-G-107/2564X

โครงการวิจัยนี้เป็นโครงการวิจัยที่เข้าข่ายยกเว้น (Research with Exemption from SWUEC)

วันที่ยืนยัน : 6 พฤษภาคม 2564
ยืนยันโดย : คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดำเนินการ
รับรองโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นสากล ได้แก่ Declaration of Helsinki, the
Belmont Report, CIOMS Guidelines และ the International Conference on Harmonization in Good Clinical
Practice (ICH-GCP)

ออกให้ ณ วันที่ 6 พฤษภาคม 2564

(ลงชื่อ).....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินิตแพทย์หญิงณปภา เอี่ยมจิตรกุล)
กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรม
สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

(ลงชื่อ).....
(แพทย์หญิงสุรีพร ภัทรสุวรรณ)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรม
สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/X/G-107/2564

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	พิชชานนท์ ศรีพล
วัน เดือน ปี เกิด	25 ธันวาคม 2535
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	99/235 หมู่4 ตำบลบางขุน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

